

RIBIČ 1-2

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

LÉTO 2020

LETNIK LXXIX

ISSN 0350-4573

Spoštovani bralec, bralka glasila Ribič

Za nami je burno leto 2019. Svojo pot je začel novi, sedanji uredniški odbor, stari odgovorni urednik je po vrsto letih urednikovanja odšel v zasluženi pokoj. Kakovost njegovega dela bo lahko ocenil le čas, ki prihaja.

Kot v. d. odgovornega urednika ga je za dobo šestih mesecev nasledila Nuška Božičnik, ki je s svojim delom, strokovnostjo in zavzetostjo pokazala, da smo odlično izbrali, zato je z letom 2020 odgovorna urednica. Glasilo Ribič je izhajalo redno in z vsako številko pridobivalo na izvirnosti in kakovosti, ki je bila že prej na zavirljivi ravni.

Zaradi vaše pobude in ekološke

zvesti s številko 1–2 glasila Ribič prehajamo na izdave brez plastičnega ovitka.

Kot vidite, vaše pobude upoštevamo in ne romajo v koš, kot pogosto domnevate. Tudi vaša kritika je dobrodošla, če le predlagate rešitev. Prosimo le, da se ne spuščate na osebno raven in žalitve posameznika. Zelo radi bi povečali število poročevalcev s terena in ribiških družin, da bi nas obveščali o dogajanju pri vas. Zato kar pogumno začnite pisati za naše skupno glasilo. Res je število strani omejeno in je treba včasih izbirati, a skušamo najti skupno pot, čemur bomo tudi v prihodnje namenili pozornost. V prihodnjih

številkah glasila Ribič bomo začeli s sočasno izdajo tiskane in elektronske oblike glasila, ki bo v polni obliki zaživela v prihodnjem letu. O poteku vas bomo obveščali sproti.

Na koncu se zahvaljujem staremu uredniškemu odboru za njegovo nesebično in strokovno delo, hkrati pa bi pohvalil tudi delo novega uredniškega odbora in njegovih članov.

Kot vidite, nas čaka delovno leto, polno izzivov.

Ribiški pozdrav,

*predsednik Uredniškega odbora
Igor Kloboves*

OBVESTILA

Motivi Natura 2000

Zavod za ribištvo Slovenije v okviru mednarodnega projekta LIFE for LASCA razpisuje fotografski natečaj z naslovom Motivi Natura 2000, katerega cilj je poudariti pomen posebnih varstvenih območij, ki so jih določile članice Evropske unije in seveda ohranitev biotske raznovrstnosti za prihodnje rodove. Med njimi je tudi Slovenija, ki ima trenutno določenih 355 območij Natura 2000, od tega je 324 območij določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah.

V skrbi za prihodnost zaščitene živalskih in rastlinskih vrst in seveda okolja, v katerem živimo, Vas vljudno vabimo, da nam preko vaših fotografskih motivov pomagate širši javnosti predstaviti delček neprecenljivega zaklada območij Natura 2000.

Več si lahko preberete na: lifeforlasca.eu/page/fotonatecaj

*Ekipa Life for Lasca,
Zavod za ribištvo Slovenije*

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo,
št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan
v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja

Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.

Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen števil
1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
Odgovorna urednica:
Nuška Božičnik

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

Člani:
Egon Dolenc, Drago Ornik,
Boštjan P. Zagoren, Peter Weibl

ČASOPISNI SVET:

Člani:
dr. Jože Ocvirk,
dr. Božidar Voljč

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se
od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

BESEDA PREDSEDNIKA UREDNIŠKEGA ODBORA

Spoštovani bralce, bralka glasila Ribič
Igor Kloboves

2

OBVESTILA

Motivi Natura 2000

Ekipe Life for Lasca,
Zavod za ribištvo Slovenije

2

AKTUALNO

Srečanje EAA in evropskih poslancev

Nuška Božičnik

4

LZS in RZS pogumno stopata v novo leto

Nuška Božičnik

4

Na začetku je bil Lovec, za njim je prišel Ribič

Dr. Marjan Toš

5

OHRANIMO NARAVO

Gajševsko jezero

Milan Štraus

7

KOMENTAR

Odgovoren družbeni način upravljanja z vodami

Boštjan Pišotek

11

RIBIŠTVO

Oksigenacija pri vzreji postrvi

M. Sc. Danijel Gospić, dr. vet. med.

13

DRŽAVNA PRVENSTVA

28. Državno prvenstvo v lovu rib s plovcem

Jože Šmejč

17

POGOVOR

Svetovna organizacija za prehodnost voda povezuje
ribe, reke in ljudi

Borut Jerše

21

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

3. Pokal Sulca

Roman Zupanc

24

PREDSTAVITEV RIBIŠKIH DRUŽIN

Ribiška družina Novo mesto

26

ZASLUŽIJO SI NAŠO POZORNOST

Lenart Pikelj, prvo ime minulega športnoribolovnega
prizorišča

Jože Šmejč

28

REPORTAŽA

Muharjenje atlantskega lososa

Luka Serianz

31

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Pobeg

Lenart Levičar Bahtijari

33

MLADI RIBIČ

Jaka napiše prvo ribiško zgodbo

Nuška Božičnik

36

MUHARSKI KOTIČEK

Praktični nasveti za prihajajočo sezono

Tomaž Modic

37

RIBIČI KUHAJO

Motovilec s surovo ribo in avokadom, polnjene postrvi
na način Ivanke Crnobrnja

Borut Jerše

39

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa
dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu.
Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo.
Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim ured-
nikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Srečanje EAA in evropskih poslancev

Evropska ribiška aliansa (EAA), katere dolgoletna članica je tudi RZS, sodeluje s predstavniki Evropske komisije in s predstavniki Evropskega parlamenta. Takšna oblika sodelovanja je nujna, saj člani obeh najpomembnejših institucij EU (so)odločajo o osnovah ribiške politike na morskem in sladkovodnem področju.

Stem namenom je EAA 26. novembra v Strassburgu organizirala srečanje s poslanci, ki delujejo v delovnih telesih, kjer odločajo o problematikah, ki se navezujejo na okolje, naravo, vode in ribištvo.

Srečanje je gostil Niclas Herbst, član

Evropskega parlamenta, osrednji gost pa je bil Virginijus Sinkevičius, novi komisar za področje okolja, oceanov in ribištvo. Herbst je poudaril, kako pomembna so srečanja, saj razpravah preverijo, ali strategije dosegajo svoj namen ali ne. Komisar Sinkevičius je izpostavil prednostni nalogi, kot sta čista voda in popolno izvajanje skupne ribiške politike, ter poudaril, da so podatki ključnega pomena.

Predsednik EAA Fred Bloot je na srečanju poudaril pomembnost povezovanja med tistimi, ki določajo osnove ribiške politike, in tistimi, ki v posameznih državah upravljamo z vodami in ribjim življenjem. Samo s skupnimi močmi in prizadevanji ter medsebojnim poslušanjem in razumevanjem bomo lahko razreševali skupne težave.

Povabilu na srečanje se je odzval naš evropski poslanec Franc Bogovič, ki sodeluje v delovnih telesih, kjer obravnavajo

Srečanje AA in predstavnikov Evropske komisije in Evropskega parlamenta

ribiško problematiko. S predsednikom RZS dr. Miroslavom Žaberlom, ki je tudi novi član Upravnega odbora EAA, sta na srečanju spregovorila o težavah, ki tarejo slovenske ribiče. Srečanje je minilo v prijetnem vzdušju in konstruktivnih dogovorih.

Nuška Božičnik

Evropski poslanec Franc Bogovič in predsednik RZS, dr. Miroslav Žaberl

LZS in RZS pogumno stopata v novo leto

Ob zaključku minulega leta, 3. decembra 2019, je Ribiška zveza v sodelovanju z Lovsko organizirala tradicionalno novinarsko konferenco na ladji.

Predsednik Ribiške zveze Slovenije dr. Miroslav Žaberl je predstavil delovanje zveze v letu 2019, ki ga je označil kot dokaj uspešnega. RZS je bila aktivna predvsem na področju sodelovanja z ribiškimi zvezami v Evropi in s sorodnimi nevladnimi organizacijami. Skupaj z drugimi nevladnimi organizacijami so predsednika Vlade RS opozorili na problematiko lastninjenja kmetijskih zemljišč. Ponosen je, da so gostili 25-letnico delovanja Evropske ribiške zveze in da je nasledil dolgoletnega člana upravnega odbora EAA Boruta Jeršeta na tej pomembni funkciji. Hkrati so mu zaupali vlogo vodje skupine za komunikacije. Novembra so na pomembnost komunikacije in problematiko ohranjanja ribjih habitatov opozorili na odprtju RecFish foruma v Evropskem parlamentu. Ne moremo mimo sestankov na ministrstvih. S predstavniki MKGP so izpostavili potrebo po pripravi ribiškogojitvenih načrtov, z izdajo katerih država zamuja. Dogovorili so za dosledno upoštevanje pravil na ribiških tekmovanjih. V letu 2019 so morali tudi ponovno pridobiti javno

pooblastilo za izvajanje višjih oblik izobraževanja v ribištvu za naslednjih deset let. Ne moremo mimo dosežkov tekmovalec, ki so več kot odlično zastopali Ribiško zvezo Slovenije doma in v tujini. Predsednik je spregovoril tudi o problematiki plačevanja vodnega povračila, ribjih plenilcev, negativnih posledicah gradnje HE in MHE na ribji življenj ter posledicah podnebnih sprememb na populacije domorodnih vrst rib.

Lovci so izpostavili posledice nespartne politike upravljanja z divjadjo in odziv vrnitve zemljišč odvzetim lovskim družinam. V letu 2019 so za izvajanje javnih nalog prvič pridobili sredstva iz državnega proračuna. Opozorili so na širjenje afriške prašičje kuge in ukrepe. Podali so še poročila

s področja upravljanja z divjadjo, sodelovali pri aktivnostih za zmanjšanje povezo divjadi ter napovedali, da v letu 2020 revija Lovec praznuje 110 let. Ob koncu leta 2019 je izšla nova knjiga o šakalu Evrazijski šakal, ki je prvo obsežnejše delo o njem v našem in evropskem prostoru.

Novinarska konferenca se je končala z vprašanji prisotnih novinarjev in z željami za dobro in uspešno sodelovanje in delo tudi v prihodnjem letu.

Nuška Božičnik

Na začetku je bil **Lovec**, za njim je prišel **Ribič**

Ob 110-letnici izhajanja revije Lovec, ki je bil dolgo tudi glasilo slovenskih ribičev.

*»Vsakomur je zabranjeno spuščati v vodo take snovi,
ki bi škodile po kakovosti ali količini ribarstvu.«*

(Lovec, VIII., Ljubljana 1921)

Slovenska lovska organizacija se je rojevala na prelomu 19. in 20. stoletja. Proti koncu 19. stoletja so bila ustanovljena posamezna lovska društva in klubi, ki so združevali pretežno slovenske lovce in so bili organizirani začetki vseslovenske lovske organizacije. Postopoma je zorela pobuda, da bi ustanovili organizacijo, ki bi združevala slovenske lovce v vseh takratnih deželah in tako je bil v Ljubljani 16. oktobra leta 1907 ustanovljen Slovenski lovski klub.¹ Že leta 1909 se je preimenoval v Slovensko lovsko društvo. Njegov prvi predsednik je postal ljubljanski župan Ivan Hribar, gonilna sila pri ustanavljanju slovenske lovske organizacije pa je bil dr. Ivan Lovrenčič. Leta 1910 je izšla tudi prva številka glasila *Lovec*, ki je v naslednjih desetletjih pomembno prispevalo k oblikovanju slovenske lovske organizacije in je dandanes med najuglednejšimi lovskimi časopisi na stari celini². Slovenski lovci so k sodelovanju v glasilu *Lovec* povabili tudi slovenske ribiče ter del svojega glasila do leta 1930 namenili tudi ribiški dejavnosti. Zato glasilo *Lovec* lahko upravičeno štejemo tudi za predhodnika glasila slovenskih ribičev.

Ko se je Slovenski lovski klub 19. marca 1909 na občnem zboru v ljubljanskem hotelu Ilirija preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD), je društvo štel vsega skupaj 170 članov. Društveni predsednik in ljubljanski župan Ivan Hribar se omenjenega občnega zbora zaradi obveznosti v dunajskem parlamentu ni udeležil, tako da je zborovanje vodil dr. Ivan Lovrenčič. Na tem občnem zboru so sklenili, da bo društvo začelo čim prej izdajati svoje glasilo. Udeleženci občnega zbora so odboru naročili, naj nemudoma začne s pripravami na skorajšnji izid. Odbor SLD je že na aprilski seji leta 1909 temeljito razpravljal o bodočem glasilu lovske organizacije in sprejel celo sklep o najetju posojila v znesku 2.000 takratnih kron, za katerega so takratni odborniki sprejeli osebno jamstvo. Za urednika je bil določen dr. **Janko Ponebšek**, društveno glasilo pa naj bi se imenovalo Slovenski

lovski list.³ K sodelovanju so povabili številne avtorje.

Prva številka glasila je izšla januarja 1910 z uvodnikom izpod peresa dr. Ivana Lovrenčiča. Uredil jo je dr. **Janko Ponebšek**, glasilo pa se je imenovalo *Lovec* in ne *Slovenski lovski list*, kot je bilo sklenjeno na aprilski seji društvenega odbora SLD.⁴ Slika za naslovnico prve številke *Lovca* je izdelal takratni magistratni ravnatelj dr. Miljutin Zarnik. Prva številka glasila je obsegala 20 strani, njen format pa je bil 17 x 25 cm. Uvodnik je napisal dr. Ivan Lovrenčič in v njem v bistvu predstavil program novega društvenega glasila, in sicer pod geslom Kaj pa je tebe treba bilo?⁵ Drugo številko

³ Dr. Ivan Lovrenčič, Iz analov, v: *Lovec ob petindvajsetletnici, 1907 Slovensko lovsko društvo 1932*, Ljubljana 1932, 9.

⁴ Že drugo številko *Lovca* je uredil dr. I. Robida, nato pa je uredniške naloge vse do začetka prve svetovne vojne opravljal dr. I. Lovrenčič. V bibliografiji slovenske kmetijske literature, ki sta jo leta 1939 sestavila dr. Janko Šlebingar in inž. agr. Janez Marentič (Kmetijska zbornica Dravske banovine, Ljubljana 1939), je *Lovec* opredeljen kot list za lov in ribarstvo, od leta 1914 list za lov, kinologijo in ribarstvo, od leta 1918 list za lov in kinologijo. Glasilo Slovenskega lovskega društva. Od leta 1936 je *Lovca* izdajala Zveza lovskih društev v Dravski banovini. Lovca najdemo tudi na seznamu slovenskih časnikov in časopisov v bibliografskem pregledu za obdobje od 1797 do 1936, ki ga je sestavil dr. Janko Šlebingar (Razstava slovenskega novinarstva v Ljubljani 1937, ob 140-letnici Vodnikovih Lublanskih noviz in 30-letnici svoje stanovske organizacije izdali slovenski novinarji). V tem pregledu je kot prvi urednik *Lovca* naveden Anton Martinc, kar pa ne ustreza resnici.

⁵ Franc Šetinc, Po sledovih slovenskega *Lovca*, Ljubljana 1995, 17. Avtor navaja, da je imelo SLD pred začetkom izhajanja *Lovca* le 103 člane in je v nekaj mesecih povečalo število članstva na 1.000. Toda kmalu je znova nastal velik osip. Ocenjuje, da se je SLD po treznem preudarku odločilo, da z izdajo *Lovca* »z energično roko poseže v te kaotične razmere« (pri tem je najbrž imel v mislih samokritično oceno društvenega vodstva, da je »treba odločne roke, ki bo dala našemu lovstvu gotov pravec, gotovo smer, v kateri naj se razvija, nasprotnikom lova pa začrta mejo: do tukaj in nič dalje!«). V slovensko javnost naj bi *Lovec* prišel kot »vzgojitelj, prihaja pa tudi kot branitelj«. To je bil izjemno zanimiv cilj, ki ga je nova revija zasledovala na dolgi rok.

Lovca je uredil dr. **Franjo Robida**, naslednje pa dr. **Ivan Lovrenčič**. *Lovca* so najprej tiskali v Blasnikovi tiskarni v Ljubljani, od leta 1919 pa v Jugoslovanski tiskarni prav tako v Ljubljani.⁶ Začetki izdajanja *Lovca* niso bili lahki, saj je primanjkovalo piscev, pa tudi primernege lovskega izrazoslovja v slovenskem jeziku. Pri tem je uredništvu veliko pomagal vladni svetnik prof. **Fran Levec**, ki je svetoval, naj avtorji pišejo tudi po svoje, a slovnično po njegovem pravopisu. Gradivo se je začelo nabirati, prof. Levec pa je nekaj števil *Lovca* tudi osebno jezikovno pregledal in si zabeležil precej slovničnih pripomb za objavo v 12. številki prvega letnika *Lovca*.⁷ Za njim je jezikovne popravke (korekture) *Lovca* prevzel pisatelj **Rado Murnik**, ki je takrat slovel kot eden najboljših poznavalcev slovenskega jezika. *Lovec* se je postopoma razvijal in tudi v jezikovnem pogledu občutno napredoval. Še zlasti opazna je bila rast pod uredniškim vodstvom dr. **Janka Lokarja**, ki je prevzel vodenje uredništva *Lovca* 1. junija 1913. Iz uredniških programskih napovedi prve številke *Lovca* lahko povzamemo nekaj poglavitnih usmeritev, ki zadevajo vzgojno in izobraževalno poslanstvo glasila, predvsem pa naj bi *Lovec* učil, kako gojiti divjad in kako ravnati z njo kot s čutečimi bitji. Iz prve številke *Lovca* lahko razberemo, da bo del nove revije namenjen tudi ribištvu, čeprav v programskem uvodniku o tej dejavnosti ni bilo nič navedenega. Nadvse zanimiva je bila pobuda uredništva potencialnim sodelavcem, naj naročijo revijo in zanjo tudi pišejo. Pričakovali so zlasti zapise o lovskih dogodkih (doživljajih) in zanimivostih iz posameznih lovišč, pričakovali pa so tudi odzive pisateljev, še posebno **Frana Saleškega Finžgarja**.⁸ Zelo pomenljiva se zdi sklepana programska misel uredništva, da bi *Lovec* »res zedinil lovce vseh slovenskih pokrajin, tako da bi bili, če smo že na drugih poljih razcepljeni, vsaj v lovu – zedinjeni«. A bolj kot programske zadeve so bile težavne finančne omejitve izdajanja *Lovca*. Glasilo je bilo relativno drago, za njegovo izdajanje je SLD porabilo večino članarine. Člani

⁶ *Lovca* so začeli tiskati v nakladi 1.200 izvodov, vendar so nato število tiskanih izvodov zmanjšali na 900. Že leta 1914 so začeli honorirati vse objavljene članke, za eno stran besedila so avtorju izplačali dve kroni (prim. Romana Erhatic Širnik, *Lov in lovci skozi čas*, Ljubljana 2004, 85).

⁷ Ta številka naj bi bila shranjena v zapuščini dr. Ivana Lovrenčiča.

⁸ Njegovo znamenito črtico Nad petelina (pozneje Na petelina) je *Lovec* ponatisnil šele leta 1914, in to potem, ko je bila objavljena v Domu in svetu.

¹ Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, poročilo o razstavi, Pokrajinski muzej Maribor, Maribor 2008.

² Obširneje o zgodovini *LOVCA* v zapisu Marjana Toša *Lovec*, 191 2010, v: *lovec XCIII.*, Ljubljana, januar 2010, 6–13.

so namreč stroške izhajanja že od vsega začetka poravnali s članarino, ki je takrat znašala pet zlatih avstrijskih kron. Vsi, ki so plačali 50 kron, so postali *ustanovni člani SLD* in bili za nekaj let oproščeni drugih pristojbin. Na tak način je vodstvo SLD zagotavljalo finančna sredstva za delovanje in tudi za izdajanje Lovca, ki je bil na začetku po obsegu zelo skromen. Prav finančne težave so najbolj onemogočale hitrejši razvoj društvenega glasila in nanje so opozarjali na sestankih odbora pa tudi na občnih zbiorih SLD. Lovec si je torej počasi utiral pot med članstvo, ki sprva ni dojele pravega pomena lastnega glasila. Mnogi so bili nad prvimi števkami celo razočarani in tudi niso najbolj verjeli, da bo glasilo preživelo. Niso verjeli neizkušeni ekipi, ki se je lotevala velikega in odgovornega projekta. Začele so se tudi polemike o uporabi izrazov, nekateri so predlagali, da bi namesto nemških besed uporabili češke izraze ipd. Namesto divjad je bila v rabi beseda »divjačina«, nekatere je motil »lovski blagor«, prevod iz nemškega »Weidmannsheil«, in so zato predlagali, naj bi po vzoru Južnega sokola prevzeli češki izraz »nazdar«. Ni jih bilo malo, ki so se zavzemali za povsem poslovenjeni izraz »lovski pozdrav«. Skratka, bilo je veliko začetniških krčev, ki so še precej časa zavirali napredek nove lovske revije. A poglobitve težave so neprestano povzročale finance. Denarja je bilo vedno premalo. Posebej je treba omeniti velik vsebinski delež kinologije, ki je bila v Lovcu navzoča od vsega začetka. O lovu s psi in kinologiji je zlasti veliko pisal dr. Ivan Lovrenčič, in to tudi zelo kritično.

Lovec je prenehal izhajati ob izbruhu prve svetovne vojne, med katero je za štiri leta (1914 do 1918) tudi usahnila dejavnost SLD. Po prvi svetovni vojni je Lovec znova izšel marca 1919. Takrat je revijo urejal dr. **Janko Lokar** in to funkcijo opravljal vse do leta 1922. Naslovnico in vinjete za prvo povojno številko je izdelal **M. Kambič**, a so motiv na naslovnici zamenjali že leta 1920. Od takrat je bila na naslovnici podoba planinskega lovca s puško manliherico, delo akademskega slikarja **Josipa Gorupa**. Leta 1922 so lovca tiskali v nakladi 1.800 izvodov. Člani SLD so glasilo prejeli brezplačno, saj je bila cena vključena v letno članarino.⁹ Letnik 1923 je znova uredil dr. Janko Ponebšek. Med letoma 1924 in 1929 je Lovca urejal inž. **Anton Šivic**, leta 1930 pa ugledni biolog, naravovarstvenik in šolnik dr. **Stanislav Bevk**. Leta 1931 mu je pri urejanju pomagal **Vladimir Kapus**,

ki je samostojno uredil letnik 1932 in vodil uredništvo vse do leta 1935, ko ga je vnovič prevzel dr. Stanislav Bevk in leta 1936 vodenje predal inž. **Mirku Šušteršiču**. Le-ta je leta 1938 urednikovanje predal **Alfonzu Mazluju** in nato Lovca vnovič urejal v letih od 1939 do 1941. Med drugo svetovno vojno Lovca ni izhajal. Od prve številke Lovca pa do leta 1930 je bil del Lovca namenjen tudi ribičem, zato je imelo glasilo podnaslov *List za lov in ribarstvo*. Svojevrstno sožitje lovec in ribičev je trajalo vse do leta 1930, ko sta se *Slovensko lovsko društvo* in *Ribarsko društvo* razšla. Od leta 1931 je imel Lovec podnaslov *List za lov in kinologijo* in je bil uradno glasilo SLD in *Jugoslovanskega kinološkega saveza* (Jugoslovanske kinološke zveze) ter do konca leta 1934 tudi *Društva akvaristov* v Ljubljani.

Lovec je objavljal zanimivo ribiško čtivo v rubriki *Ribarska mreža* ali pa tudi samostojne sestavke o različnih temah. Pisci so bili ugledni slovenski ribiški funkcionarji in tudi ribiči praktiki, ki so pisali o mnogih koristnih stvareh. Posebej velja omeniti, da je bilo v zapisih veliko opozoril o nujnosti varovanja tekočih in stoječih voda. Lovec je tudi obširno poročal o ustanovitvi Slovenskega ribiškega društva 28. januarja 1921. leta. Na ustnovnem zboru so za predsednika izvolili dr. **Ivana Robido**, univerzitetnega docenta in primarija iz Ljubljane. Tajnik SRD je postal tržni nadzornik iz Ljubljane **Slavko Plemelj**, ki je sprejemal vse dopise in drugo administrativno gradivo. Letna članarina je znašala 60 K (kron). Sklenili so še, da bo dobival vsak ribič, član ali nečlan Slovenskega lovskega društva, strokovni list Lovca, ki se bo redno bavil tudi z ribarskimi vprašanji. »Velike naloge, ki čakajo SRD, so privedle naše ribiče do tega, da so se združili v samostojno društvo, ker je nemogoče, da bi nas moglo podpirati Slovensko lovsko društvo v tako izdati meri, kot je potrebno za dosego ribarskih ciljev. Ribarske zadeve zahtevajo posebnega strokovnega znanja ter delovanja in je že vsled tega težko izvedljivo, da bi zastopal Odbor SLD obenem ribarske težnje, ki tvorijo v lovnem kakor tudi v pravnem oziru samostojen delokrog. SRD pa ostane s SLD v najožjem stiku in upamo, da se bodeta obe društvi krepko podpirali.«¹⁰ Namen novega društva pa sploh ni bil zgolj športnorobolovni, pač pa so želeli reorganizirati slovenske ribiče in z njihovo pomočjo pridobiti nekaj potrebnih sredstev za uveljavljanje »ribarskega zakona v praksi«. Vodstvo SRD je pozvalo vse ribiče, naj sledijo takim ciljem, kajti »dolžnost vsakega, ki mu leži korist ribištva na srcu in da vstopi v Slovensko ribarsko društvo, katerega člani se sestajajo vsak 1. in 3. petek v mesecu ob 20. uri zvečer v »Rožicah« Ljubljanskega Uniona»¹¹. Novo društvo je odločno nastopilo v javnosti in bilo kmalu deležno strokovnega pregleda predstavnikov ministrstva za kmetijstvo in vode iz Beograda, ki so proučili razmere

v ribištvu na Slovenskem in zbrali nekaj predlogov za pripravo enotnega državnega ribiškega zakona. V delegaciji zveznega kmetijskega ministrstva je bilo nekaj uglednih imen, med njimi univerzitetni profesor Mihajlo Petrović, zagrebški profesor biologije dr. E. Rossler in nadzornik kmetijskega ministrstva Marko Mojsilović. Obiskali so tudi poverjenišvo za kmetijstvo pri Kmetijski družbi, ki je vodila začasne posle nekdanjega ribarskega odbora. Na tem srečanju je sodeloval tudi svetovalec kmetijskega poverjenišva, »za slovensko ribarstvo velezaslužni prof.« **Ivan Franke**. Na koncu obiska so ocenili, da enotni ribiški zakon ne more biti kopija srbskega, saj so razmere v preostalih delih Kraljevine SHS drugačne in jih je treba upoštevati.

V naslednjih letnikih je Lovca priobčil res veliko zanimive ribiške tematike, od drobnih informacij do obsežnejših študij in strokovnih razprav. Objavljal je celo nekaj ribiške beletristike, ki je še posebno berljiva, saj so prispevki zelo lokalno obarvani in slikovito poročajo o mnogih lokalnih posebnostih slovenskega sladkoodnega ribištva. Veliko je zapisov o zakonskih spremembah, o spoštovanju ribiške etike, strokovnega znanja in zapisov o načinih ribolova v posameznih vodah ter celo za posamezne vrste. Zelo pregledni so bili članki o nastajanju »enotnega ribarskega zakona« za Kraljevino SHS. In kar se zdi z zdajšnjega zornega kota naravnost presenetljivo – slovenski ribiči so že v 20. in 30. letih minulega stoletja odločno opozarjali na ekološko problematiko. Drzni pogledi so neverjetno argumentirani, opozorila tistega časa pa zelo stvarna. Osrednje vodstvo ribiške organizacije je namreč javno kritično pisalo tudi proti nekaterim podjetjem, ki so zastrupljala vode s škodljivimi snovmi in tako uničevala ribji zarod. Opozarjali so tudi na negativne posledice zapiranja nekaterih voda, na primer Grubarjevega prekopa. »Zaradi tega je bilo v prekopu izredno malo vode, z njo pa je pritekla v mesto tudi vsa nesnaga, ki je tekla po Ljubljani vse do izliva v Savo. Učinek tega onečiščenja je bil poguben, lipani so začeli polegati na vodo; otroci so jih pobrali na stotine iz vode. Danes ni najti zlepa lipana v Ljubljani od Grubarjevega prekopa naprej.« In še mnogo sorodnih zapisov, ki vsi po vrsti pričajo o veliki ekološki ozaveščenosti slovenskih sladkovodnih ribičev že v prvi polovici minulega stoletja.

Lovec je torej tudi na tem področju opravil svoje poslanstvo in zgodovinsko gledano bil do leta 1930 verodostojno ogledalo lovske in tudi ribiške organizacije. Zato menim, da je pošteno, da se mu ob visokem jubileju s priložnostnim besedilom oddolžimo tudi slovenski ribiči. Najprej smo imeli Lovca, nato smo dobili Ribiča. Oba sta nepogrešljivi stalnici lovske in ribiške organizacije tudi v aktualnem času, ki nas neusmiljeno izpostavlja javni kritiki. Zaradi nje je zdajšnje poslanstvo obeh revij še toliko pomembnejše in potrebno!

Povzel: dr. Marjan Toš

⁹ Leta 1922 je znašala letna članarina za glasilo Lovca 35 dinarjev, za tujino pa 50. Nato se je naročnina nenehno povečevala, leta 1935 je znašala za domače naročnike 100 dinarjev in za bralce v tujini 150. Glasilo je bilo že dovolj kakovostno in ga je že leta 1921 višji šolski svet v Ljubljani priporočal srednješolskim in okrajnim učiteljskim knjižnicam. Leta 1923 je Učiteljsko društvo s Ptuja uvedlo Lovca v šolo kot učno knjigo (prim. Romana Erhatic Širnik, Lov in lovci skozi čas, Ljubljana 2004, 141–142).

¹⁰ Lovca, VIII., Ljubljana 1921, 94.

¹¹ Ibid., 95.

Gajševsko jezero

Umetno poreklo Gajševskega jezera nikoli ne bo mogoče skriti. Krhki zemeljski nasipi ne dopuščajo zasaditev drevesne zavesa za njegovo naravno osenčenje in blaženje vetrov, obsežno padavinsko območje pa bo z intenzivno kmetijsko dejavnostjo vedno predstavljalo grožnjo izpustov okolju nevarnih ter škodljivih snovi. Pa vendar se da njegovo umetno poreklo prikriti z dvigom kakovosti (prosojnosti) vode, prepustitvi obalnega pasu naravni razrasti makrofita ter vzpostavitvi mirnih (nedotakljivih) območij, ki ga bo zasedlo prostoživeče živalstvo in tako iz njega oblikovalo ljudem prijazno naravno učilnico.

Pregrado na reki Ščavnici s sistemom visokovodnih nasipov in razbremenilnikov so zgradili v letih 1973/1975 ter tako za vedno poplavi prvinski močvirni log z mokrišči. Nastalo je Gajševsko jezero, ki skupaj s suhim zadrževalnikom Bolehnečici predstavlja najpomembnejši hidrotehnični objekt protipoplavne zaščite kmetijskih površin in urbanih okolij Ščavniške doline vse tja do Ljutomera.

Geografski, hidrološki in tehnični podatki jezera

Pregrada Gajševci je uvrščena med visoke pregrade nasutega tipa, zgrajena iz naravnih materialov z naslednjimi geografskimi, hidrološkimi in tehničnimi podatki:

- makro prostorska umestitev jezera: Slovenske gorice – Občina Križevci in Občina Ljutomer;
- mikro prostorska umestitev jezera: območje zaselkov Grabe, Gajševci in Branoslavci;
- povodje: Donavsko – Mura s pritoki;
- vodni vir: reka Ščavnica s pritoki Leperšak, Krčevina, Kunovski potok, Stavešinski graben, Cogetinski potok, Blaguški potok, Sovjak, Lipnica;
- prispevno območje – padavinska vodozbirna površina: 153,40 km² (59,3 % kmetijske površine, 34,6 % gozd, 6,13 % urbanizirane površine);
- višina nasipa - pregrade: 4,60–7,50 m;
- dolžina nasipa - pregrade: 2.880 m;
- širina krone nasipa - pregrade: 3,50 m;
- kota krone nasipa: 186,60;
- obratovalna kota – stalne ojezeritve: 184,00;
- maksimalna obratovalna kota: 186,10;
- varnostna višina: 0,50 m;
- površina jezera na koti obratovanja 184,00: 65,5 ha;
- površina jezera na maksimalni koti obratovanja 186,10: 73,0 ha;
- prostornina jezera na koti obratovanja 184,00: 1,93 mio m³;
- prostornina jezera na maksimalni koti obratovanja 186,10: 2,55 mio. m³;
- dolžina obale jezera: 3.950 m;

Gajševsko jezero iz zraka (Atlas okolja).

Gajševsko jezero v prostoru Slovenskih goric (Geopedia).

- naklon vodne brežine: 1 : 3;
- povprečna globina jezera na koti obratovanja: 3,00 m;
- nadmorska višina: 205 m.

Namembnost in upravljanje jezera

Gajševsko jezero s suhim zadrževalnikom Bolehnečici in razbremenilnikom Ščavnice ima status grajene javne vodne infrastrukture ter je vpisano v »Seznam obstoječe javne vodne infrastrukture za varstvo pred škodljivim delovanjem voda« (Uradni list RS, številka 63/06, 96/06) v upravljanju Ministrstva za okolje in prostor – Direktorata RS za vode, njegovo vodno infrastrukturo pa vzdržuje koncesionar VGP Mura Murska Sobota.

Predpisana namembnost in dejanska ter možna raba zadrževalnika je:

- zadrževanje – sploščanje visokovodnega vala reke Ščavnice in s tem protipoplavna zaščita dolvodnih kmetijskih zemljišč ter posejitvenega prostora, vključno z Ljutomerom;
- ohranjanje pestrosti in številčnosti domorodnih prostoživečih živali ter rastlin;
- rekreacija s poudarkom na športnem ribolovu;

- podpora hitrejšemu razvoju turizma Križevcev in Slovenskih goric (ribolovni ter izletniški turizem);
- bogatenje kritičnih sušnih pretokov spodnjega toka Ščavnice;
- namakanje kmetijskih površin z odvzemom vode, ki ne bo ogrožal prisotnega živalstva in rastlinstva ter razvoja ribolovnega in izletniškega turizma.

Zadnjo alinejo sem dodal po vpogledu v študijo prof. dr. M. Pintarja s sodelavci »Vodne perspektive Slovenije in možnosti rabe vode v kmetijstvu« (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano 2010) v kateri Gajševsko jezero predstavlja možni vir nama-

kanja 306 ha kmetijskih zemljišč. Če načrtovano kmetijsko površino pretvorim v količino potrebne vode bo ta lahko usodna v času prekrivanja potreb po namakanju poljščin z časom razmnoževanja limnofilnih vrst rib jezera (fitofilne drstnice: ščuka, ploščič, linj, rdečeoka, rdečeperka, krap, ...), ki spolne produkte lepijo na vodne rastline. Te bi namreč pri velikih nihanjih vode ostale na suhem, naravno drst pa bi bilo potrebno nadomeščati z vlaganjem rib. Da do tega ne bo prišlo,

Kakovost vode reke Ščavnice in jezera

Reka Ščavnica izvira na območju zaselka Zgornja Velka (385 m.n.m.) in se po približno 59 km toka v Gibini izliva v reko Muro (166 m.n.m.). Večji del (okoli 90%) je degradirana z regulacijo trapeznega profila, le manjši del (okoli 10 %) pri Očeslavcih in Žihlavi pa je še naravnega korita. Pretežno teče po kmetijsko intenzivnem in komunalno slabo urejenem podeželskem okolju, kar

onesnaževala dobro), Gajševsko jezero pa v dobrem kemijskem in zmernem ekološkem stanju s prisotnostjo posebnih onesnaževal – metolaklora. Če vse javno dostopne pokazatelje in moja opažanja nekoliko poenostavim je jezero v evtrofnem do hipertrofnem stanju zaradi preobremenjenosti s hranili (visokimi vrednostmi fosforja in dušika), neprijemno za kopanje, pa še vedno ugodno za življenje in razvoj rib. Za vse, ki bi pa radi kaj več prebrali o tej problematiki predlagam vpogled v raziskavo prof.

Regulirana Ščavnica pred izlivom v jezero.

Jezero v vsej svoji velikosti.

Z makrofiti zaraščen zahodni del jezera je lahko dobro drstišče limnofilnih vrst rib in gnezdišče prisotnih ptic.

Razrast vodnega oreška in rumenega blatnika pričata o bogatem dotoku hranil v jezero.

bodo morali prisotni deležniki (ribiči, kmetijci, vodarji) vsak odvzem vode (regulacijo pretokov) skrbno časovno in količinsko usklajevati znotraj danih hidrometeoroloških razmer ter še prihajajočih posledic podnebnih sprememb.

Gajševsko jezero ima status lokalne naravne (zoološke, botanične, ekosistemske) vrednote, ravnanje z njim pa podrobneje opredeljuje Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Križevci (*Uradni list RS, številka 82/15*).

nedvomno vpliva na njeno slabo kakovost vode. Sicer pa sta Ščavnica (merilno mesto Spodnji Ivanci, Pristava, Veščica) in Gajševsko jezero vključena v državni imisijski monitoring stanja kakovosti površinskih voda Slovenije (ARSO). Iz vpogleda v zadnje dostopne podatke je bila Ščavnica na merilnem mestu Spodnji Ivanci (pred dotokom v Gajševsko jezero) leta 2016 v dobrem kemijskem stanju s prekoračenimi vrednostmi triazinskih pesticidov – metolaklora in v dobrem ekološkem stanju (BPK5 zelo dobro, ni-trati dobro, celotni fosfor dobro, posebna

ddr. Ane Vovk Korže »Naravni čistilni sistemi kot inovativni pristop za čiščenje vode na primeru čezmejnega območja med Muro in Dravo – Gajševsko jezero« iz leta 2017.

Procesi zasipavanja akumulacijskega prostora jezera

Na Gajševskem jezeru so prisotni intenzivni procesi zasipavanja in zmanjševanja prostornine jezera. Z vidika vplivnosti količine dotoka lebdečih neraztopljenih

delcev in njihovega nastanka znotraj akumulacijskega prostora bi jih razvrstil takole:

- stalni erozijski procesi na 153,4 km² velikem padavinskem območju Ščavnice s pritoki (plazovi, intenzivno orno kmetijstvo, nenačrtno gozdarjenje, gradbeni posegi, ...) in s tem spiranje kamenin, zemljin, ... ob hidrometeoroloških dogodkih (intenzivno deževje in naglo topljenje snega s poplavnimi vodami);
- erozijski procesi v pretočnem profilu korita Ščavnice in pritokov (erozija nest-

spodbujanja produkcije fitoplanktona, slabe prosojnosti vode, ...

Ribe in ribištvo

Ščavnica s porečjem velikosti 288 km² in dolžino 59 km je eden močnejših pritokov reke Mure. Sodim, da je bila v preteklosti sestava piškurjev, rib, rakov, žab ter školjk v obeh vodotokih precej podobna. Grobo gradbeno preoblikovanje (prestavitve in regulacija) Ščavnice v prejšnjem stoletju pa je imela velik vpliv na spremembo vrstnega sestava

- rečne babice (*Balitoridae*): babica (*Barbatula barbatula*);
- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);
- trske (*Gadidae*): menek (*Lota lota*);
- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*);
- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sočni ostriž (*Lepomis gibbosus*).

Ščavnica teče skozi Gajševsko jezero in migracija rib je obojestranska, sestava pa ni povsem identična. Prvotne oligo-

Ribolovno območje in v ozadju naselje Grabe, ki je nižje od obratovalne gladina jezera.

Soncu in vetrovom izpostavljena sprehajalna pot na kroni nasipa.

bilnega dna in brežin zaradi uničevanja obrežne vegetacije ter gradbenih posegov v geomorfologijo vodotokov;

- izcejanje in transport komunalnih, živinorejskih in drugih odpadkov neposredno v vodotoke ter nato v jezero;
- jezerski organski odpadki rastlinskega in živalskega izvora (odmiranje alg in makrofytov, jesensko odpadanje listja, iztrebljanje rib, ptic in drugih vodnih organizmov);
- prekomerno hranjenje rib in vodnih ptic;
- odmetavanje komunalnih odpadkov.

Nisem pa zasledil izstopajočih gradbenih posegov v neposrednem obrežnem pasu jezera (z izjemo urejanja sprehajalne poti) in valovanja (v primeru ekstremnih vetrov, nezakonite rabe čolnov na motorni pogon in vodnih skuterjev) ter neusklajenega uravnavanja obratovalne kote jezera z erozijo brežin. Iz dostopnih javnih podatkov je vodno gospodarstvo leta 1987 iz jezerskega dna odstranilo okoli 5.000 m³ in leta 1997 okoli 3.800 m³ sedimenta. Ocenjujem, da se letni organski in anorganski nanos giba med 5 ter 10 cm, kar pa je z vidika poplavne namembnosti zadrževalnika zaskrbljujoče. Zaskrbljujoče pa je lahko tudi za ribiše zaradi slabše kakovosti vode z dotokom in kopičenjem dušika ter fosforja,

vseh vodnih organizmov, še predvsem pa rib. Da bi bralcem podal čim bolj verodostojno stanje sem za prikaz teh uporabil zgodovinske zabeležke dr. Metke Povž in njene raziskave »Prispevek k poznavanju sladkovodnih rib Slovenije – Ihtiofavna reke Ščavnice« iz leta 1984 ter podatke iz diplomske naloge Martine Mirt »Ribe v reki Ščavnici« iz leta 2009 iz katerih povzeman:

- piškurji (*Petromyzontidae*): donavski potočni piškur (*Eudontomyzon vladykovi*);
- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka (*Rutilus rutilus*), klenič (*Leuciscus leuciscus*), klen (*Squalius cephalus*), jez (*Leuciscus idus*), pisanec (*Phoxinus phoxinus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), linj (*Tinca tinca*), podust (*Chondrostoma nasus*), navadni globoček (*Gobio obtusirostris*), beloplavuti globoček (*Romanogobio vladykovi*), psevdorazbora (*Pseudorasbora parva*), mrena (*Barbus barbus*), pezdirek (*Rhodeus sericeus amarus*), ogrica (*Vimba vimba*), ploščič (*Abramis brama*), androga (*Blicca bjoerkna*), pisanka (*Alburnoides bipunctatus*), zelenka (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), srebrni koreselj (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) - gojena oblika (*luskinar*, *veleluskinar*, *zrcalar*), srebrni tolstolobik (*Hypophthalmichthys molitrix*);
- činklje (*Cobitidae*): navadna nežica (*Cobitis elongatoides*);

reofilne vrste rib so z vlaganjem v jezero dopolnile predvsem limnofilne vrste. Ker pri brskanju po ribiški literaturi in na spletu za Gajševsko jezero nisem našel podatkov verodostojnih ihtioloških raziskav, vrstni sestav prisotnih rib, rakov in školjk povzeman po Ribiškem katastru Zavoda za ribištvo Slovenije ter posredovanem zapisu predsednika ribiške družine Bogdan Vrbnjaka:

- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka (*Rutilus rutilus*), klen (*Squalius cephalus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), bolen (*Aspius aspius*), linj (*Tinca tinca*), pezdirek (*Rhodeus sericeus amarus*), ploščič (*Abramis brama*), črnooka (*Ballerus sapa*), zelenka (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), srebrni koreselj (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) - gojena oblika (*luskinar*, *veleluskinar*, *zrcalar*), srebrni tolstolobik (*Hypophthalmichthys molitrix*), sivi tolstolobik (*Hypophthalmichthys nobilis*);
- pravi somi (*Siluridae*): som (*Silurus glanis*);
- ameriški somiči (*Ictaluridae*): rjavi somič (*Ameiurus nebulosus*);
- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);
- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*), smuč (*Sander lucioperca*);
- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sočni ostriž (*Lepomis gibbosus*);

- raki deseteronožci (*Astacidae*): vrsta ni navedena (*jelševac, koščak?*);
- škržki (*Unio*): vrsta ni navedena (*slikarski, navadni, napihnjeni škržek?*).

Reka Ščavnica in Gajševsko jezero predstavljata različna biotopa, kar izkazujeta delno odstopajoča prikaza prisotnih vodnih organizmov. Ker pa gre za njuno obojestransko prehodnost si dovolim oblikovati enoten zaključek o prisotnosti 29 domorodnih in 7 tujerod-

bo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano številka 3420-143/2008/1 za 30 let dodeljen v upravljanje Ribiški družini Ljutomer, ustanovljeni 22. 3. 1953. Sodim, da velikost in razdrobljenost vodnih teles, gradbeno uničevanje naravnih korit, slabšanje kakovosti površinskih tekočih voda ter nadomeščanje naravne reprodukcije z nakupi rib zahteva od vodstva ribiške družine izjemne fizične in finančne napore pri upravljanju Ljutomerskega ribiškega okoliša. Očitno

macijskega objekta. Povsem zadostna infrastruktura za razvoj rekreativnega in izletniškega turizma. Me pa moti, da v teh načrtih ni večjega poudarka na športnem ribolovu, ki je lahko v tem okolju najpomembnejše gonilo razvoja turizma. Jezero je že danes v slovenskem prostoru spoznano kot dobra ribolovna voda, bo pa potrebno to prepoznavnost z nekaj ihtiološkimi ukrepi in agresivnejšo promocijo uveljaviti v širšem evropskem prostoru. Po

Regulacijski objekt z hidromehansko opremo.

Iztočni kanal za odvajanje jezerske vode v Ščavnico.

S starimi hrasti osenčen družabni prostor v peti zračnega nasipa je potreben vzdrževanja.

nih vrst piškurjev, rib, rakov ter školjk. Žal med slednjimi tudi nekatere kompeticijske vrste, katere bi bilo primerno na human način odstraniti.

Gajševsko jezero je sestavni del Pomurskega ribiškega območja - Ljutomerskega ribiškega okoliša (Mura desni breg od broda Krog - Vučja vas do bivšega broda pri Gibini s pritoki na desnem bregu, Ščavnica od mostu pri Žihlavi do izliva v Muro s pritoki) s skupno aktivno in neaktivno vodno površino 242 ha. Ta je bil 14. oktobra 2008 s koncesijsko pogod-

bo pri tem uspešni, kar izkazujejo pohvale naključno vprašanih članov in ribičev turistov tega 400 članskega kolektiva.

Šport, rekreacija in razvoj turizma

Ob obstoječi slabi kakovosti vode se vidnejša turistična prihodnost Gajševskemu jezeru ne obeta. Sem pa prepričan, da se bo z ustreznimi ukrepi sčasoma le ta izboljševala,

morda tudi do statusa kopalne vode. Iz obrazložitev uresničevanja razvojnih programov Občine Križevci za obdobje 2015 - 2019 ugotavljam, da so ti racionalno zastavljeni. V letu 2019 so pristopili k ureditvi 2.160 m dolge in 1,6 m široke sprehajalne poti. Tej bo sledila premostitev Ščavnice in zaokrožitev poti, postavitev urbane opreme ter opazovalnic za vodne ptice, ureditev parkirišča s sanitarijami in manjšega kampa, izgradnja pomolov ter na vstopnem mestu postavitev osrednjega infor-

dosedanjih aktivnostih ribiške družine sem prepričan, da bodo ta cilj dosegli, če bodo tudi drugi prisotni deležniki ribištvo prepoznali kot pomembnejšega partnerja sobivanja na Gajševskem jezeru. Število obiskovalcev - uporabnikov jezera in njegovega okolja bo namreč z leti naraščalo, s tem pa tudi konflikti med naravo in poselitvijo prostora ter prisotnimi deležniki (izvajalci vodnih športov, preučevalci in opazovalci ptic ter ribiči). Iz izkušenj razreševanja tovrstne problematike v slovenskem prostoru in izven si dovolim glasno razmišljati o potrebi priprave celovitega prostorskega načrta in akta upravljanja jezera ter vzdrževanja njegove vodne, komunalne, plovne, športne, ... infrastrukture. Gre za akt, ki bo na prisilni ali priporočljivi ravni predstavil pravice in dolžnosti prisotnih deležnikov v času in prostoru jezera ter njihova ravnanja v normalnih in izrednih razmerah. Le na ta način bo zagotovljena osnovna namembnost jezera in dinamičen razvoj prisotnih dejavnosti, zmanjševanje okoljskih škod ter nemoteno delo nosilcev vodnih pravic in drugih upravnikov.

*Besedilo in fotografije:
Milan Štraus*

Na avtorjevo željo besedilo ni lektorirano.

HIDROELEKTRARNE KOT VEČNAMENSKI PROJEKT ZA IZBOLJŠANJE OKOLJA

Odgovoren družbeni način upravljanja z vodami

Pričujoč članek je odgovor na prispevek člana Društva za preučevanje rib Slovenije (DPRS) v rubriki **Ohranimo naravo**, ki je bil objavljen v reviji Ribič 11/2019. Iz prispevka »Škodljivi vplivi hidroelektrarn na ribe – Spremenjena hidrologija vodotoka« izhaja, da avtor nasprotuje gradnji novih hidroelektrarn (HE), ker imajo po njegovem »škodljiv vpliv na ribe«. Gre za zelo ozek in pristranski avtorjev pogled na naravo in ribe, ki povsem zanemara aktualna vprašanja trajnostnega razvoja, »razoglčenja« in bodoče energetske (samo)oskrbe Slovenije, ki je za državo in državljane strateškega pomena. V nadaljevanju bomo utemeljili, da je mogoče z gradnjo HE in izkoriščanjem najbolj čistega obnovljivega vira za pridobivanje električne energije pomembno prispevati k dolgoročni energetski oskrbi in hkrati ohraniti naravo ter okolje. Pri tem z besedo **okolje** seveda ne moremo ozko pojmovati samo enega vodotoka ali ene posamezne živalske (ribje) vrste, temveč moramo v obzir vzeti **celotno naravo** oz. **vse gradnike, ki sestavljajo življenje na planetu Zemlja** – tudi ljudi, zrak, vodo, podnebje, rastlinstvo, živalstvo, krajino, arhitekturo, tla, kratka vse, kar obdaja človeka.

Pri zadovoljevanju energetskih potreb družbe je voda prepoznana kot najbolj učinkovit vir. Je med 5 in 15-krat bolj učinkovita v primerjavi s soncem ali vetrom – faktor EROEI [1]. Ob upoštevanju naravnih danosti imajo tako tudi za proizvodnjo **zeleno električne energije** v Sloveniji največji potencial **hidroelektrarne**. V kolikor res želimo postati okoljsko odgovorna, samozadostna in dolgoročno vzdržna družba, moramo svoje napore najprej usmeriti v izgradnjo novih, energetsko prepotrebni, HE.

Trditve, ki jih v svojem zapisu navaja predstavnik DPRS, na prvi pogled bralcu ustvarijo vtis strokovnosti in skrbi za naravo. Kljub demokratični in ustavni pravici svobode izražanja posameznikov pa moramo vseeno imeti do bralcev in javnosti odgovornost ter spoštovanje in se kritično opredeliti do posplošenih trditev zapisa člana DPRS, da kar vse HE škodljivo vplivajo na ribe. Vsak izmed nas želi biti družbeno odgovoren. Pa si res želimo živeti v okolju, kjer bomo električno energijo pridobivali pretežno iz termoelektrarn? Smo pripravljeni plačevati nekajkrat dražjo električno energijo in zeleni davek sosednjim državam, ki bodo električno energijo pridobivale iz obnovljivih virov? Smo pripravljeni na redukcijo električne energije in slabšo kakovost življenja?

Izkoriščanje hidroenergije je del razvoja civilizacije

Pri gradnjah na rekah ne gre za nobeno »najnovejšo grožnjo«, kot želi prikazati DPRS v Reviji Ribič 11/2019. Pomena vodnih ekosistemov so se zavedali že v Mezopotamiji in starem Egiptu. V slovenskem prostoru se je hidroenergija v glavnem uporabljala za pogon žag, črpalk in mlinov. Ti so se pričeli pojavljati med 10. in 12. stoletjem, na začetku 19. stoletja jih je delovalo še cca 1700. Pred več kot 100 leti so začeli graditi prve HE na Dravi. Človek že več stoletij nenehno preoblikuje in pregrajuje

vodotoke z namenom, da si olajša delo, izboljša kakovost življenja in da hidroenergija opravlja fizično delo namesto njega. Reki Krka in Kolpa sta polni takšnih jezov. Kljub temu pa se v javnosti prevečkrat želi ustvariti vtis, da so in bodo HE ključni vzrok za vse težave, ki se dogajajo na vodotokih. Tu se bistveno zanemara pomen **odpadnih vod** iz gospodinjstev, kmetijstva in industrije ter odpadkov plastike, ki danes onesnažujejo reke in s tem pomembno slabšajo pogoje za življenje rib in vodnih organizmov. Pomemben doprinos večnamenskega projekta izgradnje spodnje savske verige namreč zajema tudi **vzpostavitev infrastrukture za čiščenje odpadnih voda** iz gospodinjstev.

Večnamenski projekt izgradnje verige HE na spodnji Savi

Spodnja Sava zajema območje od Zidanega Mostu do državne meje z Republiko Hrvaško. Z zaključeno verigo HE bo možno doseči letno proizvodnjo 800 GWh, kar bo predstavljalo dobrih 6 % proizvedene električne energije v Republiki Sloveniji. Pri tem **zmanjšujemo** izpuste CO₂ za 820.000 ton letno. Z izgradnjo HE Mokrice celovito zaključujemo večnamenski projekt, čigar pozitivni in **sinergijski učinki** se manifestirajo predvsem v izboljšanju protipoplavni varnosti, razvoju kmetijstva, turizma, ribištva, športno-rekreacijskih dejavnosti, lokalne in državne infrastrukture. Projekt pomembno prispeva tudi k udeležanju trajnostnega razvoja, povečanju deleža obnovljivih virov energije in uresničevanju zavez Republike Slovenije do EU, ohranjanju konkurenčnosti, krepitevi slovenske industrije, večji zaposlenosti in doprinosu v proračun države in občin.

Model, uporabljen pri **umeščanju HE v prostor**, temelji na povezovanju, vključevanju in stalni komunikaciji z različnimi **deležniki**, iskanju idej, izboljšav, kompromisov in najboljših rešitev. Poleg zakonodaje in evropskih smernic smo v postopkih presoje upoštevali še primere dobrih praks in izkušnje iz preteklih, uspešno izvedenih projektov, tudi iz tujine. Skupaj s strokovnjaki za okolje (ZRSVN, ZZRS idr.) smo v procesu presoje vplivov na okolje poseben poudarek namenili določevanju, usklajevanju in izboljševanju ustreznih omilitvenih ukrepov za ohranjanje ugodnega stanja ekosistemov, rastlinstva, živalstva in njihovih habitatov. Rezultati skupnega dela se med drugim odražajo v optimalnih ukrepih za naravo, kot so: mirna območja (MO) in naravni habitat (NH), sonaravne ureditve ribjih stez in zasaditve ob akumulacijskih bazenih ter še posebej pri načrtovanju HE Mokrice: dodatna obvodna struga s stalnim pretokom, novo mokrišče ob MO4 in izboljšana zasnova izlivnega dela Krke, s katerimi se prostorsko in sukcesivno zmanjšuje vpliv gradnje na naravo.

HE MOKRICE - Načrtovanje in prostorska umestitev zadnje HE na spodnji Savi

Dejstvo je, da HE Mokrice predstavlja zahteven poseg v prostor s specifičnimi vplivi in ukrepi za njegovo zmanjšanje, ki jim je v postopkih umeščanja v prostor in presoje vplivov na okolje posvečena posebna pozornost.

Gre za vsebinsko in zakonodajno zahtevne ter časovno dolgotrajne postopke, ki poleg številčnosti deležnikov, obsežnih in zahtevnih usklajevanj predstavljajo še poseben izziv zaradi prekrivanja območja posega z območji Natura 2000. Gradnja HE Mokrice bo predstavljala eno izmed prvih novo grajenih velikih HE v Evropi, umeščenih v območje Natura 2000, ki je bila na tem področju razglašena leta 2014. Torej po sprejetju »Zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (ZPKES-1)«, sprejetem leta 2011, in »Državnem prostorskem načrtu«, sprejetem leta 2013, v Državnem zboru Republike Slovenije. **Večnamenski projekt HE Mokrice** je tako ob upoštevanju vseh sprememb načrtovan strokovno, skrbno in ob nenehnem iskanju izboljšav na osnovi zadnjih dognanj znanosti, varstva narave, priporočil domačih in tujih strokovnjakov, najnovejših usmeritev na zakonodajnem področju ter ob upoštevanju primerov dobrih praks. Za posamezne ureditve so se izdelale preveritve, pri čemer so se tudi projektno natančno opredelile vsebine, ciljno usmerjene k **rešitvam za zagotavljanje in ohranjanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst**.

Slika 1: Medenov mlin v okolici Žužemberka [2]

Ureditve za ohranjanje dobrega stanja ekosistemov, rastlinstva in živalstva

Ključne ureditve za naravo predstavlja vzpostavitev 6 mirnih območij in 2 naravnih habitatov, definiranih in izoblikovanih skozi postopka celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in presoje vplivov na okolje (PVO), kot na primer:

Ureditev izlivnega dela Krke (MO1)

V izlivnem odseku Krke se z nadvišanjem dna in razširitvijo iztočnega profila ohranja rečni pretočni režim in hidromorfološke rečne značilnosti Krke (globine in hitrosti vode ter sorazmernosti globlin s pretokom). Načrtovane projektne rešitve zajemajo tudi vzpostavitev oz. ohranjanje drstišč, počivališč, skrivališč, tolmunov in kotanjastih poglobitev. Rešitve omogočajo **prehodnost** vsem **vodnim organizmom** ob različnih pretokih Krke in v vseh

obratovalnih pogojih HE Mokrice, hkrati pa zagotavljajo **poplavno varnost** Krške vasi in Velikih Malenc (večnamensko urejanje prostora). Uvedena je bila tudi faznost prilagoditev, ki bodo omogočile postopno stabilizacijo modificiranih razmer habitatov. V postopku PVO je bil zasnovan preboj obstoječega jez v Krški vasi, ki bo omogočil, da se območje pojavljanja **zvezdogleda** razširi tudi v gorvodne dele Krke.

Dovod vode za oživitve mrtvic (MO4)

Z namenom zagotavljanja poveztivosti se je že v postopku CPVO v projektne rešitve uvrstil **prehod za vodne organizme** (PZVO), ki je sledil zasnovam že delujočega in v praksi potrjenega prehoda na HE Arto - Blanca. V postopku PVO se je na podlagi smernic »Measures for ensuring fish migration at transversal structures – technical paper« navedil bistven napredek k izboljšanju rešitve poveztivosti - v okviru modifikacije MO4 je bil zasnovan dodaten prehod za vodne organizme na levem bregu Save – obvodna struga. Oba prehoda sta zasnovana na način, da se uresničujeta dva bistvena cilja: prehodnost za ribe mimo jezovne zgradbe in vzpostavitev pogojev za drst v njej. Na spletni strani ARSO, <http://www.arslo.gov.si/he-mokrice/>, so podrobneje predstavljene še **druge rešitve načrtovanih ureditev za omilitve vplivov na okolje**. Rešitve so zasnovane na način, da se **ohranja celovitost in povezanost območja**. Kljub izgradnji HE Mokrice bo v prihodnosti še vedno obstajala funkcionalna poveztivost in ustrezna biotska raznovrstnost na tem območju. Načrtovani omilitvenimi ukrepi so s strani stroke prepoznani kot ustrezni, saj poseg ne bo imel bistvenih oziroma škodljivih vplivov na okolje.

Slika 2: PZVO pri HE Arto - Blanca [4]

Deležniki pri načrtovanju, umeščanju v prostor in presoji sprejemljivosti posega v okolje

Od pobude v letu 2007, načrtovanja prvih konceptualnih rešitev, izdelave projektne in investicijske dokumentacije, prostorskih planov, okoljskega poročila, izvedbe PVO in sprejema upravnih aktov je bilo v projekt vključenih več kot 30 deležnikov: pristojna ministrstva, strokovni zavodi in inštituti, Republika Hrvaška, Občina Brežice, nevladne organizacije in lokalna skupnost. Številni uveljavljeni domači in tuji strokovnjaki so s svojim znanjem in strokovnostjo pripomogli k uresničevanju tega obsežnega projekta, ki za uspešnost nujno pogojuje usklajeno in interdisciplinarno sodelovanje najrazličnejših strok (biologija, kemija, hidrotehnika, specialna znanja s področja presoje okolja in narave, inženirstvo itd.).

Vpliv HE na platnico in druge rečne vrste rib
Prepogosto se v javnosti, sklicujoč zgolj

na splošno literaturo in teoretične hipoteze, želi ustvariti vtis, da platnica in druge vrste rib zaradi neustrezne hitrosti vodnega toka ne bodo imele ustreznega življenjskega okolja po izgradnji HE. Takšna vsesplošna in prehitra sklepanja vodijo do izkrivljanja dejanske situacije, ki jo zaznavamo v naravi. Pri informiranju javnosti in postavljanju trditev, kot je ta, da HE izrazito negativno vplivajo na ribe, katerih življenje in razmnoževanje uravnava vodni tok, je potrebno biti pazljiv ob sklicevanju na opazovanja, kot je na primer »Raziskava¹ platnice (*Rutilus virgo*) na območju spodnje Save in Krke v Sloveniji«, opravljena pod okriljem DPRS v aprilu 2018. Takšne trditve je potrebno kritično presoati ob zavedanju dejstva, da le-te izvirajo na osnovi opravljenih opazovanj, ki so trajala na področju Save le 1 dan, prav tako 1 dan na področju izlivnega dela Krke, in to v času drsti, z elektro-ribolovom. Pri tem se pozablja na kriterij verodostojnosti in ponovljivosti »t.j. večletno spremljanje stanja«. Omeniti gre, da investitor z dokumenti strokovno priznanih institucij izkazuje, da na področju spodnje Save vrši dolgoletna ihtiološka raziskovanja in skladno z ugotovitvami vzdržuje, načrtuje in izboljšuje nove posege na vplivnih območjih HE.

Zanimive so tudi ugotovitve ihtiologin Povž in Šumer v članku »Športni ulov kot pokazatelj velikosti populacij platnice v Sloveniji« [3], kjer strokovnjakinji ugotavljata, da je od leta 1984 opaziti težnjo počasnega zmanjševanja ulova platnic v vseh slovenskih vodotokih, z edino izjemo – reko Dravo. V Dravi je ulov platnic v letih 1978–1995 tako rekoč konstanten, od leta 1992 pa se je ulov celo povečal. Največje zmanjšanje populacije platnice se od leta 1990 naprej pojavlja v reki Kolpi. Ta ugotovitev kaže na zanimiv paradoks, da Drava, kljub zaježitvi s HE, predstavlja ugodnejši življenjski prostor od Kolpe, na kateri ni HE. Glede na stališča stroke (biologov) je pri ugotavljanju stanja platnice v akumulacijskih bazenih smiselno upoštevati tudi rezultate ulovov ribiških družin in podatkov športnega ribolova na spodnji Savi, ki kažejo, da akumulacija ugodno vpliva na razvoj ribje populacije, predvsem na stalež ogrice, platnice, rdečooke in tudi ostalih vrst avtohtonih vrst rib. Ribiči tudi ugotavljajo, da razmere v akumulaciji HE Krško omogočajo drst različnim vrstam rib, med ostalimi tudi platnici.

Primerjava rezultatov **ihtioloških raziskovanj** pred in po izgradnji HE na spodnji Savi (v obdobju 2009–2013) je pokazala, da se struktura platnice po vzpostavitvi akumulacije ni spremenila. Pri tem je treba poudariti pomen **ribjih stez**. Glede na številčnost do sedaj v večjem številu zabeleženih več kot 30 vrst rib in 1 vrste piškurjev v ribji stezi HE Arto-Blanca je to izvrsten pokazatelj, da je ribja steza funkcionalna in da jo v veliki meri uporabljajo migratorne vrste, kot je platnica. Da je platnica, v vseh starostnih kategorijah, prisotna v akumulacijah, pričajo tudi ihtiološki monitoringi Dravskih elektrarn, iz katerih izhaja, da se je platnica pojavljala pogosto vzdolž celotne akumulacije in da platnici ustrezajo habitatni v akumulaciji. Podobno ugotavljajo tudi na Hrvaškem, kjer na pregradi na reki Dobri (HE Lešće) iz monitoringov ugotavljajo, da je količina platnice tu daleč večja, kot je bila pred

¹ DPRS enostransko dokument poimenuje raziskava, pri čemer ne izkaže metod znanstvenega pristopa, prav tako s strani nobene strokovne institucije dokument ni potrjen kot raziskava.

izgradnjo HE. Tudi raziskave Janković (1996), ki je preučevala vpliv izgradnje HE Đerdap na ihtiofauno Donave, je potrdila, da izgradnja ni vplivala na razširjenost platnice. Ob vseh znanih dejstvih in izvedenih opazovanjih v naravi tudi ihtiološka stroka ne prepoznava upravičenega dvoma, da se platnica ne bi zadrževala v akumulaciji HE Mokrice, saj platnica normalno koristi hidro akumulacije.

Slika 3: Športni ribolov na tekmovalni trasi Rožno – akumulacijski bazen HE Krško, 25. 11. 2017. [4]

Dejstvo je, da zaježitev reke v akumulaciji pomeni spremembo hidravličnih lastnosti reke, kar po eni strani neugodno vpliva na ekološki status reofilnih vrst rib, po drugi strani pa pozitivno vpliva na indifereentne in stagnofilne vrste rib. Slednjim se je z vzpostavitvijo akumulacije znatno razširil življenjski prostor. Ribiške družine na območju celotne spodnje Save ugotavljajo, da je več pozitivnih učinkov na ribe, hkrati se je Sava in ribištvo približalo tako rekreativnemu kot športnemu ribolovu. Brežine reke so urejene, postavljene so ribolovne trase, organizirajo se ribiške tekme ... Ko ocenjujemo vplive HE na naravo in ribe, moramo nujno upoštevati navedene **širše vidike**, zato nasprotovanje HE zgolj zaradi vplivov na posamezno ribjo vrsto ni na mestu.

S kulturnim dialogom proti podnebni krizi in energetski revščini

Svet se danes sooča z vedno bolj ekstremnimi vremenskimi pojavi in spremembami, povezanimi z globalnim segrevanjem. Za ohranitev okolja in ugodnih življenjskih razmer nujno potrebujemo razvojni premik. **Odgovor je v večnamenskih projektih**, kot je izgradnja verige HE na Savi, ki združuje načela trajnostnega razvoja. Za izboljšanje in ohranitev našega življenjskega okolja pa sta ključna in nujno potrebna kulturni dialog in konstruktivno sodelovanje najrazličnejših deležnikov.

Viri

Energija za človeštvo – Današnja energetska realnost, Rafael Mihalič, Mišo Alkalaj, ŽIT, junij 2017.

Slovenski etnografski muzej, spletna stran: <https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/zuzemberk/f0000014273>.

*Športni ulov kot pokazatelj velikosti populacij platnice *Rutilus pigus virgo* (Heckel 1852) v Sloveniji*, Povž Meta, Šumer Suzana, revija Ribič, 1998.

Arhiv HESS, d.o.o.

Zapisal:
Boštjan Pišotek, HESS, d.o.o.

Oksigenacija pri vzreji postrvi

Konvencionalna akvakultura je prevladujoča tehnologija v ribogojstvu (na globalnem nivoju in Sloveniji), ki temelji na odvisnosti od naravnih virov. Potreba po ribah se konstantno večja, konvencionalna akvakultura pa zaradi podnebnih sprememb, ekonomske neučinkovitosti, okoljevarstvenih vidikov, medresorskega tekmovanja za vodne vire ter problematike dobrobiti živali postaja neustrezen model za nadaljnji razvoj akvakulture. Okoljska akvakultura temelji na zmanjševanju odvisnosti od vodnih virov, zmanjševanju vpliva na naravo, optimizaciji vzrejnih razmer, optimizaciji vzrejnega procesa, izboljšani dobrobiti živali in zagotavljanju konstantne kakovosti mesa rib. Trenutna samooskrba Slovenije z ribami je približno 10 %, konvencionalna akvakultura pa zaradi neugodnih podnebnih sprememb ne bo mogla niti ohraniti obstoječe proizvodnje. Povečanje proizvodnje na račun izgradnje novih konvencionalnih ribogojnic nima velikega potenciala, zaradi omejene razpoložljivosti s primernimi viri in zelo zahtevnih in zapletenih postopkov pridobivanja potrebnih dovoljenj.

V zadnjem desetletju je globalni trend, da se konvencionalna akvakultura nadomesti z zaprtimi sistemi (recirkulacije, RAS). Vendar je hiter preskok iz konvencionalne akvakulture na recirkulacije zelo tvegan in po navadi pripelje do kolapsa naložbe v kratkem času. Prehod iz konvencionalnih ribogojnic do recirkulacij je lahko postopen proces, med katerim se v korakih usvajajo znanja in izkušnje ter se sčasoma doseže optimizacija vsake posamezne ribogojnice brez večjih tveganj.

Glavnina slovenske akvakulture so salmonidi, ki so posebno prizadeti zaradi podnebnih sprememb. Oksigenacija pomeni bogatenje vode s kisikom, za razliko od aeracije, kjer se voda prezračuje z atmosferskim zrakom. Pri vzreji salmonidov ima oksigenacija velik potencial, saj lahko potroji proizvodnjo vsake konvencionalne ribogojnice z uporabo sorazmerno preproste tehnologije. Namen članka je predstaviti praktične rešitve pri oksigenaciji, s tem zmanjšati morebitne napake in ribogojce spodbuditi k temu pomembnemu koraku v razvoju slovenske akvakulture. Teoretične osnove oksigenacije so preobsežne, da bi jih predstavili v članku. Razumevanje članka terja osnovno znanje, ki je široko dostopno v literaturi. Številke, ki se navajajo, so zelo okvirne in izhajajo iz praks; navajajo se zaradi boljše predstave in nimajo akademskega pomena.

Potrebe postrvi po kisiku

Za vsak kilogram suhe/stinjene krme potrebujemo 1 kg čistega kisika. Dejanske potrebe postrvi po kisiku so nekaj čez 0,5 kg O₂/kg krme. Vendar moramo upoštevati tudi izgube pri topljenju kisika, morebitne druge porabnike kisika v bazenu, odstopanja zaradi nekoliko odvečnega odmerjanja kisika, povečano porabo zaradi neugodnih razmer (sekundarne okužbe škrg, zajedavci, kopeli, sortiranje) itn. Ocena 1 kg krme = 1 kg kisika je »čez palec« in je povprečna vrednost pri projektiranju

in načrtovanju, vendar je zanj dovolj dobro izhodišče.

Izračun razpoložljivega kisika v konvencionalni ribogojnici salmonidov

V konvencionalni ribogojnici kisik prihaja z dotokom vode. Spodnja sprejemljiva vrednost pri salmonidih je na iztoku 6 mg/l O₂ v kanalih in 7 mg/l O₂ v rotacijskih bazenih (pribl. 65–70 % nasičenost vode s kisikom). Pri nižjih vrednostih od navedenih je slabše izkoriščanje krme, povečane možnosti za pojav pogojnih kužnih bolezni in podaljšanega vzrejnega cikla. Če je koncentracija kisika na iztoku pod priporočeno mejo, ne gre za dodatno izkoriščen kisik ali dobro izkoriščanje kapacitete, temveč za kronično izpostavljenost ribe stresu.

Torej, razpoložljivi kisik je: koncentracija kisika na dotoku – koncentracija kisika na odtoku × () l/s dotoka.

Primer: ribogojnica ima dotok 10 l/s; na dotoku je vrednost kisika 10 mg/l in na iztoku 6 mg/l.

Izračun: 10 mg/l – 6 mg/l × 10 l/s = 40 mg/s

Dnevni vnos kisika se izraža v kg O₂/dan:

40/1000 000 (mg v kg) × 3600 (sekunde na uro) × 24 (dan ima 24 h) = 3,45 kg O₂/dan

Iz izračuna izhaja, da ima ribogojnica potencial krmljenja 3,45 kg suhe/stinjene krme/dan. Le-ta se lahko izkoristi pri večkratnem krmljenju čez dan, v nasprotnem nastaja po obilnem krmljenju primanjkljaj kisika, po določenem času prebave pa odvečna koncentracija kisika, ki neizkoriščen izhaja iz ribogojnice. Pomembno je tudi ohranjati ustrezno gostoto povprečnega nasada. Velika odstopanja med začetnim nasadom in dokončno maso pripeljejo znova do neoptimizirane porabe razpoložljivega kisika. Na primeru te ribogojnice lahko

sklepamo, da pri konstantnem dotoku sveže vode 10 l/s, ki ima na dotoku koncentracijo kisika 10 mg O₂/l, pri optimiziranem krmljenju in optimizirani gostoti vse leto, pri FCR 0,8 (konverziji hrane) dosežemo proizvodnjo 1.500 kg salmonidov na leto. Izračun je zelo teoretičen in predstavlja idealen scenarij, katerega namen je ovrednotiti potencial ribogojnice in demistificirati teoretske osnove, pomembne za praktične odločitve.

Potencial oksigenacije za povečanje proizvodnje

Kot smo že predhodno poudarili, oksigenacija lahko najmanj potroji proizvodnjo postrvi vsake konvencionalne ribogojnice brez uvajanja drugih ukrepov.

Primer:

Na predhodnem primeru lahko izračunamo vzrejno kapaciteto ribogojnice po uvajanju oksigenacije. Če povečamo vsebnost kisika na dotoku za 8 mg/l oz. povečamo koncentracijo kisika iz 10 mg/l na 18 mg/l, smo potrojili kapaciteto ribogojnice.

Izračun:

18 mg/l (dotok) – 6 mg/l (iztok) × 10 l/s = 120 mg O₂/s

120 mg/1000 000 × 3600 × 24 = 10,37 kg O₂/dan

Kisik se dovaja v vodo na več načinov, najpogostejše to dosežemo s super saturacijo (koncentracija kisika večja od 100 %), do 350 %. Iz tega sklepamo, da vzrejni potencial ribogojnice lahko povečamo za šestkrat ali več, vendar je visoka gostota nasada povezana z večjim tveganjem, morebitnim stresom rib pri rokovanju z njimi in krmljenju ter v večini primerov ni smiselna.

Učinki oksigenacije na salmonide

V ribogojstvu se kisik uporablja z različnimi nameni: za transport rib, da se ohrani obstoječa proizvodnja v sušnem obdobju, kot podpora (back up) – v trenutku ustavljanja dotoka v vališče se

odpre ventil, ki dovaja kisik v bazene z mladnicami, za izboljšanje počutja rib in zmanjšanje pojavnosti pogoynih bolezni, za povečanje proizvodnje itn.

Po navadi se ribogojci zavedajo pomembnosti kisika zaradi nevarnosti zadušitve rib (najpogostejši vzrok trenutnih in večjih izgub), ne zavedajo pa se posledic suboptimalne koncentracije kisika v vodi. Neverjetno je, da večina ribogojcev nima merilnikov kisika ali pa merijo vsebnost kisika šele takrat, ko opazijo nezaželene spremembe. Zelo malo ribogojcev ima on-line merilnike kisika, ki nenehno merijo kisik in sprožajo alarme. Omenjene naprave so pa pogoj za natančno in gospodarno vodenje ribogojnice. V zadnjem času pogosto zasledimo pomisleke o dobrobiti živali v ribogojstvu. Mnenja so prepegosto neprofesionalna in pristranska, saj ne temeljijo na metriki in primerjalni statistiki (merjenja in primerjanja: hormonov stresa, kondicije rib, umrljivosti, pojavnosti bolezni, parametrov vode). Gre za ideološko gibanje in ne za strokovno soočanje z izzivi na področju dobrobiti živali. Kot zelo tehten argument lahko izpostavimo odsotnost poudarjanja pomembnosti kisika v ribogojstvu, ki je osnova življenja in dobrega počutja rib ter pogoj za krmljenje.

Prva misel, ki se poraja pri uvajanju oksigenacije v ribogojnico, je povezana s stroški. Velikokrat prevladuje prepričanje, da uvajanje kisika pomeni podražitev proizvodnje. Čeprav ni dvoma, da oksigenacija pomeni investicijo v inštalacije in dodatni strošek na vsak kilogram hrane, v večini primerov hkrati pomeni pocenitev proizvodnje (računano na kilogram vzrejene ribe). V ribogojstvu je ključni parameter kisik; če ga v vodi ni dovolj (vsebnost mora biti zagotovljena ves čas), ni učinkovite konverzije hrane, ki je največji strošek v proizvodnji. Torej, uvajanje kisika v ribogojstvo pomeni:

- zmanjšano konverzijo hrane,
- hitrejšo priraščanje,
- boljše počutje rib,
- boljše zdravstveno stanje,
- boljše kondicija rib in
- možnost večkratnega povečanja proizvodnje ob hkratnem zmanjšanju odvzema vode na kilogram vzrejene ribe.

Poudariti je treba, da uvajanje oksigenacije pripomore tudi k preprečevanju poginov zaradi nepredvidenih dogodkov (onesnaževanje vodotokov, zamašitev dotoka vode itn.).

Načini oskrbe ribogojnice s kisikom

Kisik je mogoče kupiti od dobaviteljev tehničnih plinov ali pa ga proizvajamo na sami lokaciji.

Pri nakupu lahko izbiramo med kisikom v plinastem (visokotlačne jeklenke, po navadi vezane v snope) ali tekočem

stanju (nizkotlačni zalogovniki za tekoči kisik). Kisik v plinastem stanju je bistveno dražji od tekočega, nista pa potrebni izgradnja platoja in napeljava inštalacij, kar je potrebno za zalogovnik tekočega kisika. Kisik v jeklenkah po navadi uporabljamo pri manjših porabah (vališča, zelo majhne ribogojnice) ali pri občasni rabi kisika (back-up inštalacije za nujne primere, premostitev sušnih obdobij, testiranje sistema pred prehodom na tekoči kisik). Prednost jeklenk je, da pri neuporabljanju kisika ni izgub, kisik

presorjem povečati na tlak, primeren za rabo v ribogojnici. Generatorji kisika trenutno porabijo 0,5–1,3 kWh/kg O₂. Med proizvajalci so odstopanja, tehnologija pa nenehno napreduje. Če ribogojnico opremimo z generatorjem kisika, je treba zagotoviti tudi rezervo kisika (po navadi v snopih), ki lahko premesti izpad delovanja generatorja kisika vsaj za en dan. Pri generatorju kisika so mogoči izpadi delovanja zaradi vzdrževanja, servisiranja in morebitnih popravil.

V Sloveniji imamo izkušnje z genera-

Slika 1: Generator kisika PSA, recikulacija Dvor (2019)

ostane na voljo neomejen čas. Tekoči kisik je prava izbira za večje ribogojnice, kjer se začetni strošek inštalacije in izgradnje ustreznega platoja amortizira skozi nižjo ceno tekočega kisika. Primeren je za konstantno rabo, ker se tekoča faza nenehno uplinja preko uparjalnika in pri neuporabi se sčasoma zalogovnik izprazni preko varnostnega ventila. Pri nakupu kisika je čistost kisika konstantna in visoka (pribl. 99 % čistost), kar je prednost pred proizvodnjem kisika na lokaciji.

Generatorji kisika ali koncentradorji kisika so naprave, ki iz atmosferskega zraka, ki ima koncentracijo kisika pribl. 21 %, izločajo in koncentrirajo kisik ter dosežejo koncentracije kisika v razponu 87–95 %. Obstajajo generatorji kisika PSA (angl. Pressure swing adsorption) in VSA (angl. Vacuum swing absorption), ki uporabljajo zeolit kot filtracijski medij. Generatorji PSA so pogostejši v praksi in uporabljajo visokotlačne kompresorje, pridobljeni kisik se izpušča pod tlakom do pet barov. Pri VSA se uporablja tehnologija podtlaka, pri čemer se varčuje z energijo, vendar je izhodni tlak kisika nizek in ga je treba z dodatnim kom-

torji kisika, tekočim kisikom in plinastim kisikom, ribogojci pa si medsebojno delijo izkušnje in si pomagajo. Kateri izmed sistemov bomo uporabili na določeni

Slika 2: Postaja za tekoči kisik, recikulacija Dvor (2019)

ribogojnici, je odvisno od več dejavnikov. V tem koraku iskanje primerne rešitve ni zelo zapleteno.

Topljenje kisika v vodi

Za razliko od določanja potreb kisika (1 kg hrane = 1 kg kisika) in vira kisika (nakup ali proizvodnja), ki nista zelo zapletena koraka, je način topljenja kisika v vodi bistveno zahtevnejši korak in pri tem so pogoste napake v praksi. Za ribe je dosegljiv samo kisik, ki ga raztopimo v vodi. Tisti, ki ga izgubimo, pa je le strošek.

V praksi izgube pri topljenju kisika znašajo 10–80 %. Obstajajo številni sistemi topljenja kisika, vsak ima svoje mesto v praksi. Velikokrat so hkrati v rabi kombinacije različnih sistemov. Preden se odločimo za katerikoli sistem topljenja kisika, moramo odgovoriti na vprašanja:

- Katero stopnjo nasičenosti kisika želimo doseči?
- Koliko znaša naložba v opremo (amortizacija opreme) in vzdrževanje sistema?
- Koliko energije porabimo za toplotenje 1 kg kisika?
- Koliko kg kisika/uro lahko raztopimo v vodi z določeno napravo?
- Kako zanesljiv je sistem pred tehničnimi okvarami?

Načeloma želimo pri oksigenaciji doseči supersaturacijo oz. nasičenost kisika v vodi več kot 100 %. Če želimo pri vhodni vodi doseči saturacijo (oz. 100 % nasičenost), ne uporabljamo oksigenacije, temveč aeracijo (prezračevanje). Včasih ni potrebna visoka supersaturacija, recimo pri vzreji zaroda, kjer želimo z difuzorji zagotoviti varnost pred tehničnimi okvarami ali zmerno povečati gostoto. Drugi primer je, da je hiter pretok vode v kanalih, kjer bi bila čezmerna koncentracija kisika izguba, saj bi del kisika ostal neizkoriščen na iztoku. Po navadi je pri recirkulacijah ločen tok vode za kroženje in filtracijo ter ločen e za oksigenacijo. V takih primerih želimo doseči čim večjo supersaturacijo (do 400 %), da zmanjšamo velikost sistema (obtoka) za oksigenacijo in zagotovimo možnost gojenja v gostem nasadu.

Na trgu so številne naprave in rešitve za toplotenje kisika, po navadi ponudniki poudarjajo samo prednosti svojih naprav (visok izkoristek kisika, avtomatsko krmiljenje, mobilnost opreme, hitra inštalacija). Pri odločanju za vrsto opreme ali sistem moramo šteti v ceno kisika tudi amortizacijo opreme, ne smemo dovoliti, da nas prepričajo določene tehnične lastnosti rešitve. Vzdrževanje je zelo pomembno, hkrati je strošek in tveganje (neredno ali nepravilno vzdrževanje lahko privede do resnih izgub). V praksi so mnogokrat za številne ribogojnice navadni difuzorji (razpršilci) za kisik optimalna izbira, kljub velikim

izgubam pri topljenju. Razlog je ravno v majhni investiciji v nakup in preprostem vzdrževanju.

Pri večji porabi kisika je treba zagotoviti dober izkoristek kisika oz. učinkovito toplotenje kisika v vodi, za kar je potrebna električna energija. Pri večini naprav je visok izkoristek kisika združen z veliko porabo električne energije, s tem pa postane ekonomsko vprašljiv visok izkoristek kisika. Izkoristek kisika je obratno sorazmeren z večanjem količine raztopljenega kisika pri praktično vseh napravah, zato je pomembno pravilno namestiti napravo. Pri izjemno majhni porabi kisika so vse naprave učinkovite glede izkoristka kisika, vendar moramo upoštevati realne potrebe, ki jih bomo imeli v določeni ribogojnici.

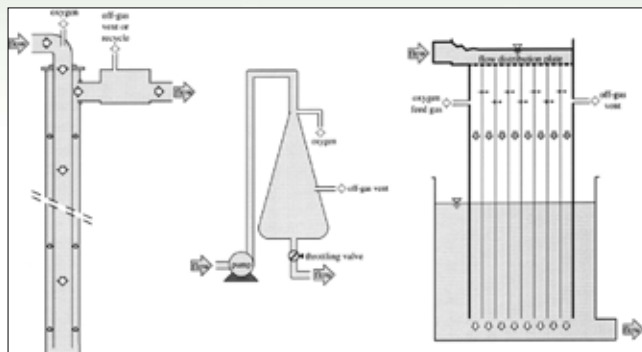
Količina kisika, ki ga moramo raztopiti v vodi, je izjemno pomemben dejavnik, zlasti v večjih ribogojnicah in pri sistemih, kjer želimo zagotoviti gost nasad in intenzivno krmljenje. Pri višjih temperaturah vode postane prostornina opreme zelo pomembna, ker se topnost kisika manjša z višanjem temperature vode. Sorazmerje med kisikom in pretokom vode ($l/m\ O_2 : l/s$ vode) je ključni podatek, ki je v praksi zelo slabo razumljen in uporabljen.

Zanesljivost sistema pred tehničnimi okvarami in zastoji je ključnega pomena v ribogojstvu, saj izpad delovanja podrazumeva pogin rib. V industriji uporaba kisika ni povezana s tako veliko in trenutno izgubo kot v ribogojstvu. Zato so v industriji zaradi optimizacije in varčevanja s kisikom mnogokrat v rabi sistemi, ki so natančnejši, vendar občutljivejši za občasne izpade. V akvakulturi difuzorji predstavljajo najmanjše tveganje, saj niso odvisni od delovanja dodatne opreme. Če je za toplotenje kisika potrebna električna energija, obstaja odvisnost od naprave (po navadi črpalke), kar pomeni, da moramo imeti vsaj podvojen sistem (avtomatski vklop rezervne črpalke pri izpadu delujoče), električni agregat s samodejnim vklopom ter alarmni sistem za sporočanje napake. Obstaja tudi verjetnost, da bosta prenehali delovati obe črpalki obeh črpalk (npr. okvara agregata) in v takem primeru moramo imeti na voljo difuzorje s kisikom, ki se aktivirajo preko elektromagnetnega ventila. Čeprav opis sistema deluje kot zelo tvegan, v praksi to ni, ker smo predvideli 2 do 3 nivoje okvar (veržni *back up*), čeprav v večini primerov zadostuje že prvi *back up*. Tvegani sistemi so tisti, ki ne predvi-

devajo veržne okvare ali pa so odvisni od pogostega vzdrževanja, občutljivih senzorjev, difuzorjev, občutljivih za umazanijo ali vodni kamen, itn.

Oprema in sistemi za toplotenje kisika

Razpršilniki (difuzorji) so najpogostejše uporabljene pripomočki za toplotenje kisika v vodi, ker so v rabi pri prevozu živih rib. Gumijaste cevi z manjšimi porami imajo relativno nizek izkoristek (pribl.

Na sliki (od desne proti levi): cev, oksikonus in LHO (vir: Summerfelt in sod., 2000)

6 % na 1 m vodnega stolpca), vendar potrebujejo nizek delovni pritisk kisika (0,6–1,2 bara) in pore se ne zamašijo zlahka. Keramični difuzorji imajo bistveno boljši izkoristek (pribl. 10–12 % na 1 m vodnega stolpca), vendar potrebujejo višji delovni pritisk kisika (1,5–3 bare) in jih je treba občasno čistiti. Prednosti difuzorjev so, da ne potrebujejo dodatne naprave za delovanje, inštalacija je nezahtevna, so zelo zanesljivi in relativno učinkoviti v globokih bazenih. Uporabljam jih v valiških kot sistemi *back up* in v aplikacijah, kjer je poraba kisika občasna. Njihova pomankljivost je majhen izkoristek kisika, ki se dodatno manjša pri povečanem pretoku kisika, nabiranje umazanije na dnu bazena okoli difuzorjev in slaba razporeditev kisika v bazenu. Pri vzreji mladice keramični difuzorji zlahka zagotovijo gostoto nasada do 50 kg/m³ in nasičenost vode 15–20 mg/l O₂.

LHO (low head oxygen reactor) je naprava v obliki škatle, skozi katero teče voda, ki se bogati s kisikom. Na zgornji in spodnji strani je odprta, znotraj pa je več navpičnih pregrad, ki so medsebojno povezane s po eno odprtino v obliki manjše luknje. LHO stoji vsaj 0,5 m nad gladino vode in vsaj 0,5 m pod gladino. Voda riteče na zgornjo odprtino škatle, ki je prekrita s perforirano ploščevino, na kateri je plast vode, debeline nekaj centimetrov. Voda v obliki kapljic pada skozi prekatke LHO. V prvi prekat LHO se spušča kisik, ki bogati razpršeno vodo s kisikom. Tisti, ki se ne raztopi v prvem prekatu, prehaja skozi manjšo luknjo v naslednji prekat

(po navadi jih je 5–7), iz zadnjega pa preostane neraztopljenega kisika (in drugi plini, ki se sproščajo pri pršenju vode) zapusti LHO skozi bočno odprtino. Koncentracija kisika se postopoma manjša od prvega do zadnjega prekata, v sami napravi pa kisik ostane 3–4 min. LHO je zelo priljubljen pri klasičnih postrvkih ribogojnicah (kanalih), kjer je minimalna višinska razlika (slap) vode na vpustu 0,5–1 m. Dodatna energija za doseganje koncentracije kisika do

nasičenost kisika do 40 mg/l (400 %), sorazmerje kisik : voda do 25 % in porabo električne energije 0,25–0,8 kWh/kg O₂. Sestavljena je iz vrtine, globine 1–30 m, ki ima slepo dno ter notranjo cev, po kateri doteka voda, pomešana s kisikom (ali ozonom). Notranja cev je odprta pri dnu vrtine, zato se voda vrača med zunanjo stranjo notranje cevi in notranjo stranjo cevi stene vrtine do vzrejnih bazenov. Pretok skozi U-vrtino je omogočen s črpalkami geodetske višine dviga 3–6

m, hitrost pretoka je 2–3 m/s. Zaradi globine vrtine je voda izpostavljena povečanemu hidrostaticnemu pritisku (npr. vrtina globine 30 m omogoča na najnižji točki pritisk 3 bare), pod katerim se kisik učinkovito topi v vodi. Bistvo U-vrtine je v tem, da dosežemo visok pritisk brez uporabe visokotlačnih črpalk. Ob tem se zaradi relativno dolge poti prečrpavane vode (U-vrtina od 30 m ima potovalno pot 60 m) omogoči daljši čas mešanja mehurčkov in vode v zaprti cevi. Izkoristek kisika (topnost) pri U-vrtini je praviloma več kot 80 %. Neraztopljeni kisik se lahko zajame na vrhu vrtine in ponovno uporabi preko Venturijeve cevi, LHO reaktorja ali drugih sistemov,

ki terjajo nizek vstopni pritisk kisika. U-vrtine uporabljamo pri recirkulacijah ali klasičnih ribogojnicah, izvedba je relativno cenovno ugodna in je dostopna lokalnim podjetjem, ki so specializirana za vrtine. Pomanjkljivost vrtin je, da niso premične, na nekaterih lokacijah ni mogoče izvrtni vrtine.

Oksikonus

Oksikonus je visokotlačna pretočna zaprta posoda v obliki konusa, v kateri se mešata voda in kisik. Visok pritisk omogočajo visokotlačne črpalke (2–4 bar), ki črpajo vodo na zgornjo (konusno) stran oksikonusa, kjer se dovaja tudi kisik. Iztok iz oksikonusa

(na spodnji strani oksikonusa) ima kroglični ventil, s katerim uravnamo pretok črpalke, s čimer se poveča pritisk znotraj oksikonusa. Kisik, ki se ne raztopi, ostane ujet v zgornjem konusnem delu, kjer se meša z vodo pod visokim tlakom. Izkoristek kisika je večji od 90 %, vendar je poraba energije za doseganje topnosti izjemno velika, sorazmerje kisik : voda pa je največ 3 %. V praksi je uporaba oksikonusa izjemno pogosta kljub neprimerljivo manjši učinkovitosti v primerjavi z U-cevjo. U-cev (za razliko od oksikonusa) ni tržno zanimiva za proizvajalce opreme za akvakulturo, zato jo priporočamo izredno redko.

Venturijeva cev

Venturijeva cev deluje po načelu podtlaka, ki nastane v cevi, skozi katero črpamo vodo. Podtlak nastane zaradi zoženja cevi, ki se ponovno poveča na predhodni premer. Kisik se sesa v cev pred zoženjem, nato se pod tlakom meša z vodo in raztopljen nadaljuje pot do vzrejnih bazenov. Obstaja veliko izvedb, ki delujejo po načelu Venturijeve cevi, uporabljajo se v cevni inštalacijah v kombinaciji s črpalkami ali v obliki aeratorjev. Enako kot pri oksikonusu se pri Venturijevi cevi pretok črpalke duši, zato so potrebne visokotlačne črpalke. Sorazmerje kisik : voda je zelo nizko, praviloma manj kot 1 %, izkoristek pa se spreminja glede na jakost črpalke in razmerje kisik : voda. Kljub temu se Venturijeva cev pogosto uporablja, ker ni potrebno, da je vhodni kisik iti pod pritiskom (VSA-generatorji kisika, ponovna raba kisika po U-cevi ali oksikonusu, preprečevanje vdora vode v generator kisika ali generator ozona, če se zmanjša pritisk plinov v razpeljavi).

Kisik je osnovni pogoji pri vzreji salmonidov, s čimer je hkrati omejevalni dejavnik za ohranjanje in povečevanje proizvodnje. Obstoječe ribogojnice lahko vsaj potrojijo obstoječo proizvodnjo samo z oksigenacijo, ki je tehnično manj zahtevna metoda. Oksigenacija omogoča povečanje proizvodnje ob sočasnem zmanjšanju odvzema vode na kilogram vzrejene postrvi, izboljšuje počutje in zdravstveno stanje rib ter zmanjšuje možnost za nenadne pogine zaradi zaдушitve.

M. Sc. Danijel Gospić,
dr. vet. med.

Slika prikazuje VSA generator kisika, slovenskega proizvajalca Octagen (foto: podjetje Octagen)

15 mg/l pri izkoristku kisika 60 % ni potrebna. Pomanjkljivost LHO je, da je potreben relativno velik pretok vode (50 l/s/m² perforirane pločevine) in da je največje razmerje kisik : voda do 1,5 % kisika na pretok vode. Uporablja se tudi v recirkulacijah, ki prečrpavajo večje količine vode (način visoke stopnje kroženja vode), za kar so potrebi visoko pretočni, nizkotlačni črpalni sistemi, ki so energetske učinkoviti. Primeren je tudi za topljenje ozona, saj omogoča retencijski čas ozona in vode več kot 3 min.

U-vrtina (U-tube)

U-vrtina je izredno učinkovit sistem za topljenje kisika (in ozona), ki omogoča

VIRI:

Summerfelt in sod., Oxygenation and carbon dioxide control in water reuse systems,

Aquacultural Engineering, Volume 22, Issues 1–2, May 2000, Pages 87–108

28. Državno prvenstvo v lovu rib s plovcem

Ekipa RD Pesnica - Lenart je že osmo leto nepremagljiva, tudi Ambru že osmi naslov absolutnega prvaka Slovenije v LRP. Kar je uspelo doseči slovenski članski ekipi v lovu rib s plovcem iz Lenarta, se ne moreta pohvaliti niti sloviti španski svetovno priznani nogometni ekipi Real Madrid ali Barcelona. Biti osem let prvak je izjemen športni dosežek, za katerega težko najdemo pravo besedo presežnika, ki bi zajemal vse pohvale.

Sicer je letošnje Državno prvenstvo potekalo v že tradicionalno uveljavljenem dvodnevem tekmovalnem intervalu skozi celotno tekmovalno sezono, med katero so dobila svoj časovni prostor tudi tekmovalja na mednarodnem prizorišču, kot sta Evropsko in Svetovno prvenstvo.

Državno prvenstvo je potekalo pod okriljem naslednjih organizatorjev RD: Brestanica - Krško, Brežice, Celje, Grosuplje, Laško, Murska Sobota, Pesnica - Lenart, Ptuj, Radeče in Sevnica. Omenjene RD so uspešno organizirale tekmovalja DP v LRP: ligi A in B v ekipni in posamični konkurenci, ligo posameznikov (člani, članice), ligo masters (veterani, stari od 55 do 65 let) in veterani (stari, od 65 do 75 let), v katerih so zbirali končne rezultate, dosežene v ekipni in posamezni konkurenci, kvalifikacije za vstop v B-ligo in kategorij DP U-15, U-20 in U-25, kar je bilo že predstavljeno v našem glasilu Ribič, št. 9.

Prav je, da s člankom nadaljujemo tam, kjer smo s predstavitev DP v letu 2019 v uvodu že začeli, z ekipno A-ligo.

Po pravilniku Tekmovalne komisije pri Ribiški Zvezi Slovenija v A-ligi LRP nastopa 12 ekip s petimi tekmovalci, ki jih po potrebi dopolnjujejo še drugi registrirani rezervni tekmovalci, njihovi trenerji, na čelu vodij ekip in drugih pomembnih športnih delavcev, ki imajo skupni cilj: doseči naslov prvaka Slovenije, pa naj si bo to v ekipnem ali posameznem točkovnem seštevku tekmovalcev po končanem prvenstvu. Tudi letos smo si postavljali vprašanje: Ali bo ekipi večkratnih državnih prvakov iz Lenarta uspelo osvojiti že osmi zaporedni naslov najuspešnejše slovenske ekipe?

Tudi tokrat jim je uspelo prepričljivo, z naskokom 39,5 točke obraniti naslov ekipnih prvakov Slovenije. V ekipi je tokrat blestel njen najmlajši tekmovalec (večkratni reprezentant mlajših kategorij) Primož Adanič. A tudi Aleš Kancler, Mitja Kmetec, Lenart Pikelj in Dejan Bujan so z vrhunskimi tekmovalnimi dosežki dodali piko na i k skupnemu uspehu.

Prvuvrščeni ekipi RD Pesnica - Lenart je tokrat uspelo na osmih tekmah DP ujeti 250.092 g rib in prejeti le 140

negativnih točk (NT). Drugo mesto je osvojila ekipa RD Radeče, ki je prejela 179,5 NT in ulovila 233.249 g rib, v kateri ima za njen uspešen nastop največ zaslug Jernej Ambrožič - Ambro, ki je imel v ekipi uspešne tekmovalce: Robija Makuca, Miho Jezovška. Na tretjo stopničko zmagovalnega odra se je povzpela ekipa RD Brežice s prejetimi 210 NT in ulovljenimi 195.549 g rib. V slednji ekipi ima za odmeven rezultat največ zaslug večkratni reprezentant Andrej Petan, pa tudi njegova uspešna sotekmovalca Branko Dimitrovski in Martin Smole. Nehvaležno, a solidno četrto mesto je osvojila RD Ptuj (214 NT, 186.986 g rib), v kateri sta bila najuspešnejša večkratna reprezentanta Žiga Pavlič in Aleks Mesarič. Na peto mesto se je uvrstila RD Brestanica - Krško (261 NT, 173.390 g) z izdatno pomočjo reprezentanta Dejana Petakoviča, na šesto RD Ptuj - Jure (265 NT, 169.988 g), na čelu zanesljivega tekmovalca Stanke Rogine, sedmo RD Ruše (271 NT, 168.226 g) z znatno mero pomoči Iztoka Štrausa in Tomaža Erjavca, osmo RD Novo mesto (280 NT, 159.863 g), kjer je bil najmočnejši člen ekipe Darko Juvančič - Dajzi, deveto RD Murska Sobota (303 NT, 157.531 g) z veliko pomoči reprezentanta Tadeja Pankerja, deseto RD Radgona (309,5 NT, 150.382 g), ki ji je po uspešnih nastopih Tadeja Kocbeka in Damjana Tomažiča uspelo obdržati ekipo v okviru tekmovalja A-lige, enajsto RD Majšperk (347 NT, 142.714 g) in dvanaajsto RD Ormož (347 NT, 142.714 g).

A-liga člani posamezno

Podobno kot v prejšnjih letih se je tudi v letu 2019 na državnem ekipnem tekmo-

vanju A-lige v zelo izenačeni ter močni zasedbi pomerilo 68 najuspešnejših tekmovalcev, med katerimi zasledimo veliko sedanjih in nekdanjih reprezentantov Slovenije. V prvi polovici omenjenega prvenstva je dokaj prepričljivo prevzel vodstvo letošnji najuspešnejši slovenski tekmovalec ekipnega SP v LRP na Hrvaškem Lenart Pikelj (RD Pesnica - Lenart), a se je v nadaljevanju letošnjega DP izvrstnemu tekmovalcu žal zalomilo. Slednje je znal unovčiti naš najuspešnejši slovenski tekmovalec, nekdanji svetovni

Ekipa RD Pesnica - Lenart je že osmič osvojila naslov Slovenije, v kateri so nastopali (z leve – zadaj): vodja ekipe Stanko Adanič, Aleš Kancler, Mitja Kmetec, spredaj – Dejan Bujan, Primož Adanič, Lenart Pikelj in Katharina Sluga

prvak v LRP, Jernej Ambrožič - Ambro iz RD Radeče, ki je skupno prejel le 9 NT in ujel 59.287 g rib ter gladko opravil s konkurenco in osvojil naslov državnega prvaka A-lige posamezno. Sledili so mu Primož Adanič, RD Pesnica - Lenart (11 NT, 54.170 g), Aleš Kancler, RD Pesnica - Lenart (13 NT, 56.496 g), Žiga Pavlič, RD Ptuj (13 NT, 36.553 g), Mitja Kmetec, RD Pesnica Lenart (15 NT, 44.121 g), Dejan Petakovič, RD Brestanica - Krško (15 NT, 40.418 g), Andrej Petan, RD Brežice (16 NT, 40.148 g), Lenart Pikelj, RD Pesnica - Lenart (17 NT, 32.285 g), Tadej Panker, RD Murska Sobota (18 NT, 36.148 g), Stanko Rogina, RD Ptuj (19 NT, 33.493 g), Robi Makuc, RD ▶

Radeče (19 NT, 30.300 g), Miha Jezovšek, RD Radeče (20 NT, 40.160 g).

Državna liga posameznikov – člani

Tokrat je v državni ligi posameznikov sodelovalo – v primerjavi s prejšnjimi leti – rekordno število ribičev, 42, med katerimi niso tekmovali nekateri priznani tekmovalci Andrej Petan, Lenart Pikelj, Sašo Nedelko, ki so Slovenijo že večkrat uspešno zastopali na mednarodnem

Brestanica - Krško, dvanajsto Robi Kolegar (25 NT, 58.398 g), RD Ptuj, trinajsto Robi Makuc (25 NT, 52.538 g), RD Radeče, štirinajsto Mitja Koren (30 NT, 84.061 g), RD Ptuj - Jure, petnajsto Andrej Klajnovšek (30 NT, 63.719 g), RD Pesnica itn.

Jernej Ambrožič - Ambro je postavil nov zgodovinski mejnik, saj je že osmič osvojil najvišjo mogočo državno lovoriko absolutnega prvaka Slovenije v lovu rib s plovcem. Na vodilnem mestu v LRP sta po treh letih zamenjala vlogi že dve

številčnejšega tekmovanja v kategoriji U-20, Klementina Križanec (RD Slovenska Bistrica), in Sara Hauptman (RD Brestanica - Krško), ki pa je žal sodelovala le na prvih štirih tekmovanjih.

Žal se tokratnega DP – članice ni mogla udeležiti naša sedemkratna državna prvakinja Tina Pikelj, ki končuje študij na pravni fakulteti. Manjkale so izvrstne tekmovalke: Katarina Sluga, večkratna nekdanja državna prvakinja v LRP Janja Hernet, nadarjena športna ribička Urška Žolnir itn.

Najuspešnejši tekmovalci A-lige posamezno so (z leve): 2. mesto Primož Adanič, 1. mesto Jernej Ambrožič - Ambro in 3. mesto Aleš Kandler.

Prve tri uvrščene ekipe letošnjega DP v LRP, A-liga so (z leve): 2. mesto RD Radeče, 1. mesto RD Pesnica - Lenart in 3. mesto RD Brežice.

prizorišču. A omenjeno delno ohrabruje dejstvo, da se je tekmovanja udeležilo veliko mladih obetavnih tekmovalcev: Robi Kolegar, Rok Vinko, Miha Gjergje, saj si želijo pridobiti dodatne izkušnje med že uveljavljenimi starejšimi vzorniki.

Za dosego prvaka lige posameznikov so se z ramo ob rami borili z našim najuspešnejšim slovenskim tekmovalcem Jernejem Ambrožičem - Ambrom. Ambro je tesno, a zasluženoma osvojil naslov prvaka omenjene lige s prejetimi 10 NT in s skupno težo 101.770 g ujetih rib. Drugo mesto je osvojil njegov učenec ter klubski sotekmovalec iz RD Radeče, Miha Jezovšek, ki je prejel tudi samo 10 NT, a je zaradi manjše teže (82.956 g) ujetih rib klonil. Aleks Mesarič, izredno uspešen mladi tekmovalec s Ptuja, je osvojil tretje mesto in prejel le 2 NT več od prvih dveh uvrščenih tekmovalcev, saj je skupno prejel 12 NT s 85.193 g rib, četrto je osvojil izredno prizadeveni mladi reprezentant Primož Adanič (14 NT, 35.695 g), RD Pesnica - Lenart, peto Žiga Pavlič (19 NT, 37.990 g), RD Ptuj, šesto Tadej Panker (20 NT, 60.262 g), RD Murska Sobota, sedmo Mitja Kmetec (20 NT, 38.759 g), RD Pesnica - Lenart, osmo Matjaž Mesarič (21 NT, 81.505 g), RD Ptuj, deveto Andrej Zimšek (23 NT, 61.736), RD Radeče, deseto Tomaž Erjavec (23 NT, 56.285 g), RD Ruše, enajsto Dejan Petakovič (24 NT, 85.888 g), RD

desetletji naša najuspešnejša tekmovalca Ambro in Mitja. Ob njunih dosežkih je tehtnica na strani Ambra, ki je Sloveniji priboril prvi in doslej edini naslov svetovnega prvaka (LRP), dočim je Mitji v omenjeni svetovni konkurenci uspelo osvojiti četrto mesto.

Za ponovni naslov absolutnega prvaka v LRP je Ambro v ligi posameznikov prejel 30 nagradnih točk in prav tako 30 v A-ligi, kar je skupno 60 nagradnih točk. Z osvojenim drugim mestom je prijetno presenetil uspešen mladi reprezentant Primož Adanič, lep dosežek je s tretjim mestom uspel Žigi Pavliču, četrto mesto je zasedel Mitja Kmetec, sledil mu je Tadej Panker – najuspešnejši prekmurški tekmovalec, sedmo je osvojil Aleks Mesarič, osmo Dejan Petakovič, deveto Andrej Zimšek, deseto Robi Makuc enajsto Tomaž Erjavec, dvanajsto, ki zaključuje mesto v drugi B-representanci, je uspelo osvojiti Benjaminu Kolar. Trinajsto mesto je zasedel Iztok Štraus, štirinajsto Matjaž Mesarič, petnajsto Tadej Kocbek.

Liga posamezno – članice

V ligi posamezno – članice tekmovanja že vrsto let potekajo vzporedno s člansko ligo posameznikov v istih krajih, a na ločenih delih tekmovalnih tras. Žal so na letošnje omenjenem DP sodelovale le tri tekmovalke: Lidija Hernet (RD Pesnica - Lenart), letošnja državna prvakinja,

Tako sta se Lidija in Klementina za naslov državne članske prvakine v LRP borili z ramo ob rami; osvojila ga je Lidija, ki je zmagala na vseh osmih tekmah. Skupno je prejela le 8 NT s 70.242 g ujetih rib. Drugouvrščena Klementina je prejela 23 NT s 46.491 g ujetih rib in tretjevrščena Sara je skupno prejela 25 NT s 43.540 g ujetih rib.

B-liga ekipno

Državno prvenstvo v B-ligi je primerljivo tekmovanjem v A-ligi. V njej imajo pravico sodelovati že predhodno uvrščene ekipe z območij (ZRD) prvenstva v LRP, ki so si izborile nastop v B-ligi tekmovanj, pa tudi izpadli zadnjevrščeni ekipi A-lige, s katerima se dopolni število nastopajočih ekip.

Na prvenstvu so se za prvi dve mesti omenjenega DP, ki omogočata tekmovanje v A-ligi, enakovredno borile prvo štiri ekipe: Mozirje, Sevnica, Radgona 2 in Šempeter. Med omenjenimi je bila najuspešnejša ekipa RD Mozirje, ki je osvojila prvo mesto s prejetimi 207 NT in doseženo težo 136.466 g rib. Državne prvake so v B-ligo popeljali Tom Čopor, Andrej Ložič, Tilen Kojc, Jožko Skorenšek, Žiga Irman, Robi Jedločnik in Milan Kojc. Drugo mesto je osvojila ekipa RD Sevnica, ki je prejela 215 NT s 119.156 g rib in je nastopila v sestavi: Darko Šarman, Marjan Barle, Toni Stritar,

Andrej Gorišek in Vojko Goričan, ki se po dveh letih nastopanja v B-ligi vračajo v A-državno ligo.

Tokrat je tretje mesto osvojila ekipa RD Radgona 2 (219 NT s 134.489 g), četrto RD Šempeter (235,5 NT), peto RD Slovenska Bistrica (246 NT), šesto RD Pesnica - Lenart 2 (248 NT), sedmo RD Barje (259 NT), osmo RD Maribor (259,5 NT), deveto RD Celje (269 NT), deseto RD Zagorje (273 NT), enajsto RD Velenje (330 NT) in dvanajsto RD Grosuplje (359 NT).

V ligi posameznice – članice je naslov državne prvakinja osvojila Lidija Hernet (levo), v družbi drugouvrščene Klementine Križanec, sicer državne prvakinja U-20. Besedilo in fotografije: Jože Šmejc

B-liga, posameznice

Ribiška Družina Mozirje že vrsto let vzgaja mladi rod naših zanamcev in produkt uspešnega dela je prav gotovo letošnji prvak B-lige, posameznice, obetavni tekmovalci Tom Čopar. Slednji je uspešno končal večletno tekmovalno sodelovanje v vrstah od U-12 in vse do U-25. Za omenjeno je prav gotovo zaslužen dolgoletni predsednik omenjene RD, Milan Kojc, s športnimi sodelavci.

Tom Čopar je za osvojeni naslov državnega prvaka B-lige prejel 14 NT in ujel 27.143 g rib ter za točko premagal priznanega športnega tekmovalca Darka Šarmana, ki je z osvojenim drugim mestom (15 NT, 27.022 g) prav gotovo prvo ime povratnikov v A-ligo ekipe RD Sevnica. Tretje mesto je osvojil najuspešnejši tekmovalci RD Šempeter, Milan Zvonar (16,5 NT, 17.046 g), četrto Damjan Mesarič (17 NT, 29.305 g), RD Barje, peto Andrej Kardinar (17 NT, 19.510 g), RD Radgona 2, šesto Marjan Barle (17 NT, 18.338 g), RD Sevnica, sedmo Darko Javornik (18,5 NT), RD Maribor, osmo Denis Željko (20 NT, 25.561 g), RD Radgona 2, deveto Andrej Jožič (20 NT, 25.054 g), RD Mozirje, deseto Marko Zanoškar (21 NT), RD Pesnica - Lenart, enajsto Tilen Kojc (22 NT), RD Mozirje, dvanajsto Boštjan Cilenšek (23 NT), RD Zagorje ob Savi, itn.

Liga – veterani, ekipno

Za tekmovanje letošnjega državnega prvenstva lige – veterani se je prijavi-

lo 77 tekmovalcev, ki smo vedno ali priložnostno nastopali v najštevilnejšem ekipnem tekmovalstvu, saj se je nanj prijavilo kar 16 ekip iz različnih krajev Slovenije z željo, da bi osvojili naslov v ekipni ali posamezni konkurenci.

V omenjenem ekipnem tekmovalstvu so lanske državni prvaki RD Brežice obranili naslov in že drugič zaporedoma z lepo točkovno razliko zaslužno osvojili naslov prvakov Slovenije v LRP.

Ekipa je za doseženo prvo mesto prejela le 10 NT s skupno 20.480 g ujetih

Absolutni prvak Slovenije v LRP – člani je že osmič Ambro, ki uspešno privablja ribe.

rib, drugouvrščena ekipa RD Brestanica - Krško je prejela 143 NT s 13.469 g, tretje mesto je osvojila RD Ptuj in prejela 146 NT s 20.147 g, četrto RD Celje (165,5 NT), peto RD Kostanjevica - VDE (167 NT), šesto RD Novo mesto (177 NT), sedmo RD Radeče - Timar (178,5 NT), osmo RD Majšperk (181 NT), deveto RD Koper (198 NT), deseto RD Maribor 1 (221,5 NT) itn.

Liga veterani – masters

V tej ligi se beležijo doseženi rezultati veteranov, starih od 55 do 65 let. Želja za osvojitve naslova državnega prvaka ter za dosego mesta v reprezentanci je bila tokrat še dodatno podkrepljena z novico, da bo Slovenija v letu 2020 gostila najuspešnejše veterane držav udeleženk v LRP na Svetovnem prvenstvu, ki bo potekalo pod okriljem RD Radeče.

Tako je v prijetnem, a konkurenčno pomembnem tekmovalnem vzdušju merilo moči 50 prijavljenih tekmovalcev, med katerimi je že nekaj let najuspešnejši veteran ekipe RD Brežice Marjan Zorko že drugič zaporedoma s prejetimi 9 NT in doseženo težo 17.933 g ujetih rib premagal konkurenco ter osvojil naslov državnega prvaka. Drugo mesto je pripadlo dolgoletnemu uspešnemu tekmovalcu Darku Juvančiču - Dajziju iz RD Novo mesto s prejetimi 11 NT ter z doseženo letošnjo največjo (veteransko) težo 24.082 g ujetih rib. Tretje mesto je osvojil Petar Dimitrovski (13 NT s t.22.183 g), četrto Ivan Pešec (14 NT in 21.143 g), oba RD Brežice, peto naš

najuspešnejši reprezentant letošnjega SP v Južni Afriki – Miran Vodopivec (14 NT s 21.087 g), RD Majšperk, šesto Bojan Bačič (15 NT) iz ekipe RD Kostanjevica VDE, sedmo Ivan Bobnar (21 NT), RD Novo mesto, osmo Franc Štefanič (22 NT s 20.139 g), RD Brestanica - Krško, deveto Igor Trošt (22 NT s 15.960 g), RD Radeče - Timar, deseto Dragan Višič (23 NT), RD Paka Šoštanj, enajsto Zdenko Mikac (24 NT) iz ekipe RD Kostanjevica VDE, dvanajsto Željko Mavrič (25 NT), RD Koper, itn.

Aleks Mesarič si je z osvojenim 3 mestom v ligi posameznikov, izboril mesto v B-representanci

Liga veterani, nad 65 let starosti

Za tekmovanje najstarejših tekmovalcev v državni ligi – veterani stari nad 65 let – je bilo tokrat vključenih 27 tekmovalcev.

Tudi v tej ligaški konkurenci je Zdravko Bregar iz RD Brestanica - Krško že drugič zaporedoma uspel osvojiti naslov državnega prvaka. Zdravko je za ponovno doseženo prvo mesto prejel le 12 NT z največjo težo 22.764 g ujetih rib. Drugo mesto je osvojil Stanko Žitnik (21 NT s 17.610 g) in tretje njegov klubski sotekmovalci Marjan Vrečar (24 NT s 15.562 g), oba sta iz RD Ptuj. Četrto mesto je osvojil Ferdo Mavrič (26 NT), RD Maribor, peto Branko Zelič (30 NT), RD Radeče - Timar, šesto Branko Verdenik (31 NT), RD Ptuj, sedmo Milan Kojc (32 NT), RD Mozirje, osmo Drago Kutnjak (34 NT s 11.499 g), RD Maribor, deveto Bruno Zorko (34 NT s 12.959 g), RD Koper, deseto Janez Kozole (38 NT), RD Brestanica - Krško, enajsto Bojan Javornik (39 NT), RD Maribor, dvanajsto Marjan Vardijan (40 NT), RD Sava Straža, itn.

Za izjemne ekipne in posamezne dosežke vsem prvakom in drugim uspešnim tekmovalcem v LRP iskreno čestitamo, malo manj uspešnim pa v novi tekmovalni sezoni 2020 želimo, da bi se jim njihove želje uresničile v čim večji meri.

Besedilo in fotografije:
Jože Šmejc

1. SEJEM

SVET RIBOLOVA

Vse za športni ribolov

CELJSKI SEJEM, 13.-15. MAREC 2020

RAZSTAVNI PROGRAM SEJMA

- OPREMA IN PRIBOR ZA SLADKOVODNI IN MORSKI RIBOLOV
- OBLAČILA IN OBUTEV ZA RIBOLOV
- RIBOLOVNI TURIZEM
- EKOLOGIJA PRI RIBOLOVU
- STROKOVNA LITERATURA
- KAMPING OPREMA
- DARILNI PROGRAM
- PRODAJA RABLJENE RIBIŠKE OPREME

KAKO DO BREZPLAČNE VSTOPNICE?

ČE ŽELITE NOVI SEJEM OBISKATI
BREZPLAČNO, PIŠITE NA
INFO@CE-SEJEM.SI

(Z vstopnico lahko obiščete tudi
druge sejme, ki potekajo v istem
terminu: Flora, Poroka, Altermed,
Festival kave Slovenija, ApiSlovenija
in Kulinart.)

Svetovna organizacija za prehodnost voda povezuje ribe, reke in ljudi

Selivske vrste rib potujejo po rekah, da bi izpolnile svoj življenjski cikel. Nekatere na svoji poti lahko premagajo razdalje tudi več kot 10.000 km na leto, ko potujejo med mestom, kjer so se izlegle, in mestom, kjer živijo in se hranijo. Po letih življenja v morju lahko celo najdejo tisto reko, kjer so se izlegle. Več kot 1.100 ribjih vrst na svoji poti prepotuje razdalje, daljše od 100 km. Več milijard ljudi je tako ali drugače odvisnih od teh rib, bodisi kot vira prehrane ali drugih aktivnosti. Vedno več vodnih pregrad, ob katere zadenejo na svoji poti, različna onesnaženja in druge negativne spremembe uničujoče vplivajo na te ribe in hkrati tudi na ljudi, ki so odvisni od njih.

Svetovna organizacija za prehodnost voda za ribe – World Fish Migration Foundation (WFMF) – je bila ustanovljena novembra leta 2014 kot neprofitna organizacija z namenom, da v svetovnem merilu opozori na težave prehodnosti voda za vodne organizme. Z različnimi aktivnostmi želi ljudi prebuditi, da bi razumeli, kako pomembno je, da reke povrnemo v prosto prehodne poti za vse vodne organizme, ki se v svojem življenjskem ciklu na selijo. WFMF podpira vse, ki si prizadevajo, da ribam v rekah odprli prosto pot za njihovo selitev. V svetovnem merilu daje zgled, podporo in orodja za ta boj. WFMF želi reke povrniti v prvotno stanje in tako ohraniti

ribe vrste, ki se selijo. Prizadeva si za prosto prehodne reke, polne rib!

Na letošnji jubilejni, 25. Generalni skupščini Evropske ribiške alianse (EAA), ki jo je pripravila Ribiška zveza Slovenije od 5. do 7. septembra na Bledu, je bila osrednja strokovna tema Prehodnost voda za vodne organizme in odstranjevanje vodnih pregrad. Na njej je strokovni direktor Svetovne organizacije za prehodnost voda za ribe – WFMF Herman Wanningen predstavil aktivnosti organizacije na področju ozaveščanja javnosti o pomembnosti zagotavljanja prehodnosti voda za vse vodne organizme ter odstranjevanja vodnih pregrad in jezov v svetu.

V pogovoru nam je predstavil aktivnosti organizacije in njene cilje.

Ste ustanovitelj in strokovni direktor WFMF. Kdaj je bila ustanovljena in kateri so bili glavni motivi, ki so vas vodili k njeni ustanovitvi?

Naša organizacija je bila ustanovljena novembra leta 2014 kot neprofitna organizacija. Osebo je bila moja želja, da povežemo in navdušimo ljudi različnih profilov, da bi skupaj ustvarili uspešne zgodbe. Rad imam svobodne, prosto tekoče reke. Te reke so žile zemlje in ribe, ki se selijo, so čudovita skupina živih bitij, ki kažejo na kakovost, povezanost in ekološko stanje teh žil. Ko sem začel z WFMF, ni bilo nobene podobne organizacije, ki bi delovala na globalnem nivoju ter zaščitila in obnovila poti rib, ki so v svojem življenjskem ciklu vezane na selitev. Nobena organizacija do tedaj ni vzpostavila mostu med reševanjem problemov na lokalni in globalni ravni. Moja želja je bila napraviti spremembo in prispevati k izboljšanju kvalitete rek, pomagati ribam, ki se selijo in s tem tudi vzpodbuditi samozavest pri ljudeh. S tem povezujemo reke, ribe in ljudi.

Kateri so njeni glavni cilji?

WFMF ima tri enakovredne glavne cilje.

– Povezati različne kategorije ljudi, od ljubiteljskih navdušencev do narave do ribičev, na vseh nivojih, od lokalnega do globalnega. Ena od oblik našega delovanja je Svetovni dan rib, ki se selijo – World Fish Migration Day. Ta dan zbuja globalno zavest in zagotavlja, da več ljudi, ki žive ob vodnih poteh, razume pomen selitve rib in podpira zahtevo po vzpostavitvi prvotnega stanja rek.

– Usmerjati izmenjavo najnovejših znanstvenih dognanj. Redno posredujemo najnovejša dognanja glede rib, ki se selijo. Prejšnji mesec smo skupaj s partnerji začeli nov projekt pod nazivom Svetovne ribje poti – Global Swimways.

Herman Wanningen je nizozemski ekolog, ki se ukvarja z vodami. Specializiral se je za vprašanja selitve rib in upravljanja z vodami. Mednarodno je znan po svojem delu, ki poudarja varovanje in rešitev prosto prehodnih rek. Dviguje globalno zavest o rekah in ribah, ki se selijo, še posebno preko dogodka, imenovanega Svetovni dan rib, ki se selijo, ki ga pripravljajo vsaki dve leti. Je ustanovitelj in strokovni direktor Svetovne organizacije za prehodnost voda za ribe – World Fish Migration Foundation – in iniciator projektov Dam Removal Europe (Odstranjevanje pregrad v Evropi) in Dam Removal Global (Odstranjevanje pregrad v svetu).

Diplomiral je iz okoljske kemije na univerzi Saxion University of Applied Sciences v Overijsselu na Nizozemskem (1989–1992) in pridobil naziv magistra znanosti iz vodne ekologije na univerzi University of Amsterdam v Amsterdamu na Nizozemskem (1993–1995). V začetku službene kariere je zasedal različne položaje na področju upravljanja z vodami, npr. renaturacije rek in mokrišč, selitve rib, kakovosti vode, predvsem na lokalnem nivoju v povezavi z lokalnimi vodnimi telesi. Leta 2007

je ustanovil lastno svetovalno podjetje na področju ekologije in selitev rib z nazivom Wanningen Water Consult, ki je delovalo osem let.

Je ustanovitelj in trenutno strokovni direktor Svetovne organizacije za prehodnost voda za ribe – World Fish Migration Foundation.

Preko tega projekta bomo posodobili naše baze z najnovejšimi podatki in novicami o ribjih vodnih poteh v svetu ter povsod podpirali vzpostavitev prvotnega stanja rek.

– Po vsem svetu podpirati vse tiste, ki utirajo poti odstranjevanju vodnih pregrad in vzpodbujati vzpostavitev prvotnega stanja prosto prehodnih rek z odstranitvijo vodnih pregrad.

Katere so prednostne naloge WFMF?

– Dvigniti zavest

Smo glavni organizator Svetovnega dneva rib, ki se selijo – World Fish Migration Day. Začeli smo s tem dnevom. Prizadevamo si, da bi vzbudili večjo pozornost vprašanju selitve rib, saj veliko ljudi ni seznanjenih z žalostnim stanjem teh ribjih vrst, ki so zelo pomembne tako z okoljskega kot ekonomskega vidika. Ponosni smo, da smo s tem dnevom že dosegli publiko blizu 70 milijonov ljudi in upamo, da jih bomo v prihodnje dosegli še več.

– Zagotoviti pomoč, orodja

Zagotavljamo orodja tako profesionalcem (ki se poklicno ukvarjajo), kot so upravljavci voda, kot tudi predstavnikom nevladnih organizacij, da bi lahko izboljšali prehodnost voda. Pripravljamo navodila in smernice za odstranjevanje vodnih pregrad ter izboljšanje prehodnosti za ribe. Na to temo pripravljamo tudi seminarje in srečanja. Najnovejši tak dokument je knjižica, ki nosi naslov *Od izliva v morje do izvira reke* (From Sea To Source book (www.fromseatosource.com), izdana v letu 2018. Knjižico bomo letos v decembru izdali tudi v kitajščini. S tem bi radi pomagali tistim, ki se s tem poklicno ukvarjajo in jim stimulirali, da bi proslavili svoje uspešne zgodbe in bili nanje ponosni.

Kdaj ste začeli z organizacijo svetovnega dneva rib, ki se selijo – World Fish Migration Day in kakšno je temeljno sporočilo tega projekta?

Naraščajoči negativni vplivi vodnih pregrad, onesnaženj in sprememb okolja imajo velik negativni vpliv na preživetje rib in na ljudi, ki so odvisni od njih. Da bi bolj opozoril na to, sem pred sedemnajstimi leti organiziral dan rib, ki se selijo, na lokalnem nivoju. Na splošno presenečenje, je veliko ljudi opazilo ta dan. Ljudje so pokazali zanimanje za ribe, ki se selijo. To me je spodbudilo, da sem zapustil vladno službo, kjer sem delal dotlej, in sem dan najprej razširil iz regijskega dogodka na nacionalno raven in leta 2014 na mednarodno raven.

Z uspehom tega dogodka smo ustanovili Svetovno organizacijo za prehodnost voda za ribe kot neprofitno organizacijo.

Naš glavni cilj je, da glasno opozorimo na probleme rib, ki se selijo, da jih posta-

vimo v središče pozornosti. To je edini dan, ki je namenjen tem ribam! Preko naše svetovne mreže pošiljamo sporočila, najnovejša dognanja in informacije o različnih vrstah rib, ki se selijo, tehničnih ovirah, ki jim preprečujejo selitev, predvsem pa poudarjamo kakšne aktivnosti mi in naši somišljeniki izvajamo, da bi izboljšali obstoječe stanje! Navdušeni smo, da ljudje vedno bolj razumejo ribe – ta čudovita bitja. Naša sporočila so pozitivna in z veseljem ugotavljamo,

največji do sedaj zgrajen. (www.vismigratierivier.nl).

Happy Fish with a gaggle of happy students from Pawling Middle School, NY (C)Chris Bowser.jpg : Zadovoljni študentje iz srednje šole Pawling v državi New York dvigujejo simbol Zadovoljna riba, foto Chris Bowser

Odstranjevanje vodnih pregrad ni pristočno le v ZDA, ampak tudi v Evropi. Ali imate podatke, koliko vodnih pregrad je bilo odstranjenih v zadnjih letih in kje?

Odstranjevanje enega od jezov v Evropi (foto Herman Wanningen)

da s svojim delom delamo v dobrobit bolj zadovoljnih rib – Happy Fish.

Povejte kaj o vašem projektu Zadovoljna riba – Happy Fish

Besedna zveza Zadovoljna riba predstavlja ribe, ki svobodno prehajajo gor in dolvodno po rekah za izpeljavo njihovih življenjskih ciklov. Ljudje se, povezani kot skupnost, trudimo za več zadovoljnih rib v rekah po vsem svetu. Organizacije, povsod v svetu uporabljajo ta simbol, ko se lotevajo vedno novih prizadevanj, da bi odprle vodne poti in da bi prenašale zavedanje o pomenu prehodnosti rek za ribe in druge vodne organizme tudi na druge.

Simbol Zadovoljna riba izvira iz nizozemskega projekta ribjih stez, z nazivom Reka, prehodna za ribe. Prehod bo zgrajen med leti 2021 in 2023 in bo

Svetovni dan prehodnosti voda - povezuje reke, ribe in ljudi, na reki Columbia v ZDA (foto: Jeremy Monroe)

V zadnjih 30 letih je bilo v Evropi odstranjenih okrog 5000 vodnih pregrad in ovir. Med njimi so bili veliki in manjši jezovi ter razne druge pregrade in vodne ovire. Hkrati ocenjujemo, da je v Evropi še najmanj 1 milijon vodnih pregrad, od teh jih je najmanj 100.000 zastarelih in neuporabnih. Veliko jezov so odstranili na Nizozemskem, v Franciji, Španiji, na Finskem, na Švedskem, v Veliki Britaniji, Estoniji ... Pravkar poteka odstranjevanje največjega jezua v Franciji. V Estoniji pa

poteka največji projekt renaturacije reke, kjer bodo v naslednjih letih v prvotno stanje povrnili 3000 km reke Parnu. Na osnovi teh pozitivnih zgledov tudi v številnih drugih državah v zadnjem času že resno razmišljajo o odstranjevanju zastarelih pregrad.

Slišali smo, da je bilo v Evropi več uspešnih seminarjev na temo odstranjevanja vodnih pregrad. Nam lahko kaj poveste o tem?

Res je. Vsako leto poteka v Evropi

Kot del tega projekta bodo strokovnjaki pripravili prvi globalni zemljevid migracijskih poti rib z označenimi kritičnimi točkami teh poti. Tako bodo ustvarili tudi novo orodje, ki bo opozarjalo na prisotnost ribjih poti v bližini obstoječih ali načrtovanih novih infrastrukturnih objektov. Sodelovali bodo z industrijo, vladami in drugimi organizacijami.

Tako zbrane analize bodo lahko dobrodošla pomoč in informacija

Zadovoljni študentje iz srednje šole Pawling v državi New York dvigujejo simbol Zadovoljna riba, foto Chris Bowser

več seminarjev na to temo. Ti povežejo številne strokovnjake iz vse delov Evrope, ki si na njih izmenjujemo izkušnje o projektih odstranjevanja vodnih pregrad, raziskavah, politikah in lokalnih izkušnjah in problemih. Redno nanje vabimo tudi strokovnjake iz ZDA, da nam predstavijo njihove uspešne projekte odstranjevanja vodnih pregrad, kot so bili tisti na rekah Elwha in Penobscot. S temi uspešnimi izkušnjami želimo vzpodbuditi kolege iz Evrope in zgraditi povezave med strokovnjaki z obeh celin. Želimo, da bi odstranjevanje pregrad na rekah postalo sestavni del upravljanja z vodami in vodnim življenjem v Evropi.

Nam lahko predstavite vaš projekt Global Swimways?

Preko tega projekta bomo ovrednotili, določili potencialni ekološki vpliv globalne širitve vodnih pregrad na ribje vrste, ki se selijo. Projekt Global Swimways bo prvi korak v smeri povezave rib, rek in ljudi na globalnem nivoju z uporabo novega koncepta "Swimways", kjer je swimway definiran kot pot, ki jo ribe uporabljajo pri selitvi. Te poti lahko premostijo tudi razdalje večje od 1.000 km, in potekajo preko oceanov, jezer in rek.

tudi vsem, ki se bodo odločali pri gradnji novih hidroelektrarn, da bi se lahko izognili ali zmanjšali okoljsko škodo.

Kaj je projekt AMBER?

AMBER je kratica za Adaptive Management of Barriers in European Rivers (Prilagodljivo upravljanje pregrad na evropskih rekah). Gre za projekt, financiran iz evropskih skladov (projekt Horizon 2020), ki vključuje 20 partnerjev iz 11 evropskih držav. AMBER si prizadeva za prilagodljivo vodenje pregrad na evropskih rekah, da bi dosegel bolj učinkovite renaturacije povezanega vodotoka. V ta namen smo razvili določena orodja, modele in opremo, ki bodo omogočili hidroenergetskim podjetjem in upravljavcem rek optimizacijo dobička ob minimalnih negativnih ekoloških vplivih. Na ta način bo tudi izboljšana energetska varnost, zaščita delovnih mest in povečana učinkovitost, predvsem na evropskih kmetijskih področjih.

European Barrier Atlas Inventory (Evropski popis vodnih pregrad) bo zajemal vse vodne pregrade na evropskih rekah. Takšnega popisa v Evropi do sedaj še ni bilo.

Del projekta AMBER je tudi aplikacija na mobilnih telefonih, preko katere ljudje lahko slikajo pregrade. Do sedaj so na ta način pridobili že 4000 posnetkov pregrad z natančnimi lokacijami. Fotografija je iz Litve (foto: Karolina Gurjazkaite)

Kateri so vaši cilji in najpomembnejše aktivnosti v prihodnje?

V naslednjih letih bomo nadaljevali z izgradnjo in razvijanjem globalnega gibanja za osveščanje javnosti o problematike prehodnosti voda za vodne organizme. Osrednji dogodek bo tudi vnaprej svetovni dan rib, ki se selijo, okrog katerega se bodo odvijali tudi naši drugi projekti. Ocenjujemo, da je v svetu več kot 30.000 različnih organizacij (nevladnih, neformalnih skupin okrog voda, upravljavcev voda in vodnega življa, vladnih organizacij, in drugih), ki se ukvarjajo z ribami, vodami in ljudmi, ki so povezani z njimi. Kot del tega projekta bodo strokovnjaki ustvarili prvi globalni pregled vseh migracijskih poti rib.

Naša ambicija je, da odpremo reke, da bi tekle svobodno in omogočili ribam, ki se selijo, pot brez pregrad. Našo pozornost bomo usmerili na odstranitev starih in neuporabnih jezov z rek in vzpodbudili proces izgradnje novih, s funkcionalnimi prehodi za ribe. Ocenjujemo, da je na evropskih rekah okrog 100.000 različnih jezov in pregrad, ki bi jih lahko zaradi zastarelosti in nefunkcionalnosti odstranili. V Evropi smo začeli z gibanjem za odstranitev vodnih pregrad v letu 2016. Ta tema postopoma postaja prisotna tudi v glavah upravljavcev voda, odgovornih ministrstvih in nevladnih organizacijah. Končni cilj nam je, da ta ideja preraste v svetovno gibanje.

Hvala, da ste za slovenske ribiče in bralce glasila Ribič predstavili cilje in aktivnosti WFMF.

Borut Jerše

3. Pokal Sulca

Ribiška družina Radovljica je v sodelovanju s skupino ribičev iz Nemčije, ki je združena pod imenom Ujemi&Verjemi (Cast&Belive), od 12. 12. 2019 do 15. 12. 2019 organizirala druženje ribičev iz osmih držav na sulčelovu na Savi Radovljiškega ribiškega okoliša. Ribolova se je udeležilo 40 ribičev iz Nemčije, od koder je bila udeležba najbolj množična, Švice, Italije Avstrije, Hrvaške, Bosne, Srbije in Slovenije.

V radovljiški ribiški družini je ribolov največje ribe med postrvmi že dolgoletna tradicija, ki traja že skoraj sedem desetletij; od njene formalne ustanovitve leta 1953. Pri tej navedbi štejem vmesni čas organiziranega ribištva v Sloveniji, zgodovina časa pa nas popelje mnogo let nazaj. Sulec je bil od nekdanj zanimiv za znanstvene in strokovne raziskave in za ribolov. Človek ga je skozi stoletja lovil zaradi potrebe po preživetju in zadostitvi ribiške strasti. Švedski znanstvenik, botanik in zoolog Carl Linne, mu je leta 1758 dal znanstveno ime Hucho hucho, o njem pa sta pisala tudi Janez Vajkard Valvasor in Ivan Franke. Zelo malo je zbranih zapisov o domačinu, nekdanjemu zakupniku Save, biologu, pesniku ribogojcu in poznavalcu vodnega življa, Adolfu Kappusu plemenitem iz Kamne Gorice, ki je v prejšnjem stoletju veliko prispeval k varovanju voda, ohranjanju narave in posameznih ribjih vrst v Savi. Ribiči ga z vsem dolžnim spoštovanjem upravičeno poimenujemo za našega predhodnika.

Življenjski prostor v tolmunih reke Save sulcu omogoča ugodno in zaenkrat še uspešno trajnostno sobivanje z drugimi prostoživečimi vodnimi organizmi, zlasti ribami, ki so glavni vir njegove prehrane. Ohranjanje sulčje vrste v našem 22 km dolgem ribiškem okolišu je uspeh in privilegij zdajšnjega časa, ki se ga morda niti ne zavedamo, velika prednost pa je, da ga zaradi ugodnega staleža lahko športno lovimo in celo uplenimo.

Prav bogata naseljenost sulca v Savi je pred tremi leti botrovala ideji o organiziranemu druženju in skupinskemu ribolovu z mednarodno udeležbo ribičev, kar je in bo znatno prispevalo k promociji in prepoznavnosti sulčjelova. Pravila smo skrbno pripravili in obsegajo etična merila ravnanja ribičev in strogo prepoved uplena. Med celot-

nim ribolovom pa veljajo pravila spoštovanja do naravnega okolja. Od klasičnih pogonov in skupinskih ribolovom smo prešli na mednarodno raven organizacije.

Ribolov se je tako začel 12. 12. in je potekal na celotni trasi Save, ki je zajemala 20 sektorjev, ki so označevali lovna mesta in so si jih ribiči menja-

sta bila spoznavni večer in predstavitev pravil ter razporeda na ribolovnih mestih. Sledila je večerja z okusno pripravljenim pasuljem in okrepčilom. Drugi dan je bila v Grajski gostilnici konferenca o sulcu, na kateri so naravovarstveniki, ekološki aktivisti in poznavalci problematike onesnaženja voda ribiče ozaveščali o

Na srečanju se je zbrala lepo število domačin in tujih ribičev.

vali ob določeni uri. V takem ritmu so potekali vsi športnoribolovni dnevi, ki so se začeli ob zori in končali v mraku. Nadzor in obvezno spremstvo ribičev so opravljali ribiški čuvaji in člani RD, ki jim zaradi nespoštovanja pravil ribolova ni bilo treba ukrepati.

Ribolov so spremljali tudi vzporedno pripravljene dogodki, ki so druženju dali svoj pomen. Prvi dan

pomembnosti in nujnosti varovanja naravnih dobrin.

Temeljno sporočilo, ki se je izoblikovalo, je zavedanje ribičev, da je največja grožnja naravi prav interes človeka, ki ima v oblasti kapital in temu ne glede na strokovne argumente podrejeno razmišljanje. Nujno je treba omejiti človekove posege v naravo, zlasti je treba nasprotovati gradnjam hidrocentral in njihovih

verig, kajti znanstveno je dokazano, da so prav slednje največja nevarnost za življenje in razvoj sulca. Na spodnji Savi ga ni več, iz njegovega naravnega okolja so ga izrinile hidroelektrarne. Če bo človek z nameravanimi gradnjami, s katerimi resno grozi, posegel še v srednjo Savo, bo uničil njegove habitate in ne samo to, ogrozil bo celotni ekosistem. Vsak fizični poseg, kot neodgovorno dejanje, bi pomenilo uničenje habitata in posledično razpad sulčje vrste. Izpostavil sem problematiko, ki se dogaja v naši domovini, podobna pa je tudi v drugih evropskih državah in Balkanu, kjer je v prihodnje načrtovana verižna gradnja 3.000 močnejših vodnih objektov.

Primeri, ki smo omenili, sta gradnja in načrtovana množična grad-

bogati z naseljenostjo salmonidnih in ciprinidnih vrst. Trenutno ribiči iščejo pravico na sodišču, vendar je neuradno več kot očitno, da bo država sklenila koncesijo z bogatim zasebnikom, ki ima tam svoje cilje.

Zadnji dan smo organizirali zaključek druženja, najuspešnejšim podelili pokale in praktične nagrade sponzorjev. Najuspešnejši je bil Admir REDŽIĆ iz Avstrije, 34 letni ribič, ki je prvega sulca, dolgega 90 cm, ujel na njegov rojstni dan 13. januarja, drugega, dolgega 65 cm, je ujel naslednji dan. Drugi najuspešnejši je bil Muhamed OMEROVIĆ - Hamo, prav tako iz Avstrije, ki je ujel dve veliki šarenki in imel dva neuspešna zaseka sulca. Sledili so ribič iz Švice in ribič iz Nemčije, ki sta prav tako ujela manjše šarenke, velikosti 45

in 50 cm, in po-
točno postrv,
dolgo 58 cm. Naj
poudarim, da so
bili vsi trnki var-
no odstranjeni in
vse ujete še na-
prej naseljujejo
svoje rečne pro-
store.

Kljub dobrim
lovnim razme-
ram in še večjim
pričakovanjem
se ni nihče hu-
doval nad ribi-
škimi neuspe-
hi. Ribiči so v
lovnih dneh
doživeli vse, kar

mora pravi sulčar doživeti, da po-
trdi svoj status. Sonce, meglo, dež,
snežne padavine in kakšen neboleč
zdrs. Tudi okužba je pobrala svoj
delež. Zaradi prehlada je moralo
predzadnji dan zapustiti prizorišče
deset bolnih ri-
bičev; ampak, kot
pravijo, tudi to se
zgodí in vedno je
treba upoštevati
kakšno prese-
nečenje. Vsi ude-
leženci so bili
enotnega mne-
nja, da nas ribo-
lov združuje in
povezuje v nova,
tudi čezmejna
priateljstva.

Za odlično or-
ganizacijo in iz-
vedbo srečanja

sta prejela zahvali gospodar RD
Radovljica Matej Šparovec in član
RD Velibor Ivanovič, ki je poskrbel
za številčno udeležbo in nagrade
sponzorjev. Zahvalili smo se tudi
članom, ki so pomagali pri sami
izvedbi.

V tujini v ribiških krogih Sava
Radovljica in ribolov v njej nista
neznana. Že več let prihaja na mu-
harjenje in sulčelov novinar revije
FLIEGENFISHEN (muharjenje) Mar-
kus SCHMIDT, ki je bil tudi tokrat v
vlogi soorganizatorja. Podobno kot
v naši reviji Ribič Markus piše in
objavlja članke s področja ribolova
in problematike varstva rib. V zad-
nji reviji, št. 6, oktober/november
2019, je namenil štiri strani pisne
in slikovne vsebine o ribolovu sul-
ca, posebnostih, osnovnih pravilih
in značilnostih naše Save. Revija
izhaja v nakladi 250.000 izvodov
v Nemčiji, Avstriji, Švici, Slovaški,
Italiji in Luksemburgu. Predstavi-
tev je svojevrstno priznanje našim
ribiškim revirjem in ribičem

Poleg sporočil o ozaveščenosti
ribičev in prizadevanj, da ohranjamo
ribje vrste in čisto naravno oko-
lje, sem si zapomnil tudi sporočilo
ribiča iz Švice in ga citiram nekako
takole:

»Ribolov je naša pravica, je naša
strast, užitek in odgovornost. Pogo-
je so nam omogočili mnogi rodovi
pred nami. Njihovo zapuščino smo
dolžni ohranjati in jo skrbno varova-
ti. Ponosno in dolžno jo bomo nekoč
izročili zanamcem, našim otrokom
in vnukom, zato ravnajmo odgovorno
na vseh ravneh in lepše nam bo.«

»Let the rivers flow – no dams!«

*Besedilo in fotografije:
Roman Zupanc*

Admir Redžić iz Avstrije je ujel največjega sulca na njegov rojstni dan

nja betonskih objektov na Savi, ki
preprečujejo sulčje selitve in tudi
selitve drugih vrst rib in tako m-
krčijo življenjski prostor. Spreminja-
nje vremenskih in podnebnih razmer
že tako ali tako negativno vpliva na
potek naravnih procesov življenja
v vodi, vse bolj pa sta v naravnem
prostoru prisotna želja in hotenje po
izrabi vodnih virov za proizvodnjo
električne energije ne glede, kako
bi ta cilj dosegli. Včasih se zdi, da
ima moč kapitala prednost pred
zdravo pametjo in razumno logiko,
ki sta kljub posegom v preteklosti
ohranjali večji del naravnega oko-
lja v stanju omogočanja preživetja
naravnih vrst.

Drugi primer je prenehanje ve-
ljavnosti koncesijske pogodbe, ki jo
je Športno ribolovno društvo Ključ
(BiH) sklenilo z državo za upra-
vljanje rek Sana in Sanica, ki sta

PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA:

KOSTEVC

WWW.KOSTEVC.SI

TRGOVINA KOSTEVC | WWW.KOSTEVC.SI

TRG ZBORA ODPOSILANCEV 20, 1330 KOČEVJE

DELOVNI ČAS: PON – PET 9:00 – 12:00 & 14:00 – 18:00, SOB 09:00 – 12:00

G 031 611 479 | E TRGOVINA@KOSTEVC.SI

Ribiška družina Novo mesto

Mesto ob reki Krki je že zgodaj začelo postavljati svoje ribiške temelje. Leta 1946 so se ribiči zbrali, da bi ustanovili ribiško zadrugo, ki naj bi obsegalo vse vodovje novomeškega okrožja, na sedežu vsakega okraja pa bi imeli gospodarsko podružnico. Ustanovni občni zbor Ribarske zadruge novo mesto je bil sklical že istega leta. V ribiško družino se je iz zadruge preimenovala leta 1953.

Osnovni podatki

Naslov: Seidlova cesta 8, 8000 Novo mesto

E-pošta: internet.rdnm@gmail.com

Spremljate jih lahko tudi na socialnih omrežjih: Facebook, Youtube, Instagram.

Zaradi neposrednega in smotrnejšega izvajanja dejavnosti, predvsem gojitve in varstva rib, varovanja vode in narave ob njej ter sklicevanja zborov članov, je družina razdeljena na pododbore:

- Žužemberk,
- Straža – Dolenjske Toplice,

Ribogojstvo

Ribiška družina Novo mesto je znana tudi po svoji ribogojni dejavnosti. Ribogojnica Temenica leži v Luknji, ozki soteski na zadnjem, tretjem izviru ponikalnice Temenice. Z ribogojnico so začeli upravljati leta 1965 in prvič redno zaposlili delavce. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je imela ribiška družina v ribogojnici tudi veliko matično jato potočnih postrvi. Poleg omenjenega je nekaj let v ribogojnici, v sodelovanju z zagrebškim inštitutom Ruđer Bošković potekala tudi gojitev mladice

Občasna gojitev enoletnih mladice lipana za vzdrževalna vlaganja v ribolovne revirje. Letna kapaciteta ribogojnice je cca 40 ton postrvi različnih starostnih kategorij ter valjenje cca 2 milijona iker.

Ribiška družina Novo mesto je prva ribiška družina v Sloveniji, ki je začela in uspešno uvedla celovito gojitev polletnih mladice platnice in podusti.

Revirji

Ribiška družina Novo mesto izvaja

Ribogojnica-Temenica-08-500x335

ribnik-blato-lov-ciprinidov5-500x333

- Novo mesto – desni breg,
- Novo mesto – levi breg,
- Kronovo,
- Temenica in
- Ljubljana.

Upravljanje in vodenje ribiške družine poteka po demokratičnih načelih in je najvišji organ zbor članov oz. skupščina, izvršilni organ pa je upravni odbor, v katerem ima vsak pododbor svoje predstavnika. Član Ribiške družine Novo mesto lahko postane vsakdo, ki se ljubiteljsko ukvarja z ribolovom, z varovanjem voda in okolja.

Število članov:

Kategorija	Število članov
Polnoletni člani	568
Pripravniki	23
Mladi, študenti	96

atlantskih lososov. Ribogojnica je tudi danes v pretežni meri namenjena gojitvi mladice in konzumne šarenke, vendar postaja gojitev domorodnih vrst rib vse pomembnejša. Dolgoletna tradicija in bogate ribogojne izkušnje omogočajo uspešno gojitev domorodnih vrst rib, ki obsega naslednje dejavnosti:

- celovito gojitev potočnih postrvi lokalnega porekla, ki obsega oblikovanje in vzdrževanje matične jate z odbranim večjim deležem genov donavskega tipa, pridobivanje iker ter gojitev eno- in dvo- in večletnih mladice za vzdrževalna vlaganja v ribolovne revirje obeh ribiških okolišev, s katerim upravlja družina.

- pridobivanje iker sulca na ohranjenih drstiščih v reki Krki, valjenje in gojitev eno- in dvo- letnih mladice za vzdrževalna vlaganja v ribolovne revirje.

ribiško upravljanje v Žužemberškem in Novomeškem ribiškem okolišu na podlagi koncesijskih pogodb, ki jih je sklenila z Republiko Slovenijo. Upravlja z 350 ha vodnih površin, z reko Krko od Zagradca do Mršeče vasi, v dolžini 59 km z vsemi pritoki na tej vodni poti in Temenico od Veliškega Gabra do izliva ter z ribnikom Blato pri Trebnjem in Vodrancem pri Otočcu.

Reka Krka 2 (od jezua HE v Zagradcu do jezua v Soteski)

Salmonidni revir, ki ga naseljujeta potočna postrv in šarenka.

Reka Krka 3(od jezua v Soteski do Mršeče vasi)

Mešani salmonidno-ciprinidni revir. V njem so salmonidne vrste: potočna postrv, šarenka, lipan in sulec, od ciprinidnih pa so najštevilnejše platnice,

somi, rdečke, zelenike, podusti, mre-
ne, kleni, boleni, krap, linji in ščuke.

Reka Radeščica

V kraški reči Radeščici so salmوني-
dne vrste rib: potočna postrv, šarenka
in lipan.

Ribnik Blato

V ribniku Blato pa so ciprinidne vrste
rib. Največ je krapov, linjev, ploščičev
in smučev.

Potok Težka voda

V potoku Težka voda so salmonidne
in ciprinidne vrste rib: potočna postrv,
šarenka, krap, linj, platnica, podust,
rdečoka in zelenika.

Reka Temenica

V Temenici so salmonidne in ci-
prinidne vrste rib: potočna postrv,
ščuka, klen, krap, linj, platnica, podust,
rdečoka in zelenika.

Ribolov

Ribolovne ribe:

- **Sulec**

Krka je že od nekdaj slovela po
izjemnih primerkih sulca, ki je na ri-

Krka 3 od jezua v Soteski dolvodno do
Straže ali pa v reči Radeščici.

- **Lipan**

Lipan je spremljevalec potočne po-
strvi predvsem v revirju Krka 2.. V Krki
je prisoten pod jezovi in v plitvejših in
hitrejših odsekih od Žužemberka do
Straže. Ribolov nanj je zanimiv tudi
v Radeščici, predvsem med jezom pri
Nardinu in njenim izlivom v Krko.

- **Šarenka**

Naseljuje revir Krka 2, v revirju Krka
3 pa jo najdemo med Sotesko in Stražo.
Zaradi izjemne borbenosti in dolgih
pobegov omogoča razburljiv in pester
ribolov tudi čez dan, ko so prijemi
potočne postrvi redki.

- **Platnica**

Je vodilna in najbolj razširjena ri-
bolovna vrsta ribe v reki Krki. Naj-
demo jo od Žužemberka do Mršeče
vasi, najštevilčnejša pa je na področju
Novega mesta in Otočca. Zraste tudi
nad 45 cm in lahko doseže težo 2 kg.

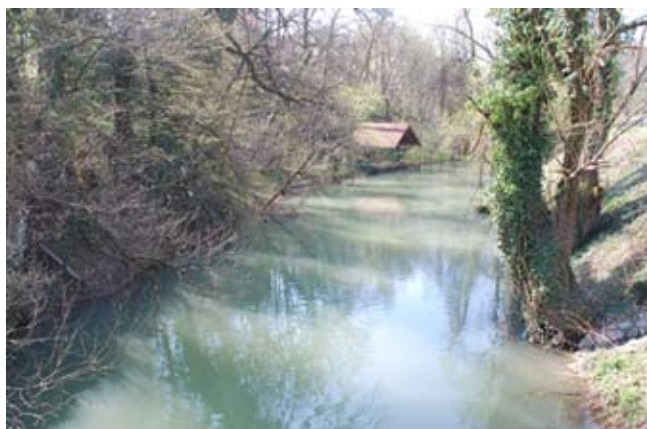
Najprimernejša mesta za ribolov podu-
sti so iztoki tolmunov pod jezovi dol-
vodno od Novega mesta. Priporočamo
ribolov s plovcem na kruh ali »vodni
mah«.

- **Ščuka**

Populacija ščuke v reki Krki, s kate-
ro upravlja RD Novo mesto, je močna
in omogoča zanimiv in dinamičen
ribolov. Zraste nad 1 m dolžine in
preko 10 kg teže, povprečna dolžina
lovnih rib v Krki pa je 60- 70 cm.
Razširjena je po celotnem ciprinidnem
delu Krke od Dvora dolvodno. Lah-
ko jo lovimo z brega ali s čolna, ki
še dodatno popestri slikovit ribolov.
Lovimo jo izključno na umetne vabe
ali potezanke.

- **Som**

Som je naša največja sladkovodna
riba, ki naseljuje tudi osrednji in spodnji
tok reke Krke. V reki Krki ga lovimo
pretežno med Novim mestom in Mršečo
vasjo. Običajno se lovijo primerki okrog
100 cm, niso pa redki primerki težji

Tezka-voda-novo-mesto1

Reka-Krka-24-500x375

bolov privabljal številne ribiče z vse
Evrope in tudi širše. V tolmunih reke
Krke dosega sulec zavirljive priraste.
Lovimo jih po posebnem ribolovnem
režimu v reki Krki med Žužemberkom
in Otočcem.

- **Potočna postrv**

Je kraljica zgornjega toka reke Krke,
naseljuje pa tudi kratke predele v njenem
srednjem toku pod jezovi. Zaradi obilice
hrane, ki ji ga nudi kraška voda, dobro
prirašča. Lovimo jo v revirjih Krka 2 in

Ribolov nanjo je dinamičen in zanimiv,
še posebej v zimskih mesecih, ko se
zbira v večje jate. Priporočamo ribolov
s plovcem ali talni ribolov na kruh,
koruzo ali deževnik. Posebej zanimiv
pa je njen ribolov z jezov na zeleni
»vodni mah«.

- **Podust**

Podust je ena pomembnejših ri-
bolovnih vrst rib v reki Krki, vendar se
je njena populacija zaradi kormoranov
v zadnjih desetih letih zelo zmanjšala.

nad 20 kg. Pogosti so ulovi somov med
vijačenjem na ščuko.

Mladi ribič

Ribiška družina Novo mesto je na
področju dela z mladimi zelo aktiv-
na. Organizirajo predavanja za mlade,
ribiške delavnice, tabore, svojo de-
javnost predstavijo tudi na okoliških
osnovnih šolah.

Je partner v projektu Mestne občine
Novo mesto »Krka živi«, kjer skozi vse
leto sodeluje s svojimi aktivnostmi pri
promociji organiziranega sladkovo-
dnega ribištva s poudarkom na delu z
mladimi. Organizira likovne natečaje v
osnovnih šolah na temo življenja v reki
Krki in ribolova ter sodeluje pri učnih
procesih učencev in dijakov.

Vir:

<https://www.rdnovomesto.si/>

Izdelava, prodaja in servisiranje ribiške opreme.

**Razprodaja zalog materialov za vezanje umetnih muh
in voblerjev Ružno pače – 40 do 70 % popust.**

GSM: 040/225-516; e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com;

spletna stran: www.ribistvo-mozina.si

Lenart Pikelj, prvo ime minulega športnoribolovnega prizorišča

V športu tradicionalno že vrsto desetletij po zahtevnem celoletnem tekmovalnem obdobju potegnemo črto pod rezultati, ki prikažejo našo uspešnost minulega dela. Slednje lahko potrjuje, da si morda ravno mi zaslužimo laskavi naslov športnik leta Slovenije v naši raznoliko številni športni dejavnosti. Med slednje se že nekaj desetletij dokaj uspešno vključujemo in predstavljamo tudi športni ribiči.

Lansko 66. Svetovno prvenstvo, ki vsako leto uspešno družijo ribolovne narode z različnih celin, potrjuje, da je lov rib s plovcem pri nas in tudi v svetu najstarejša ter najštevilnejša športnoribolovna tekmovalna dejavnost.

Ob omenjeni (LRP) svetovno uspešni tekmovalni dejavnosti so se na vesplošno zadovoljstvo nekaj let pozneje uspešno razvile še druge, zdaj v svetu uveljavljene

kandidatom na izbornem glasovanju za športnika leta.

A na srečo imamo ribiči naše glasilo, v katerem lahko bralcu predstavimo najuspešnejšega ribiškega tekmovalca Slovenije.

Na omenjenem ekipnem mednarodnem športnoribolovnem tekmovalnem prizorišču (SP v LRP) je naš 26-letni večkratni reprezentant Lenart Pikelj iz ekipe večkratnih državnih prvakov RD Pesnica - Le-

Hrvaškem, ki je potekalo na brežini kanala reke Drave. Slednji uravnava delovanje HE Čakovec-Prelog.

Si morda pričakoval tako uspešen nastop?

Hvala za Vaše čestitke. Nisem pričakoval, da bom tako uspešen celoten vikend. Sem se pa zelo veselil nastopa na ekipnem SP na Hrvaškem, ker sem leto prej izpustil nastop na Madžarskem. Celoten teden sem bil zelo motiviran in imel

DSCF5905 - Lenart Pikelj je na ekipnem SP v LRP na Hrvaškem v obeh finalnih dneh zmagal ter zaslužen prejel čudovit pokal. Je »naš šampion leta«.

DSCF5749 - Utrujanje ribe terja veliko tekmovalčevega znanja in zbranosti v deroči vodi, kar je Lenart opravil z odliko.

ribiške tekmovalne panoge, kot so: kasting (suhe discipline), lov rib z umetno muho ter talni ribolov krapov.

Omenjena ribiška tekmovalna raznovrstnost bogati njeno množičnost in jo postavlja ob bok drugim številnim športnim panogam. Slednje potrjuje letošnje SP v Južni Afriki (ki je že bilo predstavljeno v št. 6 glasila Ribič), saj je sodelovalo kar 50 držav udeleženk, med katerimi je bila tudi Slovenija.

Žal naša ribiška in tudi številne druge športne panoge še vedno niso dobile prostora na pričakovanem seznamu športnikov, da bi lahko enakopravno konkurirali s svojim

nart prijetno razveselil slovenske navijače s svojim vrhunskim nastopom. Z izjemnima dosežkoma prvega in drugega finalnega dne je premagal svoje tekmece iz preostalih 29 sodelujočih držav.

V Ribiču, 12, 2019 smo podrobneje predstavili 39. Klubska SP v LRP na Hrvaškem.

Z omenjenim vrhunskim dosežkom je naš tekmovalac več kot dostojno zastopal Slovenijo in prav gotovo si zasluži našo pozornost.

Lenart, še enkrat iskrene čestitke za izjemen dosežek na ekipnem SP na

veliko željo po uspehu, kar se je na koncu tudi uresničilo.

Tudi tvoja uspešna športnoribolovna tekmovalna pot se je začela na brežini reke Save v Radečah pod budnim očesom očeta Jerneja, s katerim sta pisala številne uspešne tekmovalne zgodbe, povezane s takratnimi dosežki državnih prvenstev kategorij U-14, U-18 in U-23. V omenjenih starostnih kategorijah si z osvojenimi naslovi državnega prvaka resno opozoril na svoj talent. Lepi spomini, mar ne?

Ja, res so lepi spomini. Moj oče je že vrsto let ribič in kot majhnega me je navdušil za to dejavnost. Ko sem bil star okoli šest let, sem z

DSCF5777 - In še spominski posnetek (z leve); Frenk in Neža Trglav v družbi izjemnih družinskih članov: prvaka Lenarta in trenerja, očeta Jerneja Pikelj.

DSCF5754 - Andrej Bauman zaradi službenih obveznosti tokrat ni tekmoval, a se je trudil pri pomembni vlogi »suporta« svojim sotovarišem.

njim začel zahajati na ribiško traso ob Savi. Kasneje sem se udeležil vseh družinskih tekem in ribiških taborov, ki so potekali pod vodstvom gospoda Bojana Kolandra. Kasneje pa pod vodstvom očeta in mentorja Bena Kostanjška, ki me je naučil največ osnov, a nas je po hudi bolezni zapustil še zelo mlad.

To so bili časi, ko se je veliko pozornosti namenilo mladim ribičem. Od začetka moje ribiške poti sem se udeleževal vseh tekem, ki so potekale v Zasavju in na državnem nivoju. Ves ta čas je bil moj mentor oče, kasneje pa tudi gospod Stanko Verstovšek. V vseh teh letih sem dosegel veliko uspehov na državnem

ravni v vseh starostnih kategorijah, udeležil pa sem se tudi več svetovnih in evropskih tekmovanj. Dvakrat sem imel veliko priložnost doseči posamezni uspeh na svetovnem prvenstvu v domačih Radečah in v Franciji, kjer sem obakrat prvi dan zmagal v sektorju, vendar se mi naslednji dan ni izšlo, kot sem ▶

0 Lenartovem uspehu so povedali naslednje:

Jernej Ambrožič - Ambro; svetovni prvak, Plovdiv 2016 (Bolgarija):

»Lenart je na ekipnem SP dosegel dva vrhunska rezultata, ki ju ni enostavno doseči in bil za vloženi trud nagrajen z izjemnim dosežkom. Potrdil je svoj talent in je nedvomno prvo ime Slovenije minulega mednarodnega športno ribolovnega prizorišča,« je poudaril Ambro.

Andrej Bauman; najuspešnejši posameznik klubskega SP - Italija 201, na rečnem kanalu Brian - Benetke:

»Lenarta sem imel možnost videti oba tekmovalna dneva in jasno je bilo, da njemu dotični način ribolova ustreza, saj se je na tak način lovila identična riba kot v Radečah. Zelo dobro pozna takšno vodo, obnašanje ribe in kako jo ukaniti. Ribolov je bil zaradi močnega vodnega toka težak, tako fizično kakor tudi psihično, saj je tekmovaljevalo zbrano tekmovalca skozi vse 4 ure. Vsak prijem je bil ključen. Brez bonus ribe je oba dneva osvojil 1.mesto. Izjemen rezultat, pohvala pa gre tudi organizatorjem, ki so izvedli tudi posamično razglasitev, kar ga bo za vselej zapisalo v zgodovino tekmovalnega ribolova. Moj dosežek v Italiji leta 2013 je ostal brez razglasitve.«

Mitja Kmetec; četrto mesto na svetu, Plovdiv 2016 (Bolgarija):

»Vsak dober rezultat dosežen na mednarodnem tekmovalnem (SP, EU) je potrditev slovenskim ribičem, da se lahko kosamo z najboljšimi in da napredujemo. Lenart je vsekakor vrhunski ribič, kar je dokazal že na mnogih svetovnih prvenstvih, saj je predvsem v mladinski konkurenci uspel zmagati prvi dan že nekajkrat, na takratnih SP. Vesel sem, da mu je tokrat uspelo zmagati oba finalna dneva. Upam seveda, da bova skupaj v ekipi še osvojila kakšno lovoriko na svetovnem nivoju, za to pa bo potrebno ogromno dela,« še opozori Mitja.

Petar Dimitrovski; šesto mesto na svetu, Firence 1984, na reki Arno (Italija):

»Lenartu čestitam za izredni uspeh, ki se je moral zgoditi, saj je že pred tem na mednarodnem tekmovalnem prizorišču dosegal odlične rezultate. Izjemen dosežek potrjuje naše kvalitetno državno prvenstvo, ki nam že vrsto let omogoča, da ima Slovenija reprezentante na želenem tekmovalnem nivoju.«

Aleks Mesarič; prvi slovenski sektorski zmagovalec finalnega dne na brežini reke

Save v Orehovem na članskem SP Radeče - Sevnica 2015:

»Nedvomno je Lenartov dosežek zgodovinski uspeh našega športa. Z Lenartom se že vrsto let druživa na slovenskem kot tudi mednarodnem tekmovalnem prizorišču. Sodelovala sva v vseh mladinskih selekcijah in tako je tudi danes, kadar oblečeva članski reprezentančni dres. Ta dosežek mu iz srca privoščim in ni se čuditi uspehu, saj tako kot on tudi ostali Pikljevi člani družine živijo za ribolov.«

Žiga Pavlič; prvo mesto v sektorju na EU, Radeče 2018:

»Lenart je krasna, umirjena in pozitivna oseba, kar sovpadajo z našim lepim športom. Na letošnjem Svetovnem klubskem prvenstvu je dosegel izjemen rezultat, kar je plod dolgoletnih izkušenj in trdega dela družine Pikelj. Na evropskem prvenstvu, kjer sem dosegel prvo mesto v sektorju, mi je Lenart pomagal z nasveti, za kar se mu ob tej priložnosti srčno zahvaljujem. Čestitam mu za dosežen vrhunski rezultat. Želim, da še vrsto let tekmuje, saj s takšnimi tekmovalci slovenska liga pridobiva na kvaliteti in s tem lahko pričakujemo še več vrhunskih rezultatov na mednarodnem športno ribolovno tekmovalnem prizorišču.«

si želel. Prav tako smo bili zelo blizu medalje z ekipo v Italiji, kjer smo imeli enako kazenskih točk z ekipami, ki so bile uvrščene na drugem in tretjem mestu, vendar smo z najmanjšo skupno težo zasedli nevhvaležno četrto mesto.

Svojo športnotekmovalno nadarjenost si še dodatno uspešno nadgrajeval v ekipi RD Pesnica - Lenart, h kateri si pristopil na povabilo Mitje Kmetca že pri 18 letih. Sledili so uspešni nastopi v A-ligaškem tekmovalstvu in na DP v ligi posameznikov in že si se povzpел na zmagovalni oder ob bok izjemnim tekmovalcem, kot sta Ambro in Mitja. Sledila je uvrstitev v člansko reprezentanco Slovenije itn. Lenart, od prestopa v novo tekmovalno okolje je minilo osem let. Se morda še spomniš, kaj je bil takrat glavni vzrok tvoji odločitvi, da se pridružiš Pesničanom?

Ko sem prejel povabilo Mitje Kmetca, sem bil zelo vesel, a hkrati me je bilo strah pričakanj tako izvrstnih ribičev, kot so Mitja Kmetec, Aleš Kancler, Andrej Bauman, Jernej Lipovnik, Stanko Verstovšek. Kmalu sem se uspešno vključil v ekipo, s katero smo se zelo povezali na ribiškotekmovalnem nivoju ter postali prijatelji. Glavni razlogi za prestop iz RD Radeče v RD Pesnica so bili želja po sodelovanju z izvrstnimi ribiči, želja po večjem uspehu in podpora družine.

Zdaj si po besedah predsednika TK omenjene RD ter ekipnega sotovariša Mitje Kmetca pomemben član ekipe večkratnih državnih prvakov, ki piše neverjetno uspešno zgodbo v LRP na državnem nivoju. A obenem ste tudi naša najuspešnejša ekipa svetovnega prizorišča, saj ste leta 2013 v Italiji na ekipnem SP osvojili izjemno drugo mesto na svetu. Nam morda lahko zaupaš, kaj je po tvojem tisto, ki na tehtnici uspešnosti potisne kazalec na vašo stran?

Za naš uspeh veljajo velike zahvale žal že pokojnemu ribiču gospodu Giampieru Barbetti, ki je bil vrsto let reprezentant države Italije, z nami pa je delil zelo koristne in taktične informacije o ribolovu. Prav tako so k uspehu v Italiji prispevale izvrstne predstave naše ekipe v obeh tekmovalnih dneh, še posebej je izstopal Andrej Bauman.

Na ekipnem SP na Hrvaškem si dobesedno blestel z osvojenima prvima mestoma v sektorju v finalnih dneh tekmovalja. Si drugi Slovenec, ki mu je uspelo dvakrat zmagati na SP v

Zadovoljna skupina zvestih slovenskih »navijačev« je čakala, da bi našemu prvaku zmagovalno stisnila roko.

LRP. Prvemu je to uspelo leta 2016 v Plovdivu (Bolgarija) našemu doslej edinemu svetovnemu prvaku Jerneju Ambrožiču - Ambru. Kaj je bilo za tvoj uspeh odločilno za tako uspešen lov rib na izjemno deročem rečnem kanalu, da si gladko premagal nasprotne tekmovalce?

Ko smo z ekipo izvedeli, da bomo nastopali na ekipnem klubskem prvenstvu na Hrvaškem na kanalu reke Drave, sem bil zelo vesel. V tem kraju sem nastopil leta 2015 z reprezentanco Slovenije v članski kategoriji, vendar smo takrat lovili pod ogromnim jezo v kraju Prelog. Že takrat mi je bila ribiška trasa zelo zanimiva, posebna in zato fizično in tehnično zelo zahtevna zaradi hitrega pretoka reke, lova na velike plovce oz. lizike, zanimive priprave hrane in vab. Osvojil sem dve peti mesti. To je bil ključen razlog mojega veselja, navdušenja in hkrati velik izziv, da tokrat izboljšam rezultat iz leta 2015. Vendar so tokrat tekmovalno traso predstavili nad jez, kjer ima voda malo manjši pretok in tako naj bi bili pogoji za ribolov lažji. K mojemu uspehu v obeh dneh je veliko pripomogla samozavest, želja po uspehu, odlična pripravljenost in tehnična dovršenost. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil podpori svoje družine in partnerke Neže, Ribiški družini Pesnica, še posebej Lojzu Fajdigi, celotni svoji ekipi in pomočnikom. Prav tako bi rad še enkrat čestital Jerneju Ambrožiču za izjemen dosežek iz leta 2016 v Plovdivu.

Nam zaupaš kakšni so načrti za novo tekmovalno sezono. Ti bo tokrat čas le dopuščal, da nastopiš tudi v ligi posameznikov in tako enakovredno z drugimi tekmovalci se poteguješ za mesto v naši članski reprezentanci?

Žal se v prihajajočem letu ne bom mogel udeležiti lige posameznikov, ker mi čas tega ne dopušča. Doma imamo manjše grafično podjetje, ki mora biti hitro, odzivno, kakovostno in v koraku s časom, zato je v podjetje treba vlagati veliko časa in truda, temu pa sledijo številne investicije. V prihodnosti pa imam načrte, da zopet začnem nastopati v ligi posameznikov.

Prijatelj Lenart, kateri način ribolova še obožuješ poleg že omenjene? Jih je morda več?

Najbolj mi je všeč seveda lov rib s plovcem na tekmovalni ravni. Kadar pa imam čas, se zelo rad odpravim na krapolov.

Njegov uspeh so ocenili naši priznani tekmovalci, ki so že stali na zmagovalnem odru, na pomembnem mednarodnem tekmovalnem prizorišču ter uspešno zastopali barve Slovenije.

Omenjeno potrjuje, da imamo med nami vzorne športne ribiče in predvsem ljudi, ki si zaslužijo naš pozornost, mar ne?

Besedilo in fotografije:
Jože Šmejč

Muharjenje atlantskega lososa

*Atlantski losos je poleg našega sulca ena najbolj zanimivih salmonidnih ribolovnih vrst in je že dolgo na mojem seznamu želja. Prvič sem srečo preizkušal na Škotskem, ki že od nekdaj slovi po ribolovu atlantskega lososa (lat. *Salmo salar*). Čeprav je v zadnjih letih opazen trend zmanjševanja populacije lososov, pa škotske reke, kot so Spey, Dee, Tweed in Tay, še vedno lahko uvrščamo med najboljše po številu ujetih lososov. Poleg ribolova ribiča prevzame še zares lepa škotska pokrajina. Lovil sem na reki Orchy v škotski pokrajini Argyll, ki je del znamenitega Škotskega višavja.*

Na Škotskem sem s svojo partnerko preživel zadnji oktobrski teden. To prečudovito deželo sva obiskala že drugič, vendar tokrat brez ribolova ni šlo. Zaradi natrpanega urnika sem imel za ribolov na voljo le dan in pol, ki sem ju, kot se je izkazalo pozneje, kar dobro izkoristil. V večini rek na Škotskem je ribolov lososa dovoljen do 30. septembra oz. 15. oktobra. Tako je bila v času najinega potovanja večina najboljših rek za ribolov lososa že zaprtih, s tem pa je bil nabor potencialnih rek bistveno ožji. Že pred odhodom na Škotsko sem bil v navezi z lokalnim ribiškim vodnikom (Škoti jim pravijo *ghillie*) Duncanom, ki je sicer ustanovitelj in upravljaec podjetja *Fishin-guide*, ki nudi ribiške vodniške storitve v pokrajinah Edinburgh, Argyll in Perthshire. Duncan mi je priporočil dve reki, Awe in Orchy, ki ju mnogi ocenjujejo kot najboljši reki za ribolov lososa v pokrajini Argyll.

Reki Awe in Orchy sta posredno povezani oziroma gre za isti rečni

Slika 2: Eden od prelepih tolmunov reke Orchy

sistem, ki ga ločuje jezero Loch Awe. Obe reki naj bi bili za ribolov lososa odprti do 31. oktobra. Tako na Škotskem kot tudi na drugih priljub-

ljenih muharskih destinacijah (npr. Islandija in Norveška) je večina rek v zasebni lasti, kar pomeni, da lastnik določa ceno ribolovne dovolilnice, v nekaterih primerih pa tudi ribolovni režim. Le-ta se lahko od leta do leta spreminja, kar sem izkusil tudi sam, saj je bila reka Awe v času, ko sva prispela na Škotsko, že zaprta za ribolov. Reka Awe je razmeroma kratka reka (6 km) in je od istoimenskega jezera ločena z 18-metrskim jezero oz. zaporo, kot ji pravijo Škoti, in povezuje jezero z morskim zalivom Loch Etive. V jezu je posebno dvigalo, ki omogoča stalno selitev rib gorvodno v jezero. Število rib, ki se preko dvigala pomika proti jezeru, redno beležijo na posebnem števcu. Skupno število rib je na števcu mogoče preveriti v vsakem trenutku. Prav zaradi rednega monitoringa se zaključek ribolovne sezone spreminja od leta do leta, odvisno od števila rib, ki se pomikajo gorvodno proti jezeru. V času, ko sva prispela na Škotsko, naj bi se pod jezero že zbirala večja populacija lososov, ki seje počasi pripravljala na drst, v novembru in decembru. Prav to je bil razlog, da so lastniki do naslednjega leta prepovedali ribolov. ►

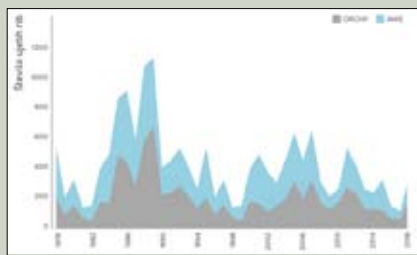
Kot zanimivost ...

Dandanes je trend zmanjševanja selitve lososov v reke zelo izrazit. Po podatkih organizacije Fisheries Management Scotland je bilo na splošno gledano v letu 2018 ujetih najmanj lososov, odkar na Škotskem vodijo statistiko dnevnih ulovov. Dolga sušna obdobja so povzročila visoke temperature vode in nizke vsebnosti kisika. Posledično so lososi dlje ostajali v estuarijih, le redki so dejansko odplavali v reke. Tako ribolov lososa postaja vedno zahtevnejši, posledično pa uspešen ribolov vedno redkejši. Najboljši revirji v posameznih rekah, kjer je populacija lososov še vedno velika, so že vnaprej zakupljeni in v upravljanju ribiških koč (*ang. lodge*), ki nudijo tako imenovan all inclusive ribolov, cene pa na osebo lahko dosežejo tudi 1.000 evrov in več za ribolovni dan.

Stanje ulova lososov v rečnem sistemu Awe pa vendarle ne sovпада popolnoma s splošno statistiko, saj so tam najmanj

ujetih lososov zabeležili v letu 2017. Leto 2018 je bilo nekoliko bolj pozitivno in sovпада z desetletnim povprečjem.

Števec, ki beleži skupno število rib, ki se preko dvigala pomika proti jezeru Awe, je za leto 2018 pokazal številko

Slika 1: Statistika ulovov v rekah Awe in Orchy za obdobje 1978–2018 (Fisheries Management Scotland. 2019: Annual Review)

1.181, kar je sicer bistveno bolje kot v dveh predhodnih letih, pa vendarle ta številka predstavlja sedmo najslabše leto od leta 1964, ko je bil vgrajen števec.

Slika 3: Moj prvi atlantski losos

Tako sem lovil na reki Orchy, ki je bila prvotno sicer na drugem mestu.

Reka Orchy

Reka Orchy je srednje velika škotska reka, ki teče po zahodnem delu Škotskega višavja v istoimenski slikoviti dolini Glen Orchy. V tej reki se sezona ribolova načeloma ne spreminja in traja od 11. februarja do 31. oktobra. Lovil sem v revirju (*ang. beat*), imenovanem Dalmally, ki je razdeljen še v tri (pod)revirje. Prvi dan sem v celoti preživel z Duncanom, ki mi je pokazal nekaj zelo uporabnih tehnik metov z dvoročno muharico, med drugimi tudi znani *Spey cast*. V tistem dnevu sva lovila v najbolj priljubljenih tolmunih (*ang. Pool*). Večina jih ima svoje ime, ki ga dobi takrat, ko je tam ujetih več lososov.

Na Škotskem je v večini rek zelo temno dno, izjema ni niti reka Orchy, zato je ribe v reki zelo težko opaziti. Bolj poredko, a vendarle, lososi na svojo prisotnost opozorijo s skoki iz vode, ki so lahko zelo zanimivi – še posebej, ko gre za 10-kilogramskega lososa.

Ribolov

Duncan mi je že zjutraj pred ribolovom povedal, da so razmere izredno zahtevne, saj je bila voda precej nizka in je še vedno upadala, kar pa ni najugodnejše za ribolov lososa. Kljub temu sem bil optimističen in upal, da bom vendarle uspel uloviti svojega prvega lososa. Žal so slabe razmere zelo vplivale na aktivnost lososov in razen enega prijema v vsem dnevu ni bilo več akcije. Drugi dan mi je družbo delala moja partnerka. Z

Po svojem prvem ujetem lososu sem ribolov nadaljeval v precej boljšem vzdušju. Čas je hitro mineval, saj sem imel veliko opravka z izpopolnjevanjem svojih metov z dvoročno muharico. Prelovil sem še dva tolmana dolvodno, nato pa nadaljeval še v zgornjem delu revirja. Tik preden sem končal z ribolovom, je sledil še en močan poteg. Sledil je zanimiv boj z nekaj zanimivimi skoki, nazadnje pa je losos vendarle pristal v mojih rokah. Meter je pokazal 70 cm, kar bi že lahko ocenili kot solidno dolžino. Ribolov na reki Orchy sem tako končal na najboljši mogoči način.

Vsekakor se bom še vrnil na ribolov na Škotsko.

Osebna izkušnja

Nad reko Orchy sem bil kljub slabim ribolovnim razmeram zelo navdušen.

Slika 4: Največji losos, ki mi ga je uspelo uloviti na reki Orchy.

ribolovom sem začel nekoliko nižje kot prvi dan, in to v enem od najbolj obetavnih tolmunov reke Orchy. Niti do polovice tolmana nisem prišel, ko je sledil močan poteg. Nekaj hitrih pobegov in prvi divji atlantski losos je bil v mojih rokah. Čeprav ni bil največji, pa je bil zame izredno pomemben.

V jesenskih mesecih so lososi temnejše barve, saj so po navadi ta čas že kar dolgo v reki. Poleg tega pa je temna barva že prvi pokazatelj, da se bliža drst. Veliko ribičev ima raje sveže srebrne losose, zame osebno pa so tudi jesenski zelo lepi.

Celotna pokrajina Argyll se mi je vtisnila v spomin kot odmaknjena in tiha pokrajina s čudovito naravo. Ribolov na Škotskem mi zelo ugaja, saj je to dežela, ki z dobro predpripravo še vedno omogoča ribolov lososa v lastni režiji. Cene ribolova lososa pa so za razliko od drugih destinacij, kot so Norveška, še posebej pa Rusija in Islandija, še vedno bistveno ugodnejše. Ribolov lososa na Škotskem zelo priporočam in ga bom v bližnji prihodnosti zagotovo ponovil.

*Besedilo in fotografije:
Luka Serianz*

Pobeg

Lanski december sem v ribiškem pomenu preživel v zadnje čase običajnem ritmu. Lovil sem tistih nekaj uric prostega časa, ki bi mi omogočile kolikor toliko dostojen ribolov.

Zadnja leta je december precej stresen. Neprestanemu bombardiranju s takšno in drugačno ponudbo, brez katere praznični čas naj ne bi bil resnično prazničen, se pač nihče izmed nas ni mogel izogniti. Za lep čas sem se tudi naposlušal sicer večno zelene in prelepe popevke Vrtljak. Najbrž je tolikokrat nisem slišal v vsem življenju kot v zadnjem mesecu minulega leta. Nekajkrat mi je uspelo in sem vsemu ubežal za nekaj uric. Zatekel sem se, kam drugam kot za vodo.

Pobeg na ribnik

Dvakrat sem za nekaj ur uspel pobegniti na Koseški ribnik. Tam sem dopoldan med deveto in dvanajsto krapom ponujal vabo na trnku. Predhodno se nisem pozanimal, kje, kdaj in ali glede na precej hladno vodo krap sploh še iščejo hrano, in sem vse počel na slepo. Izbral sem najbolj prikladno mesto, drugo pa prepustil sreči. Na lasek sem postavil rumen plavajoč bojli valjaste oblike in dodal mrežico PVA, polno peletov za krape. Kmalu se je visek na lasku stresel, piskač pa se je oglasil s kratkim piskom. Potem se je za nekaj minut spet vse umirilo. Sledil je vnovičen kratek pisk. Najbrž so se manjše ribe spravile na pelete in se je katera sem ter tja obregnila ob laks. Androge, ploščiči ali rdečeočke so lahko prava nadloga, po drugi strani pa so smerokaz krapom, ki pogosto pridejo pogledat, kaj se dogaja zanimivega. Nisem bil prepričan, kako je s tem v mrzli vodi. Laks se je napel, piskač zapiskal in tuljava na kolescu se je celo obrnila za pol kroga. Pazljivo sem dvignil palico in na drugi strani ni bilo posebnega upora, tako da sem krapa takoj odpisal. Navijanju se je nemočno upiral ploščič in mi naredil veselje še s tem, da se je tik pred bregom snel s trnka. Optimistično sem nadaljeval ter upravičeno pričakoval nadaljnjo akcijo. Morda celo kakšnega krapa. Očitno je bilo, da je riba kolikor toliko aktivna in se hrani. Žal pa kmalu od mojega optimizma ni ostalo prav veliko. Do konca ribolova je voda delovala kot izumrla. Nobena riba ni več pokazala zanimanja za mojo vabo. Niti za pelete okoli nje. Poskušal sem in premetaval vabo meter sem, meter tja, jo pustil deset minut pri miru in ponovil. Nič ni pomagalo.

Čez dva dni je bilo še slabše. Dve

uri in pol sem zaman čakal na prijem in proti koncu sem si zaželel slišati vsaj najmanjši pisk piskača, ko bi se riba zaletela v laks. Pa je ostal nem, ujel nisem prav ničesar. Niti ploščiča.

Temu se nisem preveč čudil, saj tudi poleti v dosti toplejši vodi po navadi ni tako hitrega odziva pri krapih, kaj šele v decembrskih razmerah, tokrat sicer nenavadno toplih za ta letni čas. Voda se je kljub temu dobro ohladila in najbrž krapom odvzela tek in željo po gibanju. Ti mirujejo nekeje v ribniku in

brezzalustnik, #10 carp spirit, iz malo debelejšje žice, vaba pa 12 mm plavajoči bojli kričeče oranžne barve. Če so v vodi, na kateri lovim, krap, raje uporabim debelejši trnek, kot kadar recimo lovim ploščiče in podobne ribe.

Kak centimeter za trnkom sem na predvrnico stisnil svinčeno šibrico in tako zasidral plavajoči bojli na zeleni višini; v takem primeru dobra dva centimetra nad kupčkom krme. To je »smrtonosna« past za krape, tudi za zelo velike. Vse skupaj je namreč ravno za

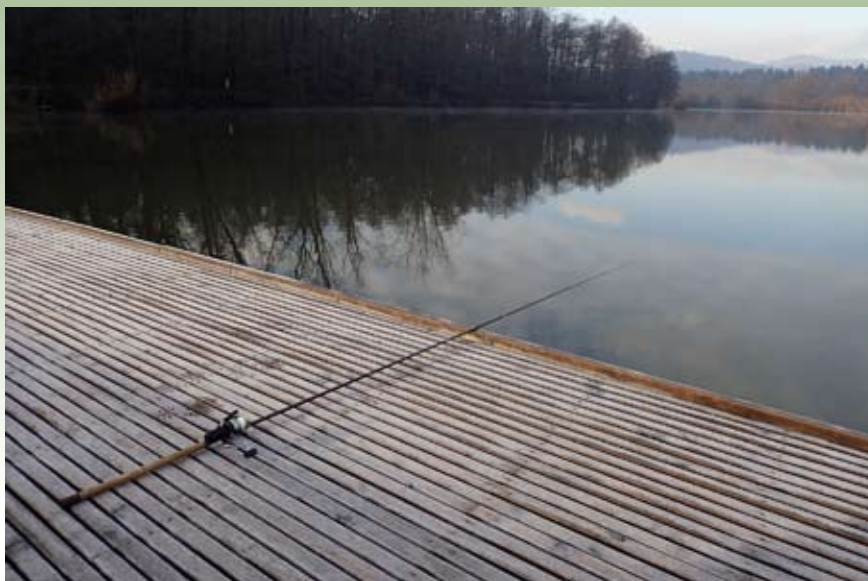

Dva decembrska pobega na Koseški ribnik sem namenil običajnemu lovu krapov na dnu z obtežilnikom. Ujel sem zgolj enega ploščiča pa še ta se je tik pred bregom snel s trnka, česar pravzaprav niti nisem obžaloval.

če jih najdemo, imamo več možnosti za ulov, kot če »streljamo« na slepo.

Da tudi slepa kura zrno najde, se je potrdilo nekaj dni pozneje ravno tako na Koseškem ribniku. Resno kraparico sem zamenjal za mrenarico, namesto obtežilnika pa sem uporabil ploščati krmilnik. Zamešal sem približno pol kilograma e krme (Baith tech Karma) in jo pustil stati nekaj minut, da je dobro vpila vodo. Medtem sem navezal predvrnico iz pletenice, dolgo približno 12 cm, ki je bila v primerjavi s tisto za mrene nekajkrat krajša. Kadar lovim s ploščatim krmilnikom in z vabo, skrito v krmi, vedno uporabim čim krajšo predvrnico. Tako se krap ali druga riba hitreje zapne na trnek, ki je bil tokrat

en zalogaj in riba si pri tem ne more kaj prida pomagati, tako ali drugače, trnek se vedno znajde v ustih. In po navadi ujame presenečeno ribo, ki se poda v paničen beg, kar se na piskaču pokaže kot neprekinjeno piskanje. Tokrat je ostal doma kot vedno, kadar lovim na opisani način, zato sem se moral zanesti na zvok prostega teka in opazovanje laksa med konico palice in vodo. Palico sem le položil pod v ivje oblečene pomol in odprl prosti tek na mojem OC 4000. Vabo in kompakten kup krme, stisnjene na krmilniku, sem vrغل naravnost predse, kolikor sem mogel. Prav neverjetno je, koliko v krmi skrita vaba podaljša met oz. ga prosto bingljajoča skrajša zaradi upora, ki ga dela med letom. To

Čez nekaj dni sem poskusil z lažjim priborom in s krmilnikom.

Tistega dopoldneva je bil Luskinar edina riba, ki se je javila. Do poldneva nisem ujel ničesar več. Dahnil sem v premražene dlani in jih dvakrat ali trikrat na hitro podrgnil med seboj, potem pa pobral opremo in se odpravil na toplo. Z rezultatom nekajurnega ribolova sem bil zadovoljen, še posebno, če ga primerjam s prejšnjima dnevoma. Če pa bi ujel še kakšnega jeznega koseškega krapa, ne bi imel nič proti.

Pobeg na reko

V tistih dneh sredi decembra je bila Gradaščica nekoliko povišana. Motna voda je imela ravno toliko moči, da na običajnih mestih nisem mogel sproščeno loviti. Mojo lahko navezo za talni ribolov mi je namreč sproti odnašalo, zato sem s pogledom iskal primerno območje, kjer bi imel možnosti, da bi obstala na mestu. Na območju zunaj neposrednega vpliva glavnega vodne-

Za polnjenje krmilnika sem zamešal nekaj praškaste krme fine granulacije. Le toliko, da ribi zadiši in spodbudi k hranjenju.

Že prvi met krmilnika mi je prinesel tega lepega luskinarja. Verjetno mu je sistem padel skozi usta. Dobro mi je zakrivil palico in prav nič ni kazal kakšno zimsko zaspanost.

je samo eden od razlogov, zakaj vabo skoraj vedno skrijem v krmo. Drugi je, kot sem že omenil, da riba povsem sproščeno vsa krmo z vabo na trnku in ko jo le-ta zbode, je 100 % presenečena. In največkrat jo takrat zajame panika, ki se lahko prenese še na ribiča in smo včasih priča marsikateremu smešnemu dogodku na bregu.

Usedel sem se na prepognjeno blazino za odpenjanje, roke položil v žepe jakne in se stisnil sam vase, kolikor je bilo mogoče. Mrzel decembrski dopoldan je pokazal svoje zobe. Ja, z mrazem se ne gre šaliti, treba se je primerno obleči, tudi če bomo izpostavljeni le nekaj ur temperaturam, ki morda niso tipično zimske. Tokrat sem bil bolj lahkotno oblečen in bilo mi je že malo žal, da sem bil tako lahkomišeln in nisem oblekel termo perila in druga topla oblačila, ki jih pozimi nosim na ribolovu. Od vsega naštetega sem oblekel le jakno, vse drugo pa je bila moja običajna garderoba.

Kar dolgo sem gledal v konec laksa med palico in vodo, potem pa za trenu-

tek pogledal stran. In takrat je zabrnelo. Tuljava na kolescu se je vrtela in laks je izginjal z nje v vodo. Ko sem držal zakriviljeno palico v roki, nisem niti za trenutek podvomil, kaj je na drugi strani. Jezni krap. Z nekaj krepkimi pobegi je nakazal, da poleg jeze premore tudi nekaj kilogramov. Pazljivo sem preveril zavoro, jo ponastavil na manjšo vrednost, da je pri pobegu prej popustila. Ničesar nisem hotel tvegati. Laks je sicer dovolj močan in prenese marsikaj, predvrvica pa je tako ali tako pletenica, ki prenese pravzaprav še nekaj več, a mišic ni smiselno kazati nepotrebnem. Čez nekaj minut sem mrežo podmetalke poklopil nad lepim luskinarjem. Nisem ga tehtal, mislim pa, da je imel kakih 7 ali 8 kilogramov. Morda celo več, kdo ve. Niti ni toliko pomembno. Na blazini za odpenjanje se ni kaj prida kobacal, zato sem v miru naredil nekaj fotografij in ga takoj zatem spustil nazaj v ribnik. Hitro sem napolnil krmilnik in že je bil sistem nazaj v vodi, jaz pa v pozoru in naenkrat me ni prav nič več zeblo.

ga toka so največkrat tudi ribe. Nekaj metrov gorvodno je bilo v vodi drevo in posledično je za njim tik ob bregu nastal predel z nekoliko mirnejšo vodo. Zdel se mi je primeren in kmalu se je kos kruha znašel na dnu tik za vejami podrtega drevesa. Vsaj upal sem, da je tako, kajti zaradi motne vode pod vodo nisem videl vej; ravnal sem po spominu in občutku. Ko je obtežilnik dosegel dno, sem samo še izvlekel nekaj laksa s tuljave in se s palico v roku usedel na blazino za odpenjanje. Ocena o zelo majhnem delovanju vodnega toka na tistem mestu je bila pravilna, saj se vaba, obtežena z majhnim kamenčkom, ni niti premaknila. Me je pa vseskozi glodal dvom, ali nisem morda vabe vrigel med veje. Po kakih desetih minutah nisem več zdržal in sem jo previdno in s strahom premaknil. Potrudil sem se, da je bil premik videti kolikor mogoče naravno in morebitnim ribam ne bi vzbujal sumov, nisem pa želel, da bi mi občutljiv kos kruha padel s trnka, če bi močneje cuknil, še manj pa sem

si želel zapenjanja za veje. Vse je šlo gladko, brez zapenjanja in po kakšnem metru sem sistem spustil nazaj na dno. Po nadaljnjih nekaj minutah sem ga potegnil iz vode. Trnek je bil prazen. Po eni strani je to še dobro, saj tako lahko nehote nekoliko nakrmimo. Na trnek sem stisnil nov kos belega kruha in pri tem pazil, da v njem ni ostalo preveč zraka. Nisem namreč želel plavajočega kosa, temveč da bi se takoj potopil neposredno na dno. Zato sem ga najprej preizkusil pri bregu, nato pa ga vrgel na prejšnje mesto oz. nekoliko bolj v levo proti glavnemu toku. Spet se je vaba na dnu lepo umirila, večjega delovanja vode na laks pa ni bilo. Sedel sem in palico držal kar v roki. Na tak način imam boljši nadzor nad vabo in kar se z njo dogaja, zategnem pa lahko veliko hitreje, kot če bi bila palica naslonjena na rogovo. Pogled sem prikoval na vrh palice oziroma na laks, ki je mlahavo

potresavati, vaba pa se pomikati po dnu, kot bi sistem zajel vodni tok in ga potiskal po dnu. Pomislil sem že, da sem morda vabo postavil preblizu matice in bom moral vajo ponoviti, a sem še kar opazoval dogajanje, vse dokler vaba po moji presoji ni bila nekje vzporedno z menoj, torej je prepotovala kakih pet metrov dolvodno. Rahlo sem napel laks in ob prijemu zategnil. Palica se je upognila in nekajkrat zanihala zaradi trzanja zapete ribe na drugi strani. V podmetalko sem spravil lepega klena, ki je vabo požrl precej globoko. Za to sem bil nekoliko kriv predvsem sam, saj sem mu pustil preveč časa, moral bi zategniti prej. Vendar se ni zgodilo nič tragičnega. S plastičnim odpenjačem sem klena že v prvem poskusu rešil trnka. Drobceno orodje je neprecenljivo v takih okoliščinah, saj si brez njega težko zamislim odpenjanje globlje zapetih trnkov. Take neprijetnosti se zgodijo,

časa je vse mirovalo, potem se je laks znova zatresel in vaba je začela potovati po dnu. Takoj sem zategnil in ujel še enega klena. Bil je nekoliko manjši, a še vedno sem mu lahko rekel klen. Po šolsko je bil zapet za spodnjo čeljust, zato sem ga z lahkoto odpel. Ko je prestal še fotografiranje, je lahko znova zaplaval. Kolikor mogoče hitro, sem ribam znova ponudil vabo. Železo se pač kuje, dokler je vroče. Čakal sem pol ure, vmes enkrat zamenjal vabo, potem pa mi je zmanjkalo časa. Ure na ribolovu pač neusmiljeno hitro minevajo in ostalo mi je le še kakšnih petnajst minut, preden sem res moral končati. Vabo sem bolj za šalo kot zares vrgel gorvodno na sredino reke in pustil, da jo je tok vlekel po dnu. Ko je bila vzporedno z menoj, sem jo izvlekel in preveril kruh na trnku. Raje sem ga zamenjal z novim kosmom in ponovil vajo, le da sem vrgel še nekoliko bolj proti nasprotnem

Prvi klen ujet na nekoliko povišani Gradaščici. Vabo je pogoltnil precej globoko, ker sem predolgo odlašal z zategom. Z odpenjačem sem ga k sreči z lahkoto rešil trnka.

Tretji klen, najmanjši od treh, pa je napadel vabo medtem ko sem jo vlekel iz vode. Kot pravi plenilec.

Naveza z oranžnim plavajočim bojiljem, ki sem jo uporabil za lov s ploščatim krmilnikom in običajna naveza za lov krapov z obtežilnikom.

visel z njega v vodo. Od časa do časa se je zaradi vpliva vode rahlo napel in znova popustil. Kadar je vzrok za premik laksa riba, se to nedvomno pokaže in vsak ribič takoj ve, za kaj gre. V nekem trenutku sem se odločil, da bom vabo nekoliko premaknil. Nežno sem premaknil palico, toliko, da sem začutil upor obtežilnika na dnu, potem pa ga prav narahlo premaknil ne več kot za pol metra in ga pustil tam. Še prej kot pol minute za tem je laks začel

kadar lovimo z vabami, neposredno nameščenimi na trnek. Cilj vsake ribe je hrano čim prej pogoltniti, zato mora biti ribič, ki ribe ne želi preveč poškodovati, vedno v pripravljenosti in ga prijem ne sme presenetiti.

Klena sem fotografiral, potem pa ga spustil v Gradaščico. Voda je bila motna in v takih razmerah po mojih izkušnjah ribe niso tako plašne kot sicer, zato sem novo vabo vrgel kolikor mogoče natančno na isto mesto kot prej. Nekaj

bregu. V bistvu sem lovil na kotalečo vabo, kar je še ena od *ubijalskih* metod, predvsem za mreene pa tudi za druge ribe. Ves čas sem pozorno spremljal pot vabe dolvodno in bil pripravljen na zateg. Nič se ni zgodilo, zato sem počasi dvignil palico in zavrtel kolesce v želji, da bi potegnil sistem iz vode. In takrat se je zgodilo. Najprej sem pomislil, da ni morebiti kakšen manjši sulec pograbil vabo, potem ko sem jo dvignil od dna, a se je hitro pokazal pravi napadalec. Klen seveda. Bil je najmanjši od trojice, težak kakšnih 750 g.

Bivanje za vodo se vedno obrestuje na tak ali drugačen način; bodisi ujamemo kakšno lepo ribo ali pa zgolj pobegnemo za uro ali dve iz vsakdana. Treba pa je biti za vodo. Tudi takrat, ko razmere morda niso najboljše ali pa imamo na voljo le kakšno uro ali dve. »Življenje je vrtiljak, ki ga vrti sivi čas,« sem si brundal nazaj grede. Dobre stvari se me primejo, kaj morem.

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

Jaka napiše prvo ribiško zgodbico

Ali vi tudi zapisujete svoje ribiške prigode? Jaz jih doslej še nisem, učiteljica pri pouku slovenščine pa je pohvalila moje spise in predlagala, da za šolski časopis spišem eno od dogodivščin z ribolova. Malce na trnih sem privolil, saj bodo članek videli vsi.

Mami je bila zelo ponosna, ko sem ji povedal, kaj je predlagala učiteljica. »Jaka, zagotovo ne boš imel težav, saj ste doživeli že ogromno dogodivščin,« je dodala. To že, vendar me je pestilo drugo vprašanje.

napisal prigodo izpred nekaj dni, ko smo odšli na bližnje jezero na ribolov. Nasmejali smo se do solz. Po kosilo sem se lotil pisanja. Zgodbo sem začel z jutranjimi pripravami na ribolov, ko z očkom vso opremo zloživa

v avto, preveriva, ali sva vzela vse, mami pa pripravi topel napitek in prigrizke. Ker je še zima, nas včasih zebe, zato se čaj zelo prileže. Ko smo prispeli na mesto, smo poiskali primeren prostor ob jezeru, pripravili palice in vabe namestili na trnke. Malo sem se razgledal naokoli, kje se zadržujejo krape in mednje vrgel vabo. Upal sem, da so lačni in da jim bo moj bojli všeč. Sonce se ni hotelo pokazati izza oblakov, meglo bi na določenih delih lahko rezali, tako gosta je bila. Vreme kot nalašč za spanje. Vendar svež zrak dobro dene, zato je bilo ob jezeru kar prijetno. Na trnku smo večkrat zamenjali vabe in jih metali na različna mesta v upanju, da zbudimo krape v globinah, kjer je topleje. Zagotovo bodo kmalu lačni in

Katero opisati? Dogodivščin smo doživeli že toliko, da bi jih lahko napisal več kot deset. Že z Maticem bi lahko na poti iz šole napisala cel roman. Koliko žužkov sva našla in potem doma po spominu poskušala zvezati umetni posnetek za ribolov. To vam bom predstavil v naslednji številki. Z mami sva se sprehodila skozi bližnji gozd, v ptičjo hišico nastavila ptičkom hrano in se odločila, da bom

NAJDI PET RAZLIK

si bodo prišli ogledat, kaj jim ponujamo. Med čakanjem si vedno pripovedujemo zgodbe in načrtujemo naslednje dogodivščine. Z Maticem komaj čakava pomlad, ko bodo toplejši dnevi in bomo lahko dlje na ribolovu, seveda pa ne smem pozabiti žužkov. Bilo je že okoli poldneva, ko sem se zopet namenil zamenjati vabo, saj nismo premamili še nobenega krapa. Prijel sem palico in počasi začel navijati vrvico, ko je naenkrat nekaj zelo potegnilo laks nazaj. Prepričan sem bil, da sem zapel za staro deblo v vodi in se že jezil, kako bom vabo dobil ven. Kmalu se mi je utrnilo, da ne more biti deblo, saj nekaj vabo vleče stran. Zaklical sem: »Imam ga!« Očka sta se sprehajala okoli jezera in hitro pritekla do naju z Maticem, ki je že pripravljali fotoaparatus, da bomo dokumentirali ulov. »Moramo biti hitri, da ribico kar se da kmalu izpustimo nazaj v njeno okolje.« Očka me je vodil, kako pravilno utruditi ribo, da jo bomo lahko pripeljali do obale in jo zajeli s podmetalko. Ko smo videli, da je laks že čisto blizu obale in da se ne upira več, je očka vzel podmetalko ter začel stopati proti roku jezera, da bi zajel ribo. Stopil je na spolzek kamen, spodrsnilo mu je in ni mogel obdržati

ravnotežja ter je štrbunknil v plitvino jezera, podmetalko pa držal visoko v zraku. Zavladala je tišina, saj nismo takoj dojeli, kaj se je zgodilo. Očka je obsedel v vodi in se začel smejati. Spogledali smo se in skoraj bi izpustil palico. Ko bi videli, kakšne piruete je delal, ko se je skušal obdržati na nogah. V rokah pa je ves čas trdno držal podmetalko. Spominjal je na balerino v Labodjem jezeru. Dvakrat se je zavrtel, eno nogo je imel v zraku, z rokami je krilil, kot bi skušal poleteti. Komaj sem že držal palico, riba se je skušala izmuzniti, zato se je očka hitro pobral, jo zajel in jo prestavil na blazino. Iz hlač mu je kapljajo, celo nekaj trave se je zapletlo v čevlje. Ujel sem lepega krapa. Zagotovo je imel približno pet kilogramov. Šalili smo se na očkov račun in ga, premočenega do pasu, fotografirali s krapom za spomin ter ga izpustili nazaj v njegov dom. Tako se je ribolov tudi končal, saj bi se očka lahko prehladil. Vesel sem, da mami vedno vztraja, da imava rezervna oblačila vedno v avtu. Med pospravljanjem opreme smo se še kar smejali in oponašali očkove piruete. Takšne prigode dajo potem piko na i ribolovu. Šalo na stran, k sreči je padel v plitvino, saj ima voda samo nekaj stopinj nad ničlo. Na ribolovu moramo biti previdni. Doma sva očkovo čofotanje opisala mami, ki je bila vesela, da je samo malo rit namočil, kot je rekla. Očka ni nasprotoval, da dogodek opišem za šolski časopis. Rekel je, da je nauk zgodbe primeren za vse. Za ilustracijo sem še narisal naš dan na ribolovu in bil zelo ponosen, da so moj članek uvrstili v šolski časopis.

Nuška Božičnik,
fotografije: spletni viri

Praktični nasveti za prihajajočo sezono

Sezona muharjenja na ščuko in sulca se počasi končuje in mnogi med nami že razmišljajo o pomladi. Če si škatlic še nismo napolnili s svojimi najljubšimi posnetki, je zdaj najprimernejši čas, da to storimo. Nova sezona pomeni tudi priložnost za nove poizkuse, spremembe in izzive. Med drugim tudi za reševanje drobnih težav, ki lahko preprečujejo, da bi bile naše urice za vodo trenutki popolne sprostitve. Vsi se srečujemo z njimi. Eni bolj, drugi manj in nekdo prej in drugi pozneje. V naslenjih odstavkih sem poizkusil zbrati nekaj nasvetov, s katerimi lahko nekatere od malih in neprijetnih zadev rešimo ali pa vsaj omilimo.

Utrujanje močnejših in težjih rib ni vedno enostavno. Še posebno, če stojimo v čolnu ali na skali ali na neravnem bregu. Opremo imamo verjetno pravo in vse je prilagojeno takšnim trenutkom, vendar nas še vedno nekaj moti in vleče proti ribi, namesto da bi bilo obratno. V takšnih trenutkih je uporaben dodatek na palici dodatni sprednji ročaj. Najbolj pride prav med utrujanjem, čemur je tudi v prvi vrsti namenjen, še posebno, kadar moramo ribo dvigovati iz globine pri muharjenju iz čolna ali plavajočega obroča (angl. Float tube/Belly boat). Poleg tega lahko tudi olajša metanje

288 - montiran začasni sprednji ročaj

težjih, potopljivih predvrvic in velikih potezank, kjer palico primemo z obema rokama; enako kot pri dvoročnih. Zelo je uporabna tudi pri utrujanju močnejših rib, predvsem je primerna za tiste, ki radi potujejo in muhario tudi na morju, pri nas pa največkrat pri muharjenju na ščuko in sulca. Za tak dodatni ročaj je najbolj uporaben dovolj širok in samolepljiv elastični povoj, ki ga dobimo v lekarnah in ga po potrebi lahko enostavno tudi odstranimo. Povoj preprosto navijemo na palico približno deset do dvajset centimetrov nad obstoječim plutastim

295 - model trnka 146Z z odprtim ušescem

ročajem do debeline, ki nam ustreza. Za boljši občutek sam navijem čez še enega od običajnih trakov za ročaje badminton ali tenis loparjev.

Pri praktičnih rešitvah z dodatki na palicah lahko omenimo tudi penaste nastavke, s katerimi lahko ročaju oziroma nosilcu kolesca dodamo t. i. *fighting butt*. Izdelani so iz mehke pene (EVA) in jih lahko prav tako hitro, kot smo jih dodali, tudi odstranimo. Glavna naloga slednjih naj bi bila sicer pomoč pri utrujanju ribe, marsikdo pa jih uporablja predvsem za zaščito dragocenih nosilcev kolesc, ki se ob odlaganju palic na grobe površine hitro poškodujejo.

V zadnjih letih smo mnogi preizkusili večdelne potezanke. Njihova glavna lastnost je, da se ob premikanju skozi vodo, ali pa na vod, gibljejo s precej naravnim zvijanjem, ki zelo spominja na ribje plavanje. Njihova uporabnost nikakor ni sporna, kar redno potrjuje tudi praksa. Slaba lastnost omenjenih muh pa je zahtevnost izdelave, ki lahko vzame veliko časa. Mnogi zaradi tega tudi hitreje obupajo in zato večdelne muhe niso ravno najbolj številčno zastopane v muharskih škatlicah. Vsem tistim, ki menijo, da je izdelava večdelnih muh pretežka, je na voljo preprosta rešitev in se imenuje zmajev rep. Prvič sem ga uporabil za potezanko za ščuko, in sicer popolnoma po naključju, ko je odpadel iz ene od otroških igračk. Bila je živo oranžna in ravno prav velika, da je končala na enem od preverjenih trnkov za večje plenilce. Ob prvi uporabi sem bil nad gibljivostjo muhe preprosto navdušen, žal pa se je njena življenjska doba hitro končala. Glede na to, da kratka življenjska doba potezank za ščuko ni nič nenavadnega, sem želel omenjene repe ponovno najti. Dolgo sem zaman iskal izvor in proizvajalca (prodajalca) repov, saj jih v trgovinah z vezalnimi sestavinami niso imeli. Pozneje

sem jih našel najprej v hobi trgovinah in na spletu, zdaj pa so na voljo že praktično povsod. Izberemo le primerno velikost in barvo, jih navežemo na hrbitišče večjega trnka ter spredaj opremimo s telesom, ki nam najbolj ustreza in mu zaupamo. Obstočnost teh muh se sicer ne more primerjati z običajnimi večdelnimi, narejenimi na segmentih (npr. *game changer*), vendar so glede na enostavnost izdelave in uporabnost muhe z zmajevimi repi popolnoma konkurenčne. Repi se ob pogostem metanju in na skalah ter ostrih zobeh lahko hitro poškodujejo, po drugi strani pa jih lahko preprosto nadomestimo z novimi.

O rešitvah težav s slabšim vidom na blizu sem pisal pred nedavnim. Velika večina muharjev v zrelih letih si je verjetno že poiskala eno od predstavljenih rešitev z očali ali povečevali na kapah. Morda naj le omenim še eno možnost, ki sem jo odkril šele nedavno in se imenuje Flex-Spex: očala, ki jih nosimo pripeta na kapi in jih ob uporabi potegnemo navzdol pred oči in spojimo. Zanimivo in malo manj moteče od drugih pripomočkov na to temo. Tokrat bom malo

292-slika trnka 146Z od zgoraj

podrobneje pisal o izbiri modelov trnkov, ki nadležno težavo ob navezavi muhe na predvrstico lahko bistveno olajšajo. Nekateri proizvajalci imajo v svoji ponudbi trnke, ki imajo povečano uho za privez. Včasih dokaj malo, ponekod pa zelo povečano. Nekateri ponujajo tudi takšne modele, ki imajo uho izdelano tako, da ni do konca zaprto, kar omogoča, da predvrstico potegnemo skozi odprti del in navežemo muho. Eden takšnih modelov je na primer Tiemco TMC 146Z. Pri vezavi na teh trnkah moramo biti pazljivi, da pustimo ob vezavi muhe ob ušescu dovolj prostora, da ostane odprto za predvrstico. V nasprotnem primeru dobimo muho z običajnim ušescem, skozi katerega moramo predvrstico zopet pretikati. Za naše potrebe po navadi zadostuje že malo povečano uho, ki olajša navezavo muhe. Takšni modeli so na primer: Daiichi 1110 big-eye, Orvis big-eye (z ušescem naravnost ali pa navzdol) in precej drugih, ki niso namenjeni ravno muharjenju, vendar so prav tako uporabni. Nekateri imajo zelo povečano uho in so posebno primerni za manjše potezanke. Eden od njih je na primer C'ultiva SBL-35 (Owner). Pri večjih muhah (potezankah) je uho že tolikšno, da ne povzroča težav. Zadnja leta tudi opažam, da moje priljubljene muhe lažje navežujem na trnkah Ahrex v običajnih velikostih. Vendar nisem popolnoma prepričan, ali je

297- zmajevi repi

300-muha s uvezanim zmajevim repom

to zaradi velikosti ali oblike ušesca. Dejstvo je, da deluje.

V Koloradu v ZDA (IFTD) vsako leto na sejmu predstavijo novosti v muharski industriji. Že nekaj let opažam, da primanjkuje resničnih novosti. Večinoma predstavljajo izboljšave in redko se pojavi izdelek, ki pomeni dejansko spremembo in napredek. Kar sem opazil sam in po informacijah s kraja dogajanja, tudi letos ni bilo revolucionarnih sprememb. Glavna težava, ki jo moramo rešiti in pri kateri industrija ne more ponuditi rešitve, ostaja čas. Sodobni način življenja vpliva na posameznika in družbo v smeri, ki nekaterim med nami ni prav nič všeč. Zato je zadnji od mojih nasvetov za prihajajočo sezono naslednji: vzemimo si čas in povabimo prijatelja vsaj na kakšen večerni skok na lokalno reko. Prav tako sprejmemo vsako povabilo od drugih in ne prelagajmo zadeve na drugi teden, mesec ali leto, ker ne vemo, kaj bo takrat. Peljimo muharit prijatelja (prijateljico, otroka, sorodnika), ki nas že leta prepričuje, da bi rad poizkusil in se tisti dan žrtvujemo ter prelevimo v učitelja. Morda se prav v njih skriva naš bodoči muharski kolega za nove podvige. Nazadnje pa si vzemimo čas zase, izklopimo povezave s svetom in vsaj tu in tam muharimo sami. Kot drugi hodijo na jogo, tenis, v hribe in podobno, si lahko tudi mi naredimo urnik v tednu, ko vsi vedo, da nismo dosegljivi. V norem ritmu življenja opažam, da tak način še najbolje deluje, čeprav ne moremo izbirati najboljših razmer. Odločitev, ali odidem sam ali v družbi, pa ostaja naša stvar.

Tomaž Modic

IZ KUHARSKE BELEŽNICE GOJKA ŠKORIČA

Motovilec s surovo ribo in avokadom, polnjene postrvi na način Ivanke Crnobrnja

V tokratni številki nam je poleg Gojka Škoriča, ki je pripravil hladno predjed motovilec s surovo ribo in avokadom, recept zaupala še Ivanka Crnobrnja, članica Ribiškega društva Rače, ki je na prazniku ribolova v Račah junija lani ob pomoči moža Nika pripravila okusne pečene polnjene postrvi.

Motovilec s surovo ribo in avokadom

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 30 dag motovilca,
- 2 zrela avokada,
- 30 dag ribjih filejev bele ribe (som, tolstolobik, velika postrv ...),
- 30 dag zelenih jabolk (granny smith),
- 2 limoni,
- sol,
- poper.

Za pripravo preliva potrebujemo:

- 1 dl oljčnega olja,
- pol dl sojine omake,
- 2 dag naribanega ingverja,
- sok ene limone ali limone,
- sladkor – po okusu.

Motovilec operemo in očistimo ter ga razporedimo po krožnikih. Na motovilec damo na kocke narezan avokado in pokapamo z limoninim sokom. Surove ribje fileje, ki smo jim odstranili kosti, narežemo na tanke rezine in jih položimo na motovilec in avokado.

Jabolka olupimo, odstranimo pečke in narežemo na rezance ter potresemo po ribi, avokadu in motovilcu. Na koncu še vse prelijemo s prelivom.

Polnjene postrvi na način Ivanke Crnobrnja

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 4 porcijske postrvi,
- koruzno moko,
- 2 čebuli,

- eno glavico česna,
- ½ kg mletega mesa krapa in/ali amurja,
- mlete mandlje,
- olje za cvrtje ali svinjsko mast,

- peteršilj – po želji,
- feferon – po želji,
- sol,
- poper.

Postrvi posujemo s koruzno moko in po jih po obeh straneh popečemo, da dobijo lepo zlato barvo.

Priprava nadeva:

Na razgretem olju ali masti prepražimo čebulo, da postekleni, dodamo nasekljan česen, zmleto surovo meso krapa in/ali amurja, nasekljan peteršilj in vse skupaj pražimo. Posolimo in popopravimo. Na koncu dodamo še mlete mandlje in po želji nasekljan feferon.

Sveže pečene postrvi napolnimo z nadevom, da se lepo poveže s pečeno ribo. Po želji lahko jed prelijemo z omake, ki jo pripravimo iz kisle smetane, nasekljane šalotke, česna in peteršilja. Ob jedi gostom ponudite belo suho vino.

*Besedilo in fotografije:
Borut Jerše*

Ribiška brv (foto: anja)